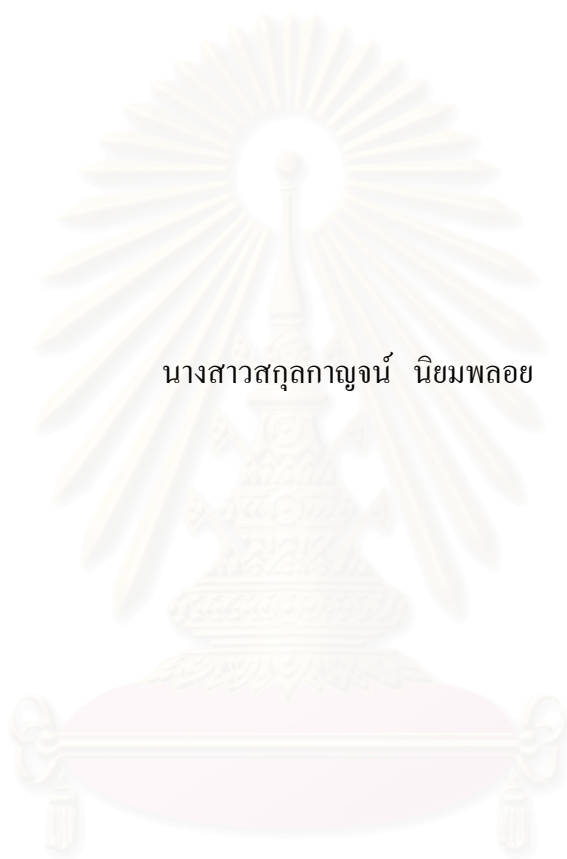


แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี



นางสาวสกุลกาญจน์ นิยมพลอย

สถาบันวิทยบริการ  
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมือง  
มหาบัณฑิตสาขาวิชาการวางแผนภาค ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง  
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์


จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0611-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT GUIDELINES FOR BROILER INDUSTRY IN LOPBURI PROVINCE



Miss Sgoolkan Niyomploy

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning in Regional Planning

Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0611-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์                      แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี  
โดย     นางสาวสกุลกาญจน์ นิยมพลอย  
สาขาวิชา                                      การวางแผนภาค  
อาจารย์ที่ปรึกษา                            รองศาสตราจารย์ ดร. ดารณี ถวิลพัฒน์กุล

---

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน  
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์  
(รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ สัจกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิพันธ์ วิเชียรน้อย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา  
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดารณี ถวิลพัฒน์กุล)

..... กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ ศิลาพัชรนันท์)

..... กรรมการ  
(นางนิตยา กมลวิฑนนิศา)

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สฤตกาญจน์ นิยมพลอย : แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อ ในจังหวัดลพบุรี  
(DEVELOPMENT GUIDELINES FOR BROILER INDUSTRY IN LOPBURI). อ.ที่ปรึกษา :  
รศ.ดร. คารณิ ถวิลพิพัฒน์กุล, 124 หน้า. ISBN 974-17-0611-11.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะปัจจัยทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากรและสังคมที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี โครงสร้างและการประกอบอุตสาหกรรมไก่เนื้อ ตลอดจนความเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี เพื่อให้ทราบถึงปัญหา ข้อจำกัด และแนวโน้มในการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี โดยใช้วิธีการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ รวมทั้งการออกสำรวจและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

การศึกษพบว่าจังหวัดลพบุรีมีปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่สำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ความได้เปรียบทางด้านที่ตั้งและนโยบายของรัฐ ทำให้อุตสาหกรรมไก่เนื้อมีการขยายตัวและมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจจังหวัดลพบุรีในฐานะเป็นแหล่งการจ้างงานขนาดใหญ่ ลักษณะการประกอบการอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีเป็นแบบครบวงจรที่เริ่มดำเนินการตั้งแต่การผลิตลูกไก่เนื้อ การผลิตฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ การฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ การแปรรูปเนื้อไก่ และการผลิตอาหารสัตว์ ปัญหาในการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่สำคัญ สามารถจำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ 1. ปัญหาทางด้านกายภาพ โครงสร้างพื้นฐานที่ยังขาดความต่อเนื่องและความสมบูรณ์ โดยเฉพาะ โครงข่ายคมนาคมขนส่งระหว่างพื้นที่ภายในจังหวัด ปัญหาการขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร 2. ปัญหาทางการผลิต ได้แก่ การขาดความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคนิคที่ทันสมัย 3. ปัญหาทางการตลาด เนื่องจากการแข่งขันของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในตลาดโลกมีค่อนข้างสูง มีปัญหาการกีดกันทางการค้า

ในการศึกษานี้ได้เสนอแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีใน 3 ด้าน คือ แนวทางการพัฒนาทางด้านกายภาพ ที่สำคัญได้แก่การพัฒนาระบบชลประทาน การปรับปรุงระบบโครงข่ายคมนาคมให้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาทางการผลิต เป็นแนวทางเกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณการผลิตตามศักยภาพและความเหมาะสมของพื้นที่ และแนวทางการพัฒนาทางการตลาดเป็นการเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดส่งออกให้กว้างขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญ คือ 1. จัดให้มีการพัฒนาระบบชลประทานขนาดเล็ก 2. ปรับปรุง โครงข่ายถนนในจังหวัดกับจังหวัดใกล้เคียง 3. จัดระบบการบำบัดน้ำเสีย 4. ส่งเสริมการปลูกพืชไร่อาหารสัตว์ในเขตอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลซึ่งเป็นแหล่งที่มีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมไก่เนื้อ

ภาควิชา	การวางแผนภาคและเมือง	ลายมือชื่อนิติกร.....
สาขาวิชา	การวางแผนภาค	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2544	

## 4174171025 : MAJOR REGIONAL PLANNING

KEY WORD : BROILER INDUSTRY/LOPBURI PROVINCE.

SGOOLKAN NIYOMPLOY : DEVELOPMENT GUIDELINES FOR BROILER INDUSTRY IN LOPBURI.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. DARANEE THAVINPIPATKUL, Ph.d., 124 pp. ISBN 974-17-1611-1.

The purposes of this research are to study the physical, economic, population and social factors that promote the development of broiler industry in Lopburi Province, and to study the structure and the operation of broiler industry as well as its linkages in order to find out the problems, limitation, and development prospect to be able to specify guidelines to develop broiler industry in Lopburi. Research method includes existing data analysis, field survey and informal interview.

Research result reveals that the important factors promoting the development of broiler industry in Lopburi Province are geographical and locational advantages, and the government policy. These factors generate growth in this industry, thus, it becomes the important source of employment in the province. The operation of broiler industry in Lopburi is in the form of the agro-business linking with the broiler chick production, the chicken production, the slaughter house, the food production, and the feed meal production.

Problems found in broiler industry can be classified as : (1) physical problem especially incomplete transportation network in the province, and lack of water supply for agriculture ; (2) production problem, i.e., lack of chicken raisers' knowledge concerning modern technology ; (3) marketing problem due to high competition in the world market and non-tariff barrier problem. Three guidelines for the development broiler industry are purposed ; (1) the physical guideline focusing on irrigation system development and improvement of transportation network ; (2) the production guideline aiming at increasing production volume according to the potential and the suitability of land ; (3) the marketing guideline aiming at increasing the opportunity to enlarge the export market. Important recommendations in accordance with the guidelines include ; (1) development of small scale irrigation system ; (2) improvement of road network in the province and between neighbouring provinces ; (3) development of waste water treatment system ; (4) promotion the cultivation of feed meal crop cultivation in the districts of Pattanikom and Chaibadal where agglomeration of broiler industry occurs.

Department Urban and Regional Planning Student's signature \_\_\_\_\_

Field of study Regional Planning Advisor's signature \_\_\_\_\_

Academic year 2001

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆในการวิจัยมาด้วยดีตลอด

ผู้วิจัยมีโอกาสสำเร็จการศึกษาได้ในปัจจุบัน เพราะความรักและความห่วงใยจากพ่อและแม่ พ่อเป็นผู้ปลูกฝังทางการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยและแม่ผู้คอยเลี้ยงดูผู้วิจัยด้วยความรัก กำลังใจจากท่านทั้งสองทำให้ผู้วิจัยสามารถประสบความสำเร็จในปัจจุบัน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพ่อ กับแม่ที่ได้ให้สิ่งที่มีค่ามากกว่าทรัพย์สินใดๆและขอขอบพระคุณกำลังใจจากน้ำๆทุกคน

ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนๆผองเมือง รุ่นที่ 23 ทุกคน ซึ่งคอยเป็นกำลังใจให้กันและกัน คอยให้ความช่วยเหลือกันมาโดยตลอด นับตั้งแต่การให้ความช่วยเหลือตอนออกภาคสนาม การสนับสนุนทางด้านคอมพิวเตอร์ มาจนถึงการให้ความช่วยเหลือทางด้านกำลังใจให้สู้ต่อไป ผู้วิจัยได้กำลังใจจากเพื่อนๆและสามารถส่งเล่มได้ในที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณฝ่ายข้อมูลสำนักงานจังหวัดลพบุรีที่ช่วยเหลือเรื่องข้อมูลและประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณกำลังใจและความห่วงใยที่มีให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด

นางสาวสกุลกาญจน์ นิยมพลอย

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนที่.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.4 วิธีดำเนินการศึกษา.....	3
1.5 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	4
1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	4
1.7 ข้อจำกัดในการศึกษา.....	5
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	7
2.1 ทฤษฎีและแนวความคิดการพัฒนาเศรษฐกิจโดยอุตสาหกรรม.....	7
2.2 ทฤษฎีฐานเศรษฐกิจ.....	11
2.3 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรม.....	12
2.4 ความสัมพันธ์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคหนึ่ง.....	16
2.5 ระบบธุรกิจการเกษตรของไทย.....	17
2.6 พัฒนาการของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในประเทศไทย.....	20
2.7 นโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมไก่เนื้อ.....	24
2.8 งานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง.....	29
	32

2.9 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา.....

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3	ปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี..... 35
3.1	ปัจจัยทางด้านกายภาพ..... 35
3.2	ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ..... 55
3.3	ปัจจัยทางด้านประชากรและสังคม..... 60
4	โครงสร้างและการประกอบการอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี..... 69
4.1	โครงสร้างและการประกอบการอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี..... 72
4.2	ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี..... 90
5	แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี..... 98
5.1	ศักยภาพ..... 98
5.2	ปัญหาและข้อจำกัด..... 99
5.3	แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี..... 104
6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ..... 107
6.1	สรุปผลการศึกษา..... 107
6.2	ข้อเสนอแนะ..... 112
6.3	ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป..... 113
	รายการอ้างอิง..... 114
	ภาคผนวก..... 115
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 124



## สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 จำนวนไก่เนื้อ ร้อยละเป็นรายภาคปี พ.ศ.2541.....	21
2-2 จำนวน เปอร์เซ็นต์ของเงินลงทุนและแรงงานของโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อเพื่อ การส่งออกของประเทศไทย.....	22
3-1 เนื้อที่ จำนวนประชากร และความหนาแน่นของประชากรจังหวัดลพบุรีปี พ.ศ.2544...	37 38
3-2 พื้นที่และรายได้ของเทศบาลในจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ.2544.....	50 53
3-3 การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ.2541.....	54
3-4 โครงการชลประทานขนาดกลางในจังหวัดลพบุรี.....	
3-5 จำนวนการจ่ายกระแสไฟฟ้าแยกรายอำเภอ ปี พ.ศ.2543.....	55
3-6 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมและรายได้ต่อหัวประชากรของจังหวัดต่างๆในภาค กลางตอนบน ปี พ.ศ.2543.....	56 57
3-7 ผลิตภัณฑ์จังหวัดและการเปลี่ยนแปลง ณ ราคาคงที่ ปี 2531 จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ.2537,2541.....	59 61
3-8 จำนวนปศุสัตว์ที่สำคัญของจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ.2533,2543.....	65 65
3-9 ความชำนาญและการวิเคราะห์ส่วนแบ่งส่วนโอนของจังหวัดลพบุรีจำแนกตามภาค การผลิตปี พ.ศ.2537- 2541.....	72 74 77
3-10จำนวน ความหนาแน่น และการเปลี่ยนแปลงประชากรรายอำเภอจังหวัดลพบุรี.....	78
3-11ผลผลิตวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมไก่เนื้อและพืชเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรีและ จังหวัดใกล้เคียง.....	82
3-12จำนวนปศุสัตว์ที่สำคัญของจังหวัดลพบุรีและจังหวัดใกล้เคียง.....	83
4-1 จำนวนเงินลงทุน แรงงานและแรงม้าของโรงงานผลิตลูกไก่เนื้อ.....	

4-2 ร้อยละของประเภทค่าใช้จ่ายของอุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่เนื้อ.....	85
4-3 จำนวนฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน.....	
4-4 ร้อยละของประเภทค่าใช้จ่ายของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี.....	
4-5 ที่ตั้ง วัตถุประสงค์ กำลัการผลิต เงินลงทุน จำนวนแรงงาน และแรงม้าของโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ในจังหวัดลพบุรี.....	
4-6 ร้อยละของประเภทค่าใช้จ่ายของโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ในจังหวัดลพบุรี.....	
4-7 ที่ตั้ง วัตถุประสงค์ กำลัการผลิต เงินลงทุน จำนวนแรงงาน และแรงม้าของโรงงานแปรรูปเนื้อไก่ในจังหวัดลพบุรี.....	

### สารบัญญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-8 ร้อยละของประเภทค่าใช้จ่ายของโรงงานแปรรูปเนื้อไก่ในจังหวัดลพบุรี.....	86
4-9 ที่ตั้ง วัตถุประสงค์ กำลัการผลิต เงินลงทุน จำนวนแรงงาน และแรงม้าของโรงงานผลิตอาหารสัตว์ในจังหวัดลพบุรี.....	87
4-10 ร้อยละของประเภทค่าใช้จ่ายของโรงงานผลิตอาหารสัตว์ในจังหวัดลพบุรี.....	88
4-11 จำนวนโรงงาน เงินลงทุน และแรงงานของจังหวัดลพบุรี	90
.....	

## สารบัญแนบที่

แนบที่ที่	หน้า
3-1 ที่ตั้งจังหวัดลพบุรี.....	36
3-2 เขตการปกครองระดับอำเภอ.....	39
3-3 ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดลพบุรี.....	41
3-4 ลักษณะดินหลักของจังหวัดลพบุรี.....	46
3-5 แม่น้ำและคลองในจังหวัดลพบุรี.....	48
3-6 โครงข่ายคมนาคมทางบก.....	67
4-1 ประเภทปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่ไหลเข้าสู่จังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ.2543.....	91
4-2 ประเภทปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่ไหลออกจากสู่จังหวัดลพบุรีสู่ ภูมิภาคต่างๆและต่างประเทศ ปี พ.ศ.2543.....	93

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## สารบัญแผนภูมิที่

แผนภูมิที่	หน้า
1-1 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	6
3-1 โครงสร้างกำลังแรงงานจังหวัดลพบุรีปี พ.ศ.2544.....	62 71
4-1 ความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมไก่เนื้อ.....	79
4-2 วิธีการตลาดไก่เนื้อประเภทอิสระ.....	80
4-3 วิธีการตลาดไก่เนื้อแบบประกันราคาและรับจ้างเลี้ยง.....	81
4-4 วิธีตลาดของฟาร์มบริษัท.....	89
4-5 ความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี.....	



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศจัดเป็นสินค้าออกในหมวดปศุสัตว์ที่นำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับเงินตราต่างประเทศที่ได้จากการส่งออกผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ชนิดอื่นๆ โดยในปี พ.ศ. 2543 สามารถทำรายได้ประมาณ 24,439 ล้านบาท แบ่งเป็นรายได้จากการส่งออกเนื้อไก่สดแช่เย็นและแช่แข็ง ซึ่งอยู่ในหมวดสินค้าปศุสัตว์ ประมาณ 15,689 ล้านบาท และมีรายได้จากการส่งออกผลิตภัณฑ์เนื้อไก่แปรรูปซึ่งเป็นสินค้าในหมวดอุตสาหกรรมเกษตรประมาณ 8,750 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.61 และ 2.01 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าในหมวดเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรตามลำดับ ประกอบกับการที่อุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่อาศัยวัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด และมีความต้องการใช้แรงงานเป็นจำนวนมากควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์และการเพาะปลูกพืชไร่อาหารสัตว์ จึงนับว่าอุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่นอกจากจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่วัตถุดิบซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่แล้วยังเป็นแหล่งจ้างงานขนาดใหญ่ที่สร้างอาชีพให้กับคนเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมไก่เนื้ออันเป็นทางนำมาซึ่งรายได้และอาหารซึ่งเป็นแหล่งโปรตีนที่มีราคาถูกเมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อโคและเนื้อสุกร<sup>1</sup> และมีนโยบายสนับสนุนอุตสาหกรรมไก่เนื้อไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ในการบริโภคภายในประเทศหรือการส่งออก

อุตสาหกรรมไก่เนื้อจัดเป็นอุตสาหกรรมเกษตรที่มีการพัฒนารูปแบบจากอุตสาหกรรมในครัวเรือนมาเป็นอุตสาหกรรมผลิตขนาดใหญ่ระดับประเทศ โดยมีการปรับปรุงเทคนิคทางการผลิตและก่อให้เกิดอุตสาหกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องตามมา การผลิตไก่เนื้อเพื่อการส่งออกในปัจจุบันมีลักษณะเป็นธุรกิจแบบครบวงจร โดยบริษัทรายใหญ่ดำเนินธุรกิจเองทั้งหมด เริ่มตั้งแต่การนำเข้าพ่อแม่พันธุ์ไก่เนื้อ มีโรงงานผลิตลูกไก่ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ ตลอดจน

---

<sup>1</sup> มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, กลยุทธ์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรของไทย กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์, 2542.

จนโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ และโรงงานแปรรูปเนื้อไก่ รวมไปถึงการมีกิจการส่งออกไก่สด  
แช่แข็งและผลิตภัณฑ์แปรรูปเนื้อไก่ต่างๆ

ระดับการผลิตไก่เนื้อจะมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่บ้างตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น  
อย่างเช่น โรคระบาด ภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของราคา และการโดนตัดสิทธิทางการค้า  
 เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาโดยทั่วไปการผลิตไก่เนื้อของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นมาตลอด  
 โดยในปี พ.ศ. 2530 ประเทศไทยมีปริมาณการผลิตไก่เนื้อ เท่ากับ 446.31 ล้านตัว และมีปริมาณ  
การผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 855.22 ล้านตัว ในปี พ.ศ. 2542 ในขณะที่ปริมาณการบริโภคและการส่งออก  
ไก่เนื้อของไทยได้เพิ่มมากขึ้นจาก 300.30 ล้านตัว และ 146 ล้านตัว ในปี พ.ศ. 2530 เป็น 491.49  
ล้านตัวและ 356.51 ล้านตัวในปี พ.ศ. 2542 ตามลำดับ

การเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทยมีอยู่ในทุกภาคของประเทศ แต่แหล่งเลี้ยงไก่เนื้อ  
ส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลางและจังหวัดรอบนอกซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพฯมากนัก เช่น ชลบุรี  
ปราจีนบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา และลพบุรี เป็นต้น เนื่องจากตลาดรับซื้อส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ  
ซึ่งการมีแหล่งผลิตใกล้กับตลาดรับซื้อจะทำให้เกิดการประหยัดในเรื่องของค่าขนส่งได้เป็นอย่างมาก

จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่มีพื้นที่ภูมิประเทศและภูมิอากาศที่  
เหมาะกับการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะการเลี้ยงไก่เนื้อ จากข้อมูลสถิติปริมาณการผลิตไก่เนื้อเปรียบ  
เทียบเป็นรายจังหวัดของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2540 แสดงให้เห็นว่าจังหวัดลพบุรีมีการเลี้ยงไก่  
เนื้อมากถึง 34.13 ล้านตัวซึ่งถือได้ว่ามีปริมาณการเลี้ยงไก่เนื้อเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศ<sup>2</sup> ดังนั้น  
อาชีพการเลี้ยงไก่เนื้อจึงเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญของจังหวัดลพบุรี และเมื่อพิจารณาด้าน  
ระยะทางจังหวัดลพบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพฯไม่มากนัก ประกอบกับการที่จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่  
ตั้งในพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนเขตที่ 3 ซึ่งเป็นเขตที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมากที่สุดทำให้พื้นที่  
จังหวัดลพบุรีเป็นพื้นที่ที่ได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไก่เนื้อ ซึ่งสอดคล้องกับ  
แนวทางการพัฒนาภาคกลางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-  
2544 ที่กำหนดให้จังหวัดลพบุรีเป็นแหล่งผลิตเพื่อการบริโภคในประเทศ เพื่อการส่งออก และวัตถุประสงค์  
สำหรับอุตสาหกรรมเกษตร ในปัจจุบันจังหวัดลพบุรีจึงเป็นจังหวัดที่มีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม  
กรรมไก่เนื้อสูง กล่าวคือ มีกลุ่มบริษัทที่ดำเนินการผลิตไก่เนื้อตั้งแต่โรงงานผลิตลูกไก่ ฟาร์มเลี้ยง

---

<sup>2</sup> สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2542

ไก่เนื้อ โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่และโรงงานแปรรูปเนื้อไก่ ตลอดจนโรงงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงงานผลิตอาหารสัตว์ เป็นต้น ซึ่งลักษณะการดำเนินงานเป็นแบบโรงงานขนาดใหญ่ที่ใช้เงินลงทุนสูงและมีการใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก จึงเห็นได้ว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีอาจเป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้จังหวัดลพบุรีมีความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ

ดังนั้นควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาสำหรับอุตสาหกรรมไก่เนื้อเพื่อให้อุตสาหกรรมไก่เนื้อมีการเติบโตที่สอดคล้องกับการพัฒนาจังหวัดลพบุรีและก่อให้เกิดประโยชน์แก่พื้นที่ในจังหวัดลพบุรีมากที่สุด

## 1.2 วัตถุประสงค์

1. ศึกษาลักษณะปัจจัยทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากรและสังคมที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี
2. ศึกษาโครงสร้าง การประกอบอุตสาหกรรมไก่เนื้อและความเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี
3. ศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และแนวโน้มในการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี
4. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

## 1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะอุตสาหกรรมไก่เนื้อแบบครบวงจรในพื้นที่อำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีอุตสาหกรรมไก่เนื้อกระจุกตัวอยู่มากที่สุดในบริเวณนี้

## 1.4 วิธีดำเนินการศึกษา (แผนภูมิที่ 1-1 )

ในการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี มีการดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนต่างๆดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ ที่มีความสัมพันธ์ทั้งในระดับจังหวัดและภาคกลาง ตลอดจนแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างอุตสาหกรรมและระหว่างพื้นที่

ขั้นตอนที่ 4 สรุปความศักยภาพ ปัญหาและแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัด  
ลพบุรี

ขั้นตอนที่ 5 เสนอแนะแนวทางการพัฒนา

## 1.5 แหล่งที่มาของข้อมูล

1.5.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย แผนที่ เอกสาร และสถิติจากหน่วยงานราชการและสถาบัน  
ต่างๆที่ได้อรวบรวมไว้ ได้แก่

- กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลพบุรี
- สำนักงานจังหวัดลพบุรี
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี
- สำนักผังเมืองจังหวัดลพบุรี
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## 1.5.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

จากการสำรวจภาคสนาม โดยการสอบถาม สัมภาษณ์บุคคลหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องใน  
อุตสาหกรรมไก่เนื้อทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน

## 1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

อุตสาหกรรมไก่เนื้อ หมายถึง การประกอบกิจการด้านการผลิตไก่เนื้อตั้งแต่อุตสาหกรรม  
ผลิตลูกไก่ อุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อ (ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ) โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ โรงงาน  
แปรรูปเนื้อไก่และโรงงานผลิตอาหารสัตว์



พื้นที่ใกล้เคียง หมายถึง พื้นที่ที่มีอาณาเขตติดกับจังหวัดลพบุรี ได้แก่ จังหวัดสระบุรี พระนครศรีอยุธยา และเพชรบูรณ์

พื้นที่กลุ่มจังหวัด หมายถึง พื้นที่ที่อยู่โดยรอบจังหวัดลพบุรี ได้แก่ จังหวัดสระบุรี พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี ชัยนาท และอ่างทอง (ภาคกลางตอนบน)

#### 1.7 ข้อจำกัดในการศึกษา

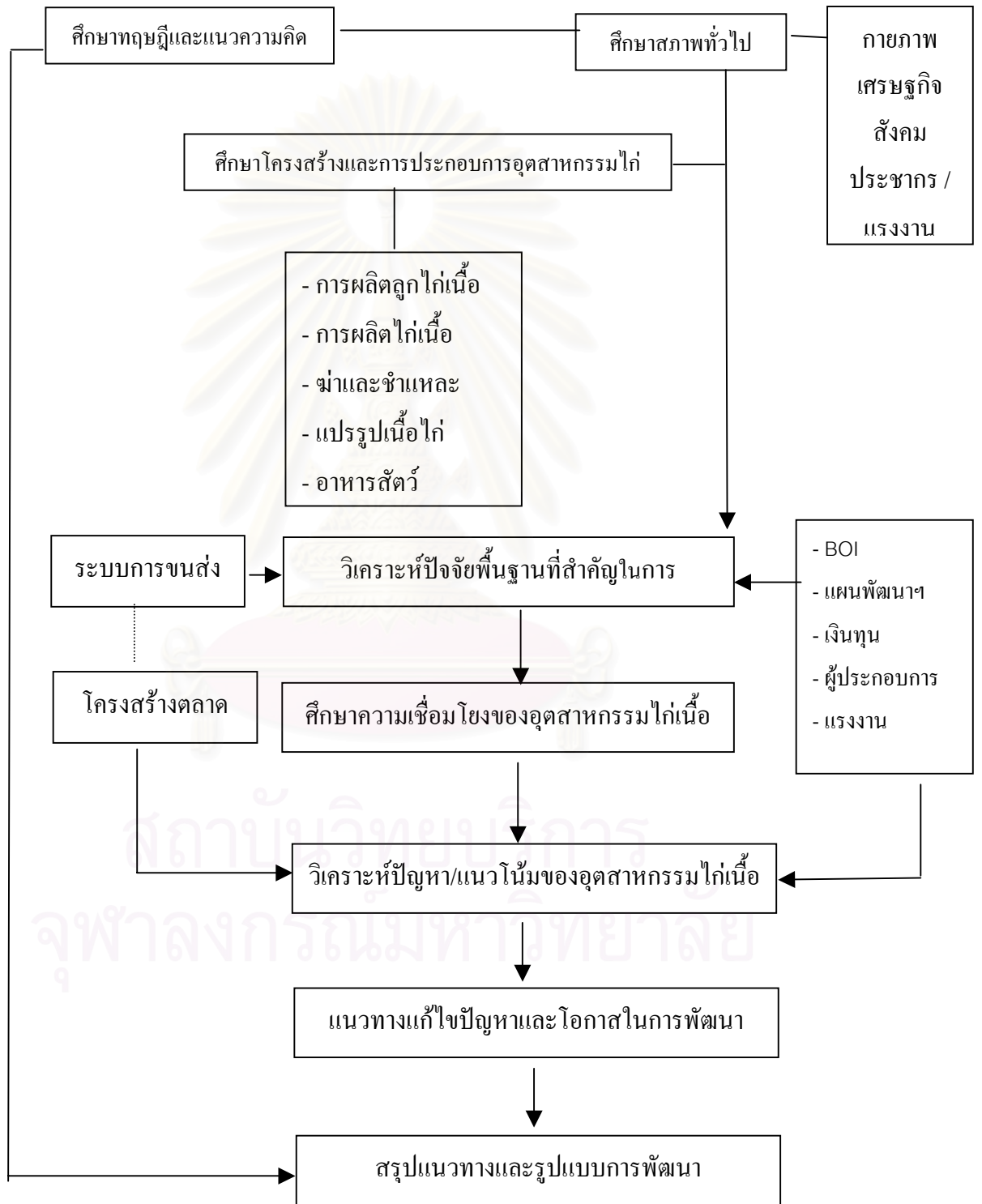
- 1.7.1 ข้อมูลทุติยภูมิ อาจไม่ครบทุกด้าน โดยเฉพาะข้อมูลในระดับอำเภออาจขาดการบันทึก หรือมีความคลาดเคลื่อนซึ่งแตกต่างกันไปตามแหล่งข้อมูล
- 1.7.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลบางเรื่องอาจมีความคลาดเคลื่อน โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเนื่องจากอุตสาหกรรมไก่เนื้อมีการแข่งขันกันสูงผู้ประกอบการจึงค่อนข้างระมัดระวังในการให้ข้อมูลและการตอบข้อสัมภาษณ์

#### 1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.8.1 ทราบถึงศักยภาพของปัจจัยพื้นฐานทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากรและสังคมที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี
- 1.8.2 ทราบถึงปัญหา และข้อจำกัดในการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี
- 1.8.3 เป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1-1 แสดงวิธีการดำเนินการศึกษา



## บทที่ 2

### ทฤษฎีและแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา

#### 2.1 ทฤษฎีและแนวความคิดการพัฒนาเศรษฐกิจโดยอุตสาหกรรม

Gerald Meier<sup>1</sup> กล่าวว่า การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีการเพิ่มขึ้นของรายได้ต่อหัวอย่างสม่ำเสมอ และเป็นเวลานาน ซึ่งสามารถวัดการพัฒนาเศรษฐกิจจากการพิจารณารายได้ประชาชาติที่แท้จริง หรือผลผลิตสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดของประเทศที่แท้จริง (In real terms) ไม่ใช่เทอมของเงิน (In money terms) เพื่อจัดการเปลี่ยนแปลงทางด้านราคาซึ่งประเทศกำลังพัฒนามักจะประสบกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของราคาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้การพัฒนาเศรษฐกิจจะต้องมีการกระจายรายได้อย่างสม่ำเสมอ ประชากรส่วนใหญ่ต้องได้รับประโยชน์จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างทัดเทียมกัน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม ทัศนคติ ระบบการเมือง การบริหาร การศึกษา และค่านิยมของสังคมที่เหมาะสม

การพัฒนาเศรษฐกิจสามารถอธิบายในเชิงปริมาณของระบบเศรษฐกิจได้จากทฤษฎีฐานเศรษฐกิจ<sup>2</sup> ตามแนวความคิดของทฤษฎีฐานเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับความเติบโตของกิจกรรมฐานเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสาขาการผลิตเพื่อการส่งออกที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นแหล่งจ้างงานและสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ก่อให้เกิดการพัฒนาเมืองและพื้นที่โดยรอบขึ้น บทบาทของกิจกรรมฐานเศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับแหล่งที่ตั้ง ทำให้เกิดการปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านการคมนาคมขนส่ง การติดต่อสื่อสาร การปรับปรุงเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและค่าขนส่งให้สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตอื่นได้ ตลอดจนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อการผลิตและการขนส่งซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอื่นๆ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมที่เป็นฐานที่มีการผลิตเพื่อการส่งออก เกิดการพัฒนาสาขาการผลิตในขั้นตติยภูมิ การค้า การบริการ การธนาคารเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมให้เจริญ

---

<sup>1</sup> Gerald Meier and Robert Baldwin, *Economic Development : Theory ,History, and Policy*, (New York : John Wiley & Sons, Ins., 1975), p.12.

<sup>2</sup> Charles M. Tiebout, *The Community Economic Base Study*, (New York : Committee for Economic Development Publisher, 1962).

ก้าวหน้ามากขึ้น สิ่งซึ่งเป็นตัวกำหนดการเติบโตของฐานเศรษฐกิจ คือ ปัจจัยภายนอก หรืออุปสงค์จากภายนอก (Exogenous demand) ที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของรายได้ผู้บริโภคหรือการเปลี่ยนแปลงในรสนิยมของผู้บริโภค การปรับปรุงในด้านการคมนาคมขนส่งและเทคโนโลยีในการผลิตช่วยให้ประหยัดค่าขนส่งและทำให้สินค้าสามารถแข่งขันกับพื้นที่อื่นได้มากขึ้นซึ่งนับว่ามีส่วนทำให้กิจกรรมฐานเศรษฐกิจเติบโตขึ้นด้วย<sup>3</sup> ในการวิเคราะห์ฐานเศรษฐกิจ อาจใช้รายได้ ผลผลิต หรือการจ้างงานเป็นหน่วยวัดว่ากิจกรรมใดเป็นฐานเศรษฐกิจ ( Basic Sector ) และกิจกรรมใดเป็นสาขาการผลิตรอง( Non-Basic Sector )

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมข้างต้นทำให้เกิดความเชื่อว่าการที่จะนำประเทศไปสู่ความเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตจากประเทศเกษตรกรรมให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม เนื่องจากอุตสาหกรรมจะทำให้รายได้ต่อหัวของประชาชนสูงขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าเกษตรกรรมที่ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยทางธรรมชาติอยู่มาก การเป็นประเทศอุตสาหกรรมจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของประเทศกำลังพัฒนาที่จะแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การว่างงานและการขาดเสถียรภาพทางด้านต่างๆ ดังนั้นรัฐจึงเริ่มเข้ามาส่งเสริมทางด้านอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง รัฐบาลสร้างบรรยากาศของการลงทุน โดยออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนใน ปี พ.ศ. 2520 และจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการลงทุนเพื่อเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานการให้การสนับสนุนแนวความคิดที่จะนำประเทศไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรม

แนวความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยอุตสาหกรรมได้เห็นเด่นชัดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายหลักการพัฒนาประเทศโดยอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน กล่าวคือ การปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้ภาคอุตสาหกรรมเติบโตเท่าเทียมกับภาคเกษตรกรรมและนำเอาอุตสาหกรรมส่งออกมาเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งใช้อุตสาหกรรมเป็นตัวกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

---

<sup>3</sup> Douglas C. North, Location Theory and Regional Economic Growth, Journal of Political Economy, June 1955, p.243-258.

### 2.1.1 ความสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อการพัฒนาประเทศ

ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยใช้อุตสาหกรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากมองเห็นว่าอุตสาหกรรมจะนำมาซึ่งความมั่นคงและมาตรฐานการครองชีพของประชาชน อุตสาหกรรมจะก่อให้เกิดการสะสมทุน การออม และการลงทุนอย่างต่อเนื่องกันไป ทำให้ประชาชนมีงานทำเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านทักษะของแรงงานและวิชาการด้านการผลิตของประเทศให้สูงขึ้น ตลอดจนจนเป็นการสร้างรายได้ให้กับประเทศ ช่วยแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศอีกด้วย ซึ่งสามารถสรุปความสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้

1. การพัฒนาอุตสาหกรรมสามารถก่อให้เกิดการเติบโตและความมั่นคงในระยะยาวมาสู่ระบบเศรษฐกิจได้ สำหรับประเทศกำลังพัฒนา อุตสาหกรรมสามารถช่วยแก้ปัญหาเรื่องดุลการค้า เนื่องจากผลผลิตที่ได้ต่อหน่วยสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมจะมีมูลค่าสูงกว่าสินค้าเกษตรกรรม ประกอบกับสินค้าเกษตรกรรมของประเทศยังคงต้องขึ้นอยู่กับสภาพธรรมชาติจึงมีความไม่แน่นอนทางด้านปริมาณการผลิต

2. การพัฒนาอุตสาหกรรมก่อให้เกิดการขยายตัวของสาขาการผลิตอื่นๆ เช่น สาขาการค้า ส่งและค้าปลีก สาขาการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น เนื่องจากอุตสาหกรรมเป็นสาขาเศรษฐกิจที่สามารถเชื่อมโยงกับสาขาเศรษฐกิจอื่นในการกระจายสินค้าเกษตรไปยังผู้บริโภค

3. การพัฒนาอุตสาหกรรมทำให้เกิดการจ้างงาน สามารถเป็นแหล่งรองรับแรงงานจากการเพิ่มขึ้นของประชากร และสามารถรองรับแรงงานแฝงจากภาคเกษตรกรรมซึ่งทำให้มีการจ้างงานในประเทศเพิ่มมากขึ้น

4. การพัฒนาอุตสาหกรรมจะทำให้มีการลงทุนเพิ่มและนำไปสู่ความเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากอุตสาหกรรมจะเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดการสะสมทุนและการออมเพิ่มมากขึ้น กำไรจากการประกอบการสามารถนำไปลงทุนต่อและอีกส่วนหนึ่งเก็บไว้เป็นเงินออมซึ่งเงินออมมีส่วนสำคัญที่สุดที่จะทำให้มีการลงทุนเพิ่ม

## 2.1.2 ความสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อการค้าระหว่างประเทศ

เนื่องจากแต่ละประเทศมีองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อันได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศและทรัพยากรธรรมชาติแตกต่างกันย่อมทำให้แต่ละประเทศมีความสามารถในการผลิตแตกต่างกัน ประกอบกับความไม่สามารถผลิตสินค้าทุกชนิดที่ต้องการได้เองภายในประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนสินค้าบางอย่างที่ผลิตได้กับสินค้าที่ต้องการ แต่ประเทศไม่มีความสามารถในการผลิต หรือสามารถผลิตได้แต่คุณภาพไม่ดีพอหรือต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูง การค้าระหว่างประเทศจึงเกิดขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศต่างๆ เป็นการตอบสนองความต้องการของประเทศตน ประเทศทั้งหลายไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวในโลก จำเป็นต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ซื้อขายแลกเปลี่ยนกับประเทศอื่นๆ การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดผลดีในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การค้าระหว่างประเทศเป็นการตอบสนองความต้องการของประเทศที่ไม่สามารถผลิตในประเทศได้ ก็สามารถซื้อหาจากประเทศอื่นๆ ได้ทำให้มีสินค้ามาตอบสนองความต้องการของประชาชนในประเทศ
2. ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ในกรณีที่สินค้าจากประเทศอื่นสามารถผลิตได้โดยต้นทุนที่ต่ำกว่าการผลิตภายในประเทศ
3. เกิดการแข่งขันกันทำตามความถนัดหรือพื้นฐานของแต่ละประเทศ ประเทศที่มีความชำนาญในการผลิตสินค้าใดก็จะมุ่งผลิตสินค้านั้นหรือมีการผลิตตามความเหมาะสมของลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศและทรัพยากรธรรมชาติ
4. การค้าระหว่างประเทศทำให้เกิดความรู้ความชำนาญเฉพาะอย่างเนื่องจากมีการพัฒนาการผลิตตามทักษะความถนัดของแต่ละประเทศ ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการคิดค้น ปรับปรุงและพัฒนาเทคนิคการผลิตให้ดียิ่งขึ้น ทำให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย
5. การค้าระหว่างประเทศทำให้ประเทศกำลังพัฒนาเริ่มมีการผลิตแบบยังชีพมาเป็นการผลิตเพื่อการค้า การส่งออกจากการเรียนรู้เทคนิคที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพจากประเทศคู่ค้าที่พัฒนาแล้ว

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นเนื่องจากแต่ละประเทศมีความได้เปรียบในการผลิตสินค้าแต่ละชนิดไม่เท่ากัน จากหลักการแบ่งงานกันทำและความชำนาญในการผลิตทำให้ประเทศหนึ่งๆมีการผลิตสินค้าเฉพาะอย่างและนำมาแลกเปลี่ยนซื้อขาย เมื่อทุกประเทศเห็นความสำคัญของการค้าระหว่างประเทศซึ่งจะนำซึ่งรายได้ การออมและการลงทุนของประเทศทุกประเทศจึงพยายามดำเนินนโยบายส่งสินค้าออกระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดการแข่งขันในตลาดระหว่างประเทศมากขึ้น เกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อปกป้องผลประโยชน์ไม่ให้เกิดความเสียเปรียบในด้านดุลการค้า การรวมกลุ่มกันจะเป็นฐานในการต่อรองทางการค้าและเร่งพัฒนาตลาดทั้งภายในและภายนอกของประเทศให้กว้างขวางขึ้น ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการวางแผนที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

## 2.2 ทฤษฎีฐานเศรษฐกิจ (Economic Base Theory)<sup>4</sup>

Douglas C. North และ Charles M. Tiebout เป็นผู้ที่มีส่วนในการพัฒนาทฤษฎีฐานเศรษฐกิจ (Economic Base Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายการเติบโตของภูมิภาค การเติบโตของภาค ท้องถิ่นและเมืองขึ้นอยู่กับความสามารถในการส่งออกสินค้าไปยังพื้นที่อื่นๆภายนอกภาค การส่งออกที่เกิดขึ้นอาจอยู่ในรูปของสินค้าและบริการ (Goods and Services) แรงงาน (Labours) ตลอดจนการใช้จ่ายของชาวต่างประเทศที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคทรัพยากรภายในภาค เช่น การใช้จ่ายจากสภาพภูมิศาสตร์ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

Douglass C. North (1955) มีความเห็นว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคมีปัจจัยที่สำคัญคือ สินค้าออก ซึ่ง North ได้จำแนกอุตสาหกรรมเป็น 2 ประเภท คือ อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export industries) และอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภคภายใน (Residential industries) กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก คือ กิจกรรมการผลิตหรือสาขาการผลิตหลัก และกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภคภายในคือกิจกรรมการผลิตหรือสาขาการผลิตรอง หากมีการพัฒนาภาคโดยฐานการส่งออก ประกอบการแลกเปลี่ยนวัตถุดิบหรือบริการอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มที่ภาคนั้นจะเจริญต่อไป

---

<sup>4</sup> A. Bendavid, Regional Economic Analysis for Practitioners (New York : Praeger Publishers, 1974), pp 127-174.

เรื่อยๆ การลงทุนภาคอื่นๆย่อมเพิ่มตามมากเพราะผู้ประกอบการต้องการผลกำไร ผู้ประกอบการจะนำผลกำไรบางส่วนมาใช้ในการลงทุนอีก ซึ่งในขณะที่เดียวกันการออมจะสูงขึ้นตามสัดส่วนกลายเป็นการลงทุนที่สำคัญ คือ แหล่งที่มาของรายได้ของภาค และเพื่อให้สามารถแข่งขันกับภาคอื่นๆได้ จะต้องมีการปรับปรุงการส่งออกที่มีอยู่แล้วให้มีปริมาณมากขึ้น

Charles M. Tiebout เสริมว่าแหล่งที่มาของรายได้ไม่ได้เกิดจากการส่งออกเพียงอย่างเดียวแต่อาจเกิดจากการลงทุน การใช้จ่ายของรัฐบาล และการผลิตในภาคอื่น เช่นการก่อสร้างที่อยู่อาศัย ตลาดสินค้าในภาคอื่น โดยระดับความชำนาญและปริมาณการส่งออกนั้นจะขึ้นอยู่กับตลาด เมื่อภาคอื่นมีรายได้มากขึ้นก็ย่อมจะนำเข้าสินค้ามากขึ้นเท่านั้นและการนำเข้าของภาคอื่นๆ ก็คือ การส่งออกของภาคที่เราศึกษา

สำหรับทฤษฎีการพัฒนาภาค ทั้งทฤษฎีขั้วการพัฒนาและทฤษฎีฐานเศรษฐกิจ ต่างก็ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมในอันที่จะเป็นตัวหลักของการพัฒนาภาค โดยทฤษฎีขั้วการพัฒนาจะมีการพิจารณาว่ามีการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อันส่งผลต่อความสัมพันธ์ด้านหน้าและด้านหลัง และในการนำทฤษฎีฐานเศรษฐกิจนั้นต้องพิจารณาว่ามีการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดการค้าระหว่างภาคหรือไม่

## 2.3 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมได้พัฒนามาจากนักคิด 2 กลุ่ม คือ นักภูมิศาสตร์และนักเศรษฐศาสตร์ จึงก่อให้เกิดเป็น 2 แนวความคิด คือ แนวความคิดทางภูมิศาสตร์ (Geographic Approach) และแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Approach)

### 2.3.1 แนวความคิดทางภูมิศาสตร์ (Geographic Approach)<sup>5</sup>

นักภูมิศาสตร์ได้ศึกษาและพิจารณารูปแบบแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมตามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และอิทธิพลของปัจจัยแหล่งวัตถุดิบ การขนส่ง แรงงาน และตลาด

### ทฤษฎีของ Von Thunen (The Von Thunen Theory)

---

<sup>5</sup> บัญชา คูเจริญไพฑูริย์, การวิจัยทางภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2525), หน้า 149-150.



Von Thunen ชาวเยอรมันเป็นบุคคลแรกที่บุกเบิกการศึกษาทฤษฎีที่ตั้ง และได้เขียนหนังสือเรื่อง Isolated State เมื่อ ค.ศ. 1826 Von Thunen ได้กล่าวถึงที่ตั้งของกิจกรรมการผลิตการเกษตร เช่น ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ การทำป่าไม้ และอื่นๆ ซึ่งถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของผลผลิตนั้นกับระยะทางจากแหล่งที่ผลิตไปสู่ตลาด กิจกรรมที่ตั้งอยู่ใกล้กับตัวเมืองมาก มักจะต้องผลิตให้ได้ผลผลิตต่อไร่สูงสุด ทั้งนี้เพื่อที่จะได้สามารถจ่ายค่าขนส่ง รวมกับค่าเช่าที่สูงได้และต้องมีกำไร แต่กำไรดังกล่าวมักจะลดน้อยลง เมื่อกิจการเหล่านั้นตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเนื่องจากกิจการขนส่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น

ต่อมา Alfred Marshall ได้นำแนวความคิดของ Von Thunen มาใช้เมื่อกล่าวถึงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม โดยกล่าวว่า การที่ค่าเช่าที่ดินสูงขึ้นอาจทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ลงทุนย้ายที่ตั้งหรือเปลี่ยนแปลงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมและกิจการด้านการค้าจะตั้งอยู่บนที่ดินใจกลางเมือง ซึ่งต่างกับโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณนอกใจกลางเมือง

#### ทฤษฎีแหล่งกลางของ Walter Christaller

Walter Christaller (1933) เสนอทฤษฎีศูนย์กลางความเจริญ (Central Place Theory) ซึ่งอธิบายถึงกฎเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน ขนาดและการกระจายตัวของชุมชน และได้เสนอแบบจำลองซึ่งเป็นที่ยอมรับในเรื่องการจัดพื้นที่ของเมืองให้เป็นศูนย์กลางบริการ (Service Centers) แบบจำลองนี้สามารถใช้เป็นรูปแบบในการพิจารณา เช่น ผลผลิตของโรงงานหนึ่งเป็นวัตถุดิบของอีกโรงงาน ด้วยเหตุนี้จึงจะเห็นว่ามีความโน้มของการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสองลักษณะจะนำไปสู่การกระจุกตัวของอุตสาหกรรมในภาค

#### แนวความคิดการสร้างศูนย์กลางความเจริญ (Growth Center Concept)

แนวความคิดในการสร้างศูนย์กลางความเจริญได้มีพื้นฐานบนแนวความคิดการพัฒนาแหล่งกลาง ทฤษฎีแหล่งกลางมีพื้นฐานมาจากงานของ Walter Christaller ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับความเข้าใจถึงรูปแบบของที่ตั้งและการปฏิบัติของภาคพาณิชยกรรมและธุรกิจบริการเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด ขนาดและองค์ประกอบและการกระจายตัวของสถานที่ต่างๆ ในเมืองในการบริการพื้นที่เขตอิทธิพล ทฤษฎีนี้มักจะนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดตำแหน่งศูนย์การค้าและการบริการของเมือง

ในการสร้างศูนย์กลางความเจริญ (Growth Center) จะต้องมีการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน โครงข่ายการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนมีการกำหนดให้มีหน่วยงานส่วนบริการของศูนย์กลางความเจริญและการกำหนดรูปแบบและลำดับชั้นของชุมชน โดยผ่านกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนซึ่งจะเป็นผู้ระดมและทรัพยากรในการผลิต

### 2.3.2 แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Approach)

แนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์อยู่บนสมมติฐานที่เป็นรากฐานของการพัฒนาทฤษฎีแหล่งที่ตั้งซึ่งได้แก่หน่วยผลิตและตลาดอยู่ในภาวะของการแข่งขันโดยสมบูรณ์ หน่วยผลิตที่มีแหล่งที่ตั้งที่มีค่าผลิตต่ำสุดจะได้กำไรมากกว่าหน่วยผลิตที่มีแหล่งที่ตั้งที่มีค่าผลิตสูงกว่า และหน่วยผลิตทุกๆหน่วยจะอยู่ภายใต้ราคาคาดซึ่งต้องมีระดับราคาเดียวกันนั้น

#### ทฤษฎีแหล่งที่ตั้งตามแนวคิดด้วยค่าต้นทุนต่ำสุด (Least Cost Location Theory)

Alfred Weber (1909) ใช้แบบจำลองของ Von Thunen จากลักษณะกิจกรรมทางเกษตรกรรมที่เป็นวงแหวนล้อมรอบศูนย์กลางเป็นแนวทางวิเคราะห์ทฤษฎีแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมโดยมีสมมติฐานที่แตกต่างออกไปกล่าวคือ

- พื้นฐานทางภูมิศาสตร์ว่าด้วยวัตถุดิบนับเป็นสิ่งที่ถูกกำหนด หมายความว่าวัตถุดิบที่มีอยู่ในธรรมชาตินั้นมีปริมาณไม่สมดุลกัน

- สภาวะการณ์ตลอดจนขนาดของจุดรวมของการบริโภค (Consumption points) ถูกกำหนดโดยตลาดที่กระจายเป็นหลายจุด เป็นภาวะที่ตลาดมีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์และการจำหน่ายผลผลิตไม่จำกัด (Unlimited market) ไม่มีการผูกขาดและความได้เปรียบในเรื่องแหล่งที่ตั้ง

- ปัจจัยด้านแรงงานเป็นปัจจัยที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ อุปทานของแรงงานมีอยู่อย่างไม่จำกัด ณ อัตราค่าจ้างที่กำหนดไว้ในอัตราหนึ่ง

ด้วยค่าโสหุ้ยในการผลิต Weber ใช้ค่าผลิต 3 ตัวในการวิเคราะห์ค่าผลิตจะเปลี่ยนแปลงไปตามแหล่งที่ตั้งโรงงาน ค่าผลิตที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

กรรม ได้แก่ ค่าขนส่ง (Transport cost) ค่าแรงงาน (Labour cost) ค่าวัตถุดิบและเชื้อเพลิง (Raw material and fuel cost)

ตามความเห็นของ Weber การจะตั้งโรงงานที่ใดนั้นขึ้นอยู่กับแรงดึงดูดระหว่างจุดต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลในฐานะเป็นตัวกำหนด และเห็นความสำคัญของค่าขนส่ง ซึ่งเป็นตัวกระทบต่อแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรม แรงดึงดูดที่ว่า หมายถึง แรงดึงดูดรวมของการบริโภคกับแหล่งวัตถุดิบ ถ้าหากว่าการผลิตต้องใช้วัตถุดิบจำนวนมากและต้องสูญเสียน้ำหนักไปในกระบวนการผลิต โรงงานก็ควรตั้งอยู่ ณ แหล่งวัตถุดิบ (Material oriented) และในทางกลับกันถ้าหากในกระบวนการผลิตทำให้ผลผลิตที่มีน้ำหนักเพิ่มขึ้น โรงงานก็ควรตั้งอยู่ใกล้แหล่งตลาด (Market oriented)

นอกจากนี้ Weber ยังได้พิจารณาถึงแหล่งที่ตั้งที่เหมาะสม โดยใช้ปัจจัยทางด้านแรงงานเปรียบเทียบกับการใช้ปัจจัยค่าขนส่งต่ำสุด คือ

- สถานการณ์ใดที่อุตสาหกรรมควรย้ายไปสู่แหล่งแรงงาน
- สถานการณ์ใดที่อุตสาหกรรมไม่ควรย้ายไปสู่แหล่งแรงงาน

รวมทั้งการศึกษารูปแบบที่ตั้งอุตสาหกรรมตามแนวคิดการกระจุกตัว (Agglomeration forces) ซึ่งขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัย คือ ปริมาณผลผลิตในระดับที่สามารถก่อให้เกิดการรวมตัวและลักษณะของ Critical isodapanes ที่ติดกันในบริเวณที่มีการรวมตัวของแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรม จึงก่อให้เกิดความได้เปรียบในเชิงรวมกันของแหล่งที่ตั้งนั้น และแหล่งที่ตั้งของแรงงานอาจจะเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดการรวมตัวของอุตสาหกรรม

ทฤษฎีแหล่งที่ตั้งตามแนวคิดว่าด้วยอาณาบริเวณตลาด

Edgar Hoover (1937) ได้คิดทฤษฎีแหล่งที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (The Location of Economic Activity) โดยใช้แนวทางในการวิเคราะห์ที่ตั้งของแหล่งอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับ Weber ว่าแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมที่ดีที่สุด คือ จุดที่มีต้นทุนค่าขนส่งต่ำสุดภายใต้ข้อสมมติฐานว่า "ไม่มีความแตกต่างในค่าโซหุ้ย แหล่งที่ตั้งที่ดีอาจจะอยู่ ณ จุดใดจุดหนึ่ง คือ แหล่งวัตถุดิบหรือ แหล่งตลาด หรือ จุดกึ่งกลางระหว่างแหล่งวัตถุดิบกับแหล่งตลาด

## ทฤษฎีแหล่งที่ตั้งที่มีกำไรมากที่สุด (Maximum Cost Location Theory)

August Losch (1940) ได้นำแนวความคิดเกี่ยวกับอาณาบริเวณตลาดมาพิจารณารวมกับปัจจัยด้านอุปสงค์ (Demand) เป็นตัวแปรในเชิงอาณาบริเวณ ทฤษฎีของ Losch ได้ศึกษารูปแบบอาณาบริเวณของตลาดของหน่วยผลิตอุตสาหกรรมในภาวะดุลยภาพเชิงพื้นที่ คือ ภาวะกำไรปกติ (Normal profit) หดไป เนื่องจากผู้ผลิตขายใหม่เข้ามาแข่งขันซึ่งอยู่ในภาวะดุลยภาพ แหล่งที่ตั้งเป็นตัวที่มีอิทธิพลเหนืออาณาบริเวณการค้า ในการเลือกที่ตั้งจะพิจารณาจากต้นทุนการผลิตที่โดยอาศัยค่าขนส่งและผลได้จากการรวมตัวกันของแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรม

### 2.4 ความสัมพันธ์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคหนึ่ง (Relation of Activities within a Region)

ความสัมพันธ์ของแหล่งที่ตั้งระหว่างกิจกรรมทางเศรษฐกิจสองอย่างสามารถนำไปสู่ Mutual Attraction (Positive Linkage)<sup>6</sup> ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจสองอย่างที่เกี่ยวข้องกัน ความสัมพันธ์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น

1. ความสัมพันธ์ทางตรง (Vertical relationships) เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่ผลิตผลของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภูมิภาคหนึ่งเป็นปัจจัยการผลิตของอีกกิจกรรมหนึ่งที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถถ่วงดุลการพิจารณาเกี่ยวกับค่าขนส่งของปัจจัยการผลิตได้ เพราะระยะทางถูกย่อให้ใกล้ชิดติดกัน ลักษณะอีกอย่างหนึ่งของความสัมพันธ์ คือ กิจกรรมทางเศรษฐกิจหนึ่งอาจจะดึงดูดให้อีกกิจกรรมหนึ่งมีแนวโน้มที่จะเลือกแหล่งที่ตั้งให้อยู่ใกล้เคียงกันภายในภูมิภาคนั้น ดังนั้นความสัมพันธ์ทางตรงจะแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่เป็นแรงดึงดูดระหว่างกัน โดยแรงดึงดูดของกิจกรรมหนึ่งมักจะมากกว่าอีกกิจกรรมหนึ่ง ความสัมพันธ์ทางตรงแบ่งออกเป็น

- Backward linkage หมายถึง แรงดึงดูดร่วมกันไปสู่เส้นทางที่มีความสำคัญต่อ Supplying Activity กิจกรรมที่มีแนวโน้มไปสู่ตลาดได้รับแรงดึงดูดจากการมีวัตถุดิบมาทำการผลิต และสามารถขายได้ในตลาด เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลสะท้อนกลับไปสู่การเปลี่ยน

<sup>6</sup> เอกจิต วงศ์สุรชาติกุล, เศรษฐศาสตร์ภูมิภาคเบื้องต้น, (สำนักพิมพ์โอเคเนชั่นสโตร์, 2526) หน้า 60-64.

แปลงรูปของทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานสำหรับเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อบริโภคในขั้นสุดท้าย โดยมีอุปสงค์ของตลาดเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงไปข้างหน้า

- Forward linkage หมายถึงผลอันสืบเนื่องมาจากอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วก่อให้เกิดอุตสาหกรรมอื่นตามมา กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใหม่อันเป็นผลมาจากความเชื่อมโยงไปข้างหน้าจะมีความไหวตัวในแหล่งที่ตั้ง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงด้านราคาและอุปทานของปัจจัยนำเข้า อุตสาหกรรมประเภทนี้เรียกว่า Input oriented อุตสาหกรรม Forward linkage ประเภทหนึ่งได้แก่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจหนึ่งใช้ by product ของกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นก่อน การมีกิจกรรมหนึ่งเกิดขึ้นจะก่อให้เกิดกิจกรรมอื่นตามมาเพื่อได้รับบริการที่รวดเร็วจากการขนส่ง

2 ความสัมพันธ์ทางราบ (Horizontal relationships) เป็นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่แข่งขันต่อกัน ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัดในภูมิภาคการลงทุนของหน่วยผลิตใหม่ที่ใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นนั้น จะมีค่าผลิตที่สูงและอาจส่งผลต่อการผลิตของหน่วยอื่น ๆ ที่มีขอบเขตการผลิตลดลง

3 ความสัมพันธ์ในทางควบคู่ (Complementary relationships) เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่ผลเพิ่มในกิจกรรมทางเศรษฐกิจหนึ่งก่อให้เกิดความเติบโตต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ควบคู่กันทำให้แหล่งที่ตั้งของกิจกรรมที่ควบคู่กันนี้มีแรงดึงดูดร่วมกัน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ

- Mutual Attraction Among Suppliers of Complementary Products คือ การที่มีผู้ผลิตเพิ่มขึ้นในภูมิภาคหนึ่งได้ช่วยให้เศรษฐกิจในภูมิภาคนั้นเป็นแหล่งชุมชนของผลิตภัณฑ์นานาชาติสำหรับผู้บริโภค เมื่อมีผู้ผลิตมากขึ้นก็จะมีผู้ซื้อมากขึ้น (Forward linkage) หรือเมื่อมีผู้ซื้อสินค้ามากขึ้นก็จะมีผู้ผลิตมากขึ้น (Backward linkage)

- Mutual Attraction Among Users of Jointly Supplied Products คือ การนำเอา by product ของอีกอุตสาหกรรมหนึ่งซึ่งเมื่อมีความต้องการของปัจจัยนำเข้าเพิ่มขึ้นก็จะมีผลทำให้อุตสาหกรรมที่ผลิต by product มีผลผลิตมากขึ้น (Backward linkage) หรือถ้าหากอุตสาหกรรมหนึ่งผลิตผลผลิตเพิ่มมากขึ้นและทำให้อีกอุตสาหกรรมหนึ่งใช้ by product จากอุตสาหกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นตามมา (Forward linkage)

## 2.5 ระบบธุรกิจการเกษตรของไทย<sup>7</sup> (แผนภาพที่ 2-1)

ธุรกิจเกษตรเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีระบบ (System) สำหรับธุรกิจเกษตรของประเทศไทย เป็นระบบขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนประกอบด้วย 6 ระบบย่อย ดังนี้

### 1. ระบบย่อยปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร (Input supply subsystem)

ในปัจจุบันการเกษตรเป็นแบบการค้า ปัจจัยการผลิตหลายอย่างเกษตรกรต้องซื้อมาใช้ เพื่อให้การผลิตมีประสิทธิภาพและได้ผลผลิตตรงกับลักษณะที่ตลาดต้องการจึงมีการใช้ปัจจัยทุน (เครื่องจักรกลการเกษตร) มากขึ้น ยิ่งกว่านั้น ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดมีคุณสมบัติและมีวิธีการจำหน่ายที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีการจ้างแรงงานในการผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตมากขึ้น

### 2. ระบบย่อยการผลิตสินค้าเกษตร (Production subsystem)

กระบวนการที่เกษตรกรนำปัจจัยการผลิตต่างๆ มาผลิตพืชและสัตว์เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค การผลิตการเกษตรในปัจจุบันเกษตรกรผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ผลิตได้ในตลาดมากขึ้นจนบางอย่างต้องส่งออก

### 3. ระบบย่อยการจัดหาสินค้าเกษตร (Procurement subsystem)

เป็นการรวบรวมและการให้บริการของคนกลุ่มหนึ่งที่จะเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรจากแหล่งผลิตต่างๆ ไปสู่ตลาดท้องถิ่นและตลาดปลายทางเพื่อให้คนกลางประเภทผู้ค้าส่ง โรงงานแปรรูปหรือผู้ส่งออกดำเนินงานขั้นต่อไป

### 4. ระบบย่อยการแปรรูปสินค้าเกษตร (Processing/manufacturing subsystem)

หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนสภาพสินค้าเกษตรให้อยู่ในลักษณะที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ และแนวโน้มการแปรรูปสินค้าเกษตรมีมากขึ้นไม่ว่าจะอยู่ในรูปผลิตภัณฑ์อื่นที่ไม่ใช่อาหารก็ตาม ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเกษตรหลายประเภทภายใน

<sup>7</sup> สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรของประเทศไทย, 2540.

ประเทศ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรนั้นๆ เป็นแหล่งสร้างงานที่สำคัญภายในประเทศ และก่อให้เกิดธุรกิจต่อเนื่องมาจากการแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น วัตถุประสงค์ประกอบในการแปรรูป บรรจุภัณฑ์และการขนส่ง เป็นต้น

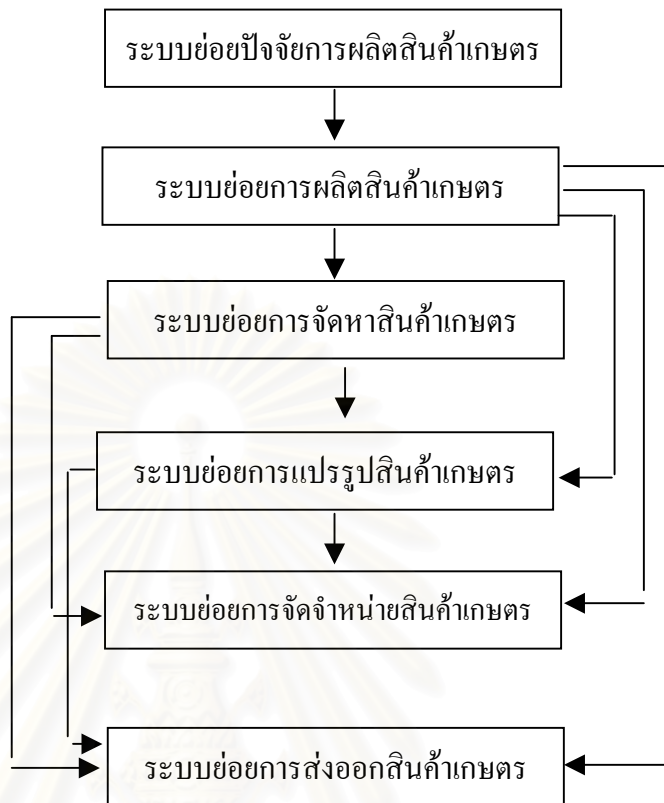
#### 5. ระบบย่อยการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร (Distribution subsystem)

เป็นระบบการขายส่งและการขายปลีกสินค้าเกษตรให้แก่ผู้บริโภค คนกลางที่ทำหน้าที่ในระบบย่อยนี้ประกอบด้วยผู้แทนการขายหรือตัวแทนจำหน่าย ตัวแทนผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีก และมีจำนวนมากที่สุดโดยเฉพาะผู้ค้าปลีก สินค้าเกษตรบางชนิดที่เคลื่อนย้ายได้ยากเนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวกหรือผลิตได้ในจำนวนน้อยมากหรือผลิตเพื่อการบริโภคในท้องถิ่น ผู้ผลิตและผู้ค้าปลีกอาจเป็นคนเดียวกัน ในปัจจุบันวิธีการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เกิดขึ้นมาเนื่องจากผู้จำหน่ายพยายามชักจูงให้ผู้บริโภคสนใจผลิตภัณฑ์ใหม่ของตนประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงการบริโภคของผู้บริโภค อันเนื่องมาจากรายได้และความ เป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ผู้บริโภคไม่ได้ต้องการสินค้าเพียงด้านปริมาณเท่านั้น ยังคำนึงถึงคุณภาพและบริการต่างๆที่ติดมากับสินค้าด้วย ผู้จำหน่ายจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาสินค้าให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่น การจัดคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเพื่อตอบสนองผู้บริโภคที่มีรายได้ระดับต่างๆที่แตกต่างกัน การบรรจุภัณฑ์สินค้าเพื่อให้อยู่ในลักษณะเป็นที่สนใจของผู้บริโภค การโฆษณาและการส่งเสริมการขายเพื่อให้ผู้บริโภคได้ทราบตัวสินค้าและเกิดความสนใจในผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการจัดวางสินค้าเพื่อการจำหน่ายและการแสดงสินค้าให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่สนใจแก่บุคคลทั่วไป

#### 6. ระบบย่อยการส่งออกสินค้าเกษตร (Exporting subsystem)

หมายถึง การส่งสินค้าเกษตรไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ระบบย่อยนี้ประกอบด้วยผู้ส่งออกสินค้าเกษตรประเภทต่างๆที่มีการแปรรูปเพียงขั้นต้นและที่แปรรูปสำเร็จรูป แนวโน้มการส่งออกสินค้าเกษตรสำเร็จรูปมีมากขึ้นเพราะการแปรรูปสินค้าเกษตรมีการพัฒนามากขึ้น

แผนภาพที่ 2-1 แสดงโครงสร้างระบบธุรกิจเกษตรของประเทศไทย



จากแผนภาพที่ 2-1 แสดงให้เห็นว่าระบบธุรกิจการเกษตรของประเทศไทยมีความสัมพันธ์กันในแนวตั้ง (Vertical integration) และเน้นด้านการตลาด (Market oriented)

## 2.6 พัฒนาการของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในประเทศไทย

อุตสาหกรรมไก่เนื้อเริ่มมีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจเมื่อประมาณ 29 ปีที่แล้ว มีวิวัฒนาการจากโรงฆ่าไก่เล็กๆซึ่งมีอยู่กระจัดกระจายทั่วไป จากกระบวนการผลิตที่ยังไม่ได้มาตรฐานทั้งด้านการเลี้ยง กรรมวิธีการผลิตและการจำหน่าย ในระยะแรกจึงไม่ได้เป็นการผลิตเพื่อการส่งออก แต่ต่อมาได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อโดยบริษัทเจริญโภคภัณฑ์จำกัด ได้จัดสร้างโรงงานขึ้นในปี พ.ศ. 2516 และมีการนำเทคโนโลยีใหม่และทำให้อุตสาหกรรมไก่เนื้อเริ่มมีบทบาทในฐานะเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ การพัฒนาด้านวิธีการผลิตให้ทันสมัยและมีกำลังการผลิตเพิ่มขึ้นโดยคำนึงถึงความสะอาดและมาตรฐานของสินค้าทำให้รูปแบบของอุตสาหกรรมซึ่งเดิมเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนเปลี่ยนมาเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ระดับประเทศซึ่งเป็นที่ยอม



รับจากต่างประเทศมากขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้อุตสาหกรรมไก่อเนื้อกลายเป็นสินค้าออกที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศมาอย่างหนึ่ง

การเลี้ยงไก่อเนื้อสามารถพบได้ทั่วทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดในเขตภาคกลาง<sup>8</sup> จัดว่าเป็นแหล่งเลี้ยงไก่อเนื้อที่สำคัญ (ตารางที่ 2-1) จากการที่ลักษณะของอุตสาหกรรมไก่อเนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่อาศัยวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นหลัก การขนส่งสินค้าสะดวกกว่าการขนส่งวัตถุดิบหรือไก่อเนื้อๆ ประกอบกับการที่อยู่ใกล้ตลาดรับซื้อซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ ทำให้ประหยัดค่าขนส่งจึงทำให้ภาคกลางเป็นแหล่งที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมไก่อเนื้อที่สำคัญหลายบริษัท โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่อเนื้อที่ได้มาตรฐานแห่งแรกในปี พ.ศ. 2516 สร้างโดยบริษัทกรุงเทพค้าสัตว์ซึ่งอยู่ในเครือบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ บริเวณริมถนนบางนา-ตราด จังหวัดสมุทรปราการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 บริษัทสหฟาร์มจำกัดได้ก่อตั้งโรงงานฆ่าและชำแหละไก่อเนื้อใน บริเวณถนนสุขาภิบาล 1 เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ และปี พ.ศ. 2521 บริษัทแหลมทองผลิตภัณฑ์อาหารจำกัด ได้สร้างโรงงานบริเวณถนนสุขาภิบาล สายที่ 5 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 บริษัทกรุงเทพค้าสัตว์ได้มีการขยายกิจการโดยสร้างโรงงานที่ 2 บริเวณถนนสุวินทวงศ์ เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ จะเห็นว่าโรงงานฆ่าและชำแหละไก่อเนื้อในระยะเริ่มแรกล้วนเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง โดยเฉพาะบริเวณกรุงเทพฯ และปริมณฑล ทั้ง 4 โรงงานมีเงินจดทะเบียนรวมกันประมาณ 65 ล้านบาทและเมื่อรวมเงินทุนประกอบการแล้วจะเป็นเงินทุนทั้งสิ้น 250 ล้านบาท และมีการจ้างแรงงานประมาณ 2,400 คน<sup>9</sup>

<sup>8</sup> ภาคกลาง แบ่งเป็น กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคกลางตะวันออก ภาคกลางตอนบนและภาคกลางตะวันตก รวม 26 จังหวัด ซึ่งจัดอยู่ในเขตปศุสัตว์เขตที่ 1, 2 และ 7 ตามการแบ่งของกรมปศุสัตว์ ดังนี้

เขตปศุสัตว์ที่ 1 กรุงเทพฯ ชัยนาท นนทบุรี ปทุมธานี ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง

เขตปศุสัตว์ที่ 2 ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง สมุทรปราการและสระแก้ว

เขตปศุสัตว์ที่ 7 ได้แก่ กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สุพรรณบุรี และ

สมุทรสาคร

ที่มา : กรมปศุสัตว์

<sup>9</sup> ฝายนโยบาย 2 กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, อุตสาหกรรมการผลิตเนื้อไก่แช่เย็นเพื่อการส่งออก, 2524.

ตารางที่ 2-1 แสดงจำนวนไก่เนื้อ ร้อยละเป็นรายภาคปี พ.ศ. 2541

ภาค	จำนวนไก่เนื้อ(ตัว)	ร้อยละ	รวมทุกพันธุ์(ตัว)	ร้อยละ
กลาง	49,902,622	69	79,204,601	50
ตะวันออกเฉียงเหนือ	11,285,072	16	38,216,250	24
ภาคเหนือ	5,052,952	7	23,841,418	15
ภาคใต้	6,342,265	9	16,081,873	10
<b>รวม</b>	<b>72,582,911</b>	<b>100</b>	<b>157,344,142</b>	<b>100</b>

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2537 ประเทศไทยมีโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เพื่อการส่งออก รวมทั้งสิ้น 18 โรง เงินลงทุนรวม 5,880,828,892 บาท และมีแรงงานรวม 26,311 คน<sup>10</sup> แบ่งเป็น โรงงานที่อยู่ในเขตภาคกลางจำนวน 14 โรง แบ่งเป็นโรงงานในเขตกรุงเทพและปริมณฑลจำนวน 8 โรง โรงงานในเขตจังหวัดสระบุรีและลพบุรี 5 โรง จังหวัดนครนายก 1 โรง โรงงานที่อยู่ในเขต ตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 2 โรง และภาคตะวันออก 1 โรง (ตารางที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 แสดงจำนวนและเปอร์เซ็นต์ของเงินลงทุนและแรงงานของโรงงานฆ่าและชำแหละไก่ เนื้อเพื่อการส่งออกของประเทศไทย

ปี	จังหวัด	บริษัท	เงินลงทุน (บาท)	%	แรงงาน (คน)	%
2516	กรุงเทพ	บริษัท ฟาร์มกรุงเทพ จำกัด	183,900,000	3	2,050	8
2521	นครปฐม	แหลมทองผลิตภัณฑ์อาหาร,บจก.	30,000,000	1	1,025	4
2524	สมุทรสาคร	อาหารเบทเทอร์ บจก.	125,000,000	2	1,812	7
2524	สมุทรปราการ	บริษัท ไก่สดศรีไทย จำกัด	62,000,000	1	620	2
2524	ปทุมธานี	บริษัท ไก่สดเซนทาโก จำกัด	59,400,000	1	1,279	5
2525	กรุงเทพ	บริษัท สหฟาร์ม จำกัด	102,780,000	2	1,562	6
2527	สมุทรปราการ	บริษัท จี.เอฟ.พี.ที จำกัด (มหาชน)	201,181,345	3	2,864	11

<sup>10</sup> กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

2531	กรุงเทพ	บริษัท กรุงเทพค้าสัตว์ จำกัด	319,231,100	5	2,435	9
2532	สระบุรี	บริษัท กรุงเทพโปรคิ้วส์ จำกัด (มหาชน)	441,000,000	7	515	2
2532	สระบุรี	บริษัท ที.เจ.ฟู๊ดส์อุตสาหกรรม จำกัด	489,000,000	8	760	3
2533	สระบุรี	บริษัท ซัลเวลเลย์(ไทยแลนด์) จำกัด	292,000,000	5	474	2
2534	ปทุมธานี	บริษัท โกลเด้นท์ โพลทรี อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	70,890,000	1	320	1
2535	ลพบุรี	บริษัท สหฟาร์ม จำกัด	1,398,000,00	24	4,000	15
			0			
2536	ลพบุรี	บริษัท บีฟู๊ดส์โปรดักส์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	456,629,914	8	3,000	11
2536	นครนายก	บริษัท โกลเด้นท์ ฟู๊ดส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	1,274,086,53	22	1,355	5
			3			
2537	นครราชสีมา	บริษัท แหลมทองโพลทรี จำกัด	255,730,000	4	1,440	5
2537	ชลบุรี	บริษัท ยู่สูงอุตสาหกรรม จำกัด	20,000,000	0	400	2
2537	อุบลราชธานี	บริษัท ก้าวหน้าไก่สด จำกัด	100,000,000	2	400	2
	<b>รวม</b>		<b>5,880,828,89</b>	<b>100</b>	<b>26,311</b>	<b>100</b>
			<b>2</b>			

ที่มา : กรงโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

ในปัจจุบันสามารถแบ่งกลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมไก่เนื้อของไทยได้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ซึ่งมีการผลิตครบวงจร และกลุ่มผู้ประกอบการอิสระซึ่งจะเป็นผู้ประกอบการรายย่อยที่ต้องสั่งซื้อลูกไก่และอาหารไก่จากบริษัทที่มีการผลิตครบวงจร โดยการผลิตไก่เนื้อในประเทศไทยนั้นเกือบทั้งหมดอยู่ภายใต้การดำเนินการของบริษัทอาหารสัตว์ขนาดใหญ่ 12 บริษัทซึ่งมีสัดส่วนของปริมาณการผลิตมากกว่าร้อยละ 90 ของปริมาณการผลิตทั้งประเทศ ได้แก่ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด บริษัท สหฟาร์ม จำกัด บริษัท แหลมทอง จำกัด บริษัท เบทาโกร จำกัด บริษัท เซนทาโกร จำกัด บริษัท ซัลเวลเลย์ จำกัด บริษัท ศรีไทย จำกัด บริษัท โกลเด้นท์โพลทรี อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด บริษัท ทีเจฟู๊ดส์อุตสาหกรรม จำกัด บริษัท จีเอฟพีที จำกัด (มหาชน) บริษัท ยู่สูงอุตสาหกรรม จำกัด และบริษัท ก้าวหน้าไก่สด จำกัด ลักษณะของอุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นการ

รวมตัวกันในแนวดิ่ง (Vertical Integration)<sup>11</sup> ของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์เป็นแกนกลาง ถึงแม้อุตสาหกรรมอาหารสัตว์จะมีโครงสร้างการตลาดเป็นตลาดผู้ผลิตน้อยราย<sup>12</sup> แต่กลับมีการแข่งขันกันสูงมาก การแข่งขันที่เกิดขึ้นเป็นไม่ใช่เป็นการแข่งขันทางด้านราคาแต่เป็นการแข่งขันในด้านอื่นๆ (Non – price competition) เช่น การให้บริการด้านสัตวบาลและการให้สินเชื่อ เป็นต้น การแข่งขันโดยไม่ใช้ราคานี้ผู้ผลิตอาหารสัตว์มีจุดมุ่งหมายเพื่อหวังจะครอบครองตลาดเนื่องจากอาหารสัตว์ที่ผลิตได้นั้นเป็นสินค้าที่เก็บไว้ได้ไม่นาน ประกอบกับเทคนิคการผลิตของโรงงานอาหารสัตว์นั้นจะต้องผลิตคราวละมากๆ เพื่อใช้ประโยชน์จากการประหยัดจากขนาด (Economy of Scale) ดังนั้นโรงงานจะต้องมีตลาดที่แน่นอนเพื่อรองรับการผลิตและต้องแข่งขันเพื่อให้ได้ครอบครองตลาดมากที่สุด บริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์จึงมีความพยายามดำเนินกิจการอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างความแน่นอนด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ โดยเริ่มด้วยการดำเนินกิจการจัดหาพันธุ์สัตว์ และส่งเสริมการเลี้ยงไก่แก่เกษตรกรตามด้วยธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์ ในปัจจุบันอุตสาหกรรมไก่เนื้อจึงเป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในรูปการรวมตัวกันในแนวดิ่งของอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ เรียกกันโดยทั่วไปว่า การดำเนินธุรกิจครบวงจร

บริษัทเหล่านี้จะเป็นผู้ควบคุมปัจจัยการผลิตทั้งหมดของอุตสาหกรรมตั้งแต่การผลิตและนำเข้าไก่พันธุ์เพื่อมาผลิตเป็นลูกไก่เนื้อในฟาร์มลูกไก่เนื้อในเครือของบริษัทหรือขายให้แก่ฟาร์มลูกไก่เนื้ออิสระ ตลอดจนมีฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อที่ผลิตไก่เนื้อป้อนสู่โรงฆ่าและชำแหละเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เนื้อไก่ส่งออกและจำหน่ายในประเทศของตนเอง นอกจากนี้ปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้สนับสนุนการผลิตไก่เนื้อเช่นอาหารสัตว์เวชภัณฑ์ ฯลฯ บริษัทค้าอาหารสัตว์เหล่านี้ก็เป็นผู้ดำเนินการนำเข้าหรือผลิตเพื่อจำหน่ายแก่ฟาร์มผู้ผลิต

## 2.7 นโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมไก่เนื้อ

<sup>11</sup> การรวมตัวในแนวดิ่งหรือการผูกขาดในแนวดิ่ง (Vertical integration) หมายถึงการดำเนินธุรกิจโดยบริษัทใดบริษัทหนึ่งในการรวมเอากิจการที่เกี่ยวข้องระหว่าง การใช้ผลผลิตของกิจการหนึ่งเป็นปัจจัยการผลิตของอีกกิจการหนึ่งเข้าด้วยกัน มีการตัดสินใจและการจัดการประสานงานร่วมกัน ตลอดจนร่วมกันรับความเสี่ยงในทางด้านการผลิตผลและการตลาด อาจจะมีการทำสัญญาหรือข้อตกลงกันระหว่างธุรกิจที่เกี่ยวข้องกันโดยเฉพาะระหว่างกันตรงกันข้ามกับการรวมกลุ่มในแนวนอน (Horizontal integration) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกิจการที่ผลิตสินค้าคล้ายๆกันหรือใช้แทนกันได้เข้าด้วยกันเพื่อทำการผูกขาดผลิตผลนั้นๆ (พุทธกาล รัชวร, โครงสร้างการผูกขาดของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในเขตกรุงเทพมหานคร, 2524.)

<sup>12</sup> ตลาดที่มีผู้ผลิตน้อยรายมักจะไม่มีการแข่งขันหรือมีการแข่งขันกันน้อยตามลักษณะโครงสร้างตลาด

## การส่งเสริมการลงทุนในด้านที่ตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายการลงทุนออกไปสู่ภูมิภาค โดยได้กำหนดระดับของการให้การส่งเสริมแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ คือ ให้พื้นที่จังหวัดต่างๆ ยกเว้นกรุงเทพฯ และปริมณฑลเป็นเขตส่งเสริมการลงทุน โดยกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ถ้าตั้งโรงงานหรือสถานประกอบการในเขตส่งเสริมการลงทุนในเขตตามที่กำหนดแล้ว จะได้รับสิทธิประโยชน์สูงกว่าที่จะได้รับถ้าไปตั้งนอกเขต หรืออาจจะไม่ได้รับการพิจารณาส่งเสริมการลงทุนก็ได้ ถ้ากิจการนั้นไม่ตั้งอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุน

ในปี 2532 ได้เริ่มมีการใช้การแบ่งพื้นที่เพื่อการส่งเสริมการลงทุนเป็น 3 เขต สรุปได้ดังนี้

เขต 1 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร

ไม่ได้รับยกเว้นภาษีอากรเครื่องจักร

ไม่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล

ทั้งนี้ไม่รวมโครงการส่งออก โครงการผลิตวัตถุดิบหรือส่วนประกอบต่อเนื่องในอุตสาหกรรมบางประเภท หรือโครงการที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม

เขต 2 จังหวัดโดยรอบเขต 1 รวม 10 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก

พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี สมุทรสงคราม สระบุรี สุพรรณบุรี และอ่างทอง

ให้ได้รับลดหย่อนภาษีอากรเครื่องจักรกึ่งหนึ่ง

ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 3 ปี

และจะได้รับสิทธิประโยชน์จะเพิ่มขึ้น ในกรณีอุตสาหกรรมส่งออก อุตสาหกรรมต่อเนื่อง และอุตสาหกรรมเกษตร ฯลฯ

เขต 3 จังหวัดอื่นๆ

ได้รับการยกเว้นภาษีอากรเครื่องจักร

ได้รับลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้า  
ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล  
อนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า ค่าประปา เป็น 2 เท่า  
อนุญาตให้หักค่าติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกจากกำไรสุทธิ ฯลฯ

### การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมไก่เนื้อ

รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปจำหน่ายต่างประเทศมากขึ้น ดังนี้

- อาณัติกร
- ไม่มีการควบคุมการส่งออกและไม่เสียภาษีขาออกเนื้อไก่แช่แข็ง
  - กระทรวงการคลังได้ยกเว้นค่าธรรมเนียมนำเข้าเนื้อไก่แช่แข็งออกนอกราชอาณาจักร
  - กรมปศุสัตว์ ได้บริการตรวจสอบคุณภาพและควบคุมกรรมวิธีการผลิตตลอดจนการออกใบรับรองคุณภาพเนื้อไก่แช่แข็ง เพื่อให้ตลาดต่างประเทศยอมรับในคุณภาพของสินค้าไทยมากขึ้น
  - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้ให้การส่งเสริมการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมไก่เนื้อดังนี้

#### 1. ส่งเสริมการเลี้ยงไก่

บริษัทที่ได้รับการส่งเสริมจะต้องมีขนาดการลงทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

- บุคคลผู้มีสัญชาติไทยจะต้องถือหุ้นรวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่าร้อยละหกสิบของทุนจดทะเบียน
- การเลี้ยงไก่จะต้องเลี้ยงเพื่อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ

#### 2. ส่งเสริมกิจการฆ่าและชำแหละเนื้อไก่เพื่อการส่งออก

บริษัทผู้มีโรงฆ่าและชำแหละไก่จะต้องมีขนาดการลงทุนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียนและมีเงื่อนไข ดังนี้

- บุคคลผู้มีสัญชาติไทยจะต้องถือหุ้นรวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดของทุนจดทะเบียน
- เนื้อไก่ที่ผลิตได้จะต้องส่งออกจำหน่ายต่างประเทศทั้งสิ้น
- จะอนุญาตให้จำหน่ายภายในประเทศได้เฉพาะเครื่องใน เลือด กระดูก ขน ขาและปีกที่ต่างประเทศไม่รับซื้อเท่านั้น

### นโยบายของรัฐบาลที่ส่งผลกระทบต่อการผลิต

ในอดีตที่ผ่านมา นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมไก่เนื้อ โดยตรงนั้นมีไม่มากนักแต่เน้นนโยบายสำคัญที่กระทบต่อภาวะการผลิตและการส่งออกของอุตสาหกรรมไก่เนื้อกลับเป็นนโยบายการคุ้มครองเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ เช่น กากถั่วเหลือง ข้าวโพด และปลาป่น นโยบายดังกล่าวส่งผลให้ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อของไทยซึ่งมากกว่าร้อยละ 70 เป็นต้นทุนค่าอาหารสัตว์สูงขึ้นกว่าที่ควรจะเป็น

### มาตรการด้านภานำเข้าอาหารสัตว์

เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายปกป้องเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ในประเทศไม่ให้เกิดความเดือดร้อนจากการนำเข้าและความผันผวนของราคาสินค้านั้นๆ ในตลาดโลก รัฐบาลจึงได้รับมอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์เป็นควบคุมและกำกับดูแลการนำเข้าไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรในประเทศมาโดยตลอด

### มาตรการควบคุมการนำเข้าในช่วงก่อนปี 2533

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นวัตถุดิบที่สำคัญของการผลิตอาหารไก่เนื้อ กล่าวคือ กากถั่วเหลือง ข้าวโพด และปลาป่น จึงได้รับการคุ้มครองในอัตราที่ค่อนข้างสูงมาโดยตลอด โดยการควบคุมการนำเข้านี้มีทั้งในรูปของการเรียกเก็บอากรขาเข้า การกำหนดโควตาการนำเข้า ตลอดจนการห้ามนำเข้าเป็นครั้งคราว กล่าวคือ ในช่วงก่อนปี 2533 ปริมาณการนำเข้ากากถั่วเหลืองจะถูกกำหนดด้วยการกำหนดโควตาการนำเข้า และกากถั่วเหลืองที่นำเข้ามาจะต้องเสียภานำเข้าร้อยละ 6 และมีการห้ามนำเข้าปลาป่นแต่ทั้งนี้จะอนุญาตให้นำเข้าได้เป็นครั้งคราวตามความจำเป็นโดยจะ

เรียกเก็บอากรขาเข้าร้อยละ 6 สำหรับการนำเข้าข้าวโพดนั้นแม้ว่าจะไม่มีการควบคุมปริมาณการนำเข้าแต่มีการตั้งกำแพงภาษีเข้าสู่ถึงร้อยละ 87

### มาตรการหลังการเปลี่ยนแปลง ภาวะเบียบการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ในปี 2533

ในเดือนมีนาคม 2533 2533 รัฐบาลได้ประกาศยกเลิกการควบคุมปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ทั้ง 3 ชนิดดังกล่าวข้างต้น และเปลี่ยนเป็นระบบภาษีนำเข้าร่วมกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ (Surcharge) เพิ่มเติมในกรณีที่ราคานำเข้าต่ำกว่าราคาขั้นต่ำที่รัฐบาลกำหนดในแต่ละปี ทั้งนี้รัฐบาลจะกำหนดราคาขั้นต่ำ-สูง ณ กรุงเทพมหานคร ของเมล็ดถั่วเหลือง กากถั่วเหลือง ปลาป่นและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไว้ และหากราคานำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์เหล่านี้เมื่อรวมกับภาษีนำเข้าปกติและค่าธรรมเนียมพิเศษแล้วจะต้องไม่ต่ำกว่าราคาขั้นต่ำที่รัฐกำหนดไว้ อย่างไรก็ตามมาตรการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์เป็นมาตรการปีต่อปีจึงมีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีศุลกากรและค่าธรรมเนียมพิเศษที่เรียกเก็บอยู่ตลอดเวลา โดย ณ เดือนมกราคม 2541 มีรายละเอียดดังนี้

- ข้าวโพดมีโควตาการนำเข้า และถ้านำเข้านอกโควตาจะเสียภาษีร้อยละ 77.8 และค่าธรรมเนียมพิเศษ 180 บาทต่อตัน
- กากถั่วเหลืองเก็บภาษีนำเข้าร้อยละ 5 โดยไม่จำกัดปริมาณการนำเข้า แต่มีเงื่อนไขต้องรับซื้อภายในประเทศในราคาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8.8 บาทต่อกิโลกรัม
- ปลาป่นเก็บภาษีร้อยละ 15 ไม่มีโควตาและค่าธรรมเนียมพิเศษ
- ฟอสเฟตและสารอาหารอื่นๆ เก็บภาษีนำเข้าร้อยละ 10

ทั้งนี้มาตรการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ (Surcharge) ดังกล่าวมีขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาผลผลิตการเกษตรในประเทศ ซึ่งมาตรการนี้จะเป็นการประกันราคาให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ในประเทศไม่ให้เกิดค่าในกรณีที่ราคาสินค้านำเข้าต่ำกว่าราคาในประเทศเพราะค่าธรรมเนียมพิเศษจะมีการปรับเปลี่ยนตามปริมาณผลผลิตในประเทศและราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ในต่างประเทศ แต่ทว่ามาตรการนี้ได้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ผลิตไถ่เนื่องเพราะในปัจจุบันการผลิวัตถุดิบอาหารสัตว์ดังกล่าวในประเทศมีไม่เพียงพอ



กับความจำเป็นต้องมีการนำเข้าซึ่งต้องมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากภาษีนำเข้าและค่าธรรมเนียมพิเศษที่ค่อนข้างสูง

### มาตรการกีดกันภาษีนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์

เนื่องจากในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมาผู้ส่งออกสินค้าปศุสัตว์สูญเสียความสามารถในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสียเปรียบในด้านต้นทุนการผลิตที่สูงกว่า ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ต้นทุนด้านวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สูงเกินความเป็นจริงเพราะได้รับผลกระทบจากนโยบายคุ้มครองเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ในประเทศทำให้ผู้ผลิตเนื้อสัตว์ต้องนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์จากต่างประเทศในต้นทุนที่สูงเนื่องมาจากภาษีนำเข้าและค่าธรรมเนียมพิเศษดังกล่าว ดังนั้นเพื่อเป็นการช่วยเหลือและบรรเทาผลกระทบที่มีต่อผู้ผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ รัฐบาลจึงอนุญาตให้ผู้นำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ได้โดยอาศัยอำนาจมาตรา 19 ทวิแห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) 2482 และเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2539 เป็นต้นมา

### มาตรการชดเชยค่าธรรมเนียมพิเศษวัตถุดิบอาหารสัตว์ให้ผู้ส่งออก

เนื่องจากปริมาณการส่งออกเนื้อไก่แช่แข็งได้เริ่มลดลงอย่างมากในปี 2536 เป็นต้นมา เพราะไม่สามารถแข่งขันด้านต้นทุนกับคู่แข่ง เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ คณะกรรมการนโยบายอาหารเห็นว่าการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษพืชวัตถุดิบอาหารสัตว์เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ส่งออกสินค้าปศุสัตว์มีต้นทุนสูงขึ้นจึงได้มีมติให้นำเงินค่าธรรมเนียมพิเศษวัตถุดิบอาหารสัตว์มาชดเชยให้กับผู้ส่งออกที่มีความจำเป็นหรือขาดทุนเพื่อช่วยให้สามารถส่งออกได้มากขึ้น โดยมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม-ธันวาคม 2537 โดยกำหนดอัตราการคืนเงินค่าธรรมเนียมฯ ทุก 3 เดือน โดยคำนวณจากภาระที่ผู้เลี้ยงและผู้ผลิตเนื้อไก่เพื่อการส่งออกได้รับจริงจากการเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ ดังนี้

งวดที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-31 มีนาคม 2537 เมตริกตันละ 684 บาท

งวดที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน-30 มิถุนายน 2537 เมตริกตันละ 684 บาท

งวดที่ 3 ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม-30 กันยายน 2537 เมตริกตันละ 712 บาท

งวดที่ 4 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม-31 ธันวาคม 2537 เมตริกตันละ 813 บาท

อย่างไรก็ตามผลกระทบของมาตรการควบคุมการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีต่อต้นทุนการผลิตไก่เนื้อของไทยนั้นจะมีมากน้อยเพียงใดและนัยสำคัญของปัจจัยนี้ที่มีต่อการสูญเสียความสามารถในการแข่งขันทางด้านต้นทุนกับประเทศคู่แข่งในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาและภาระของผู้ส่งออกเนื้อไก่ในปัจจุบันจะมีมากน้อยเพียงใด ต้องอาศัยการศึกษาเปรียบเทียบ โครงสร้างต้นทุนของการผลิตไก่เนื้อและการผลิตอาหารสัตว์ตลอดจนความแตกต่างในนโยบายการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ดังกล่าวระหว่างประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง

## 2.8 งานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาค

อัจฉรา เทพไชย<sup>13</sup> ได้ทำการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในจังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในจังหวัดปัตตานี เพื่อเพิ่มโอกาสการพัฒนาในอนาคต พื้นที่ศึกษาคครอบคลุมชายฝั่งทะเลในอำเภอหนองจิก อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี และกิ่งอำเภอไม้แก่น รวมความยาวชายฝั่งทะเล 116.40 กิโลเมตร โดยเน้นศึกษาเฉพาะเขตอำเภอเมืองเป็นสำคัญ เพราะเป็นศูนย์กลางของแหล่งรวมวัตถุดิบและอุตสาหกรรมประมงของจังหวัด

จากการศึกษาพบว่านอกเหนือจากการเป็นศูนย์กลางทางด้านการศึกษา การปกครอง ศิลปวัฒนธรรมและศาสนาอิสลามของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว จังหวัดปัตตานียังมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางประมง อุตสาหกรรมและผลผลิตประมงของพื้นที่โดยรอบ หลังจากการนำเครื่องมือประมงที่มีประสิทธิภาพ (อวนลาก) ในการจับปลาหน้าดินร่วมกับเรือประมงติดเครื่องยนต์ การขยายตัวของเรือประมงและปริมาณสัตว์น้ำที่ทำเทียบเรือปัตตานีเป็นสำคัญ ปัจจุบันชาวประมงและผู้ประกอบการประสบปัญหาพื้นที่ทำการประมงลดลง เนื่องจากการ

---

<sup>13</sup> อัจฉรา เทพไชย, วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในจังหวัดปัตตานี, ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง, ปีการศึกษา 2537.

ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้าน ความเชื่อมโยงโทรคมนาคมของทรัพยากรสัตว์น้ำ รวมถึงปัญหาการค้ำน้ำขึ้นเชื่อเพลิง ร่องน้ำตื้นเขิน การขาดแคลนลูกเรือประมง และราคาผลผลิตในตลาดตกต่ำ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อชาวประมง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในการทำประมงเพื่อความอยู่รอด

ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพและการแก้ปัญหา จึงควรวางแผนสนับสนุนให้มีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงชายฝั่งมากขึ้น การทำประมงนอกน่านน้ำร่วมกับต่างประเทศ ตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ กับการแปรรูปและตลาดสินค้าอุตสาหกรรมประมง เช่น ปรับปรุงโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศมาเลเซีย พัฒนาท่าเทียบเรือและปรับปรุงชุดลอกร่องน้ำ การใช้ประโยชน์ของพื้นที่เขตอุตสาหกรรมปัตตานีบริเวณนาเกลือให้มากขึ้น และวางแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมและเมืองในอนาคต

จรินดา จินตนาวัน (2532)<sup>14</sup> ได้ทำการศึกษาถึงความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมและระหว่างพื้นที่ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สาขาเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยการสร้างตารางแลกเปลี่ยนปัจจัยผลผลิต ศึกษาผลกระทบไปข้างหน้าและข้างหลังของแต่ละสาขาการผลิตเพื่อจัดลำดับสาขาการผลิตที่สมควรส่งเสริมการพัฒนา ตลอดจนเสนอแนะแนวทางพัฒนาสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรในอนุภาค ให้มีบทบาทเสริมการพัฒนาภูมิภาคนี้ได้ต่อไป ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรในอนุภาคนี้มีความเชื่อมโยงต่อกันสูงในกระบวนการผลิต และการกระจายผลผลิต โดยเฉพาะกรณี ผลผลิตทางการเกษตรที่ต้องผ่านการแปรรูปกับอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตนั้นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างสาขาการผลิตที่ปรากฏในตารางแลกเปลี่ยนปัจจัยผลผลิตของอนุภาคให้ข้อสรุปว่า อนุภาคนี้เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่สำคัญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจเหล่านี้มีศักยภาพที่จะเสริมการพัฒนาอนุภาคได้ กิจกรรมที่มีผลกระทบไปข้างหน้าและข้างหลังสูง สมควรที่จะส่งเสริมการพัฒนาในลำดับต้นๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร

---

<sup>14</sup> จรินดา จินตนาวัน, วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาความเชื่อมโยงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ในพื้นที่โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก, ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง, ปีการศึกษา 2532 .

การคมนาคมขนส่ง อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง อุตสาหกรรมโรงสี สาขาธุรกิจบริการ และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา

สำหรับความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ที่ปรากฏเข้มข้นในระหว่างพื้นที่อนุภาค ภาคตะวันออก (ยกเว้นอนุภาค) กรุงเทพฯ-ปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยอนุภาคมีบทบาทเป็นแหล่งผลิตผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ส่งให้กรุงเทพฯ-ปริมณฑลเพื่อกระจายไปยังภูมิภาคอื่นๆต่อไป ในขณะที่เดียวกันอนุภาคก็ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการรับปัจจัยการผลิตที่ไม่สามารถผลิตเองได้ กระจายต่อไปยังจังหวัดอื่นในภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนด้านแรงงาน อนุภาคพึ่งพาแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นหลัก

จากการศึกษาทำให้สามารถแบ่งพื้นที่ที่มีระดับศักยภาพในการพัฒนาสาขาเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตรเป็น 3 ระดับ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเข้มข้น ปานกลางและระดับต่ำ ตามลำดับ และได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสาขาการผลิตดังกล่าวโดยจำแนกเป็นข้อเสนอแนะทางด้านกายภาพ (สภาพดิน น้ำและการคมนาคม) ด้านการลงทุน ด้านการจัดการ ด้านการปรับปรุงระบบตลาด และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์กร

นิภา มณีจินดา (2534)<sup>15</sup> ได้ทำการศึกษาแบบเจาะลึกถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมพลอยว่าจะมีประโยชน์ต่อพื้นที่จันทบุรีและตราดหรือไม่ โดยพิจารณาในรูปของรายได้ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของอุตสาหกรรมพลอย แรงงาน และประชาชนในพื้นที่โดยผ่านกระบวนการทำงานของตัวคุณทวี นอกจากนี้ยังศึกษาผลกระทบทางด้านกายภาพในฐานะผู้สังเกตการณ์ โดยทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวัดผลกระทบสิ่งแวดล้อมของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพทรัพยากรและคุณค่าต่างๆทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และคุณภาพชีวิตอันเป็นผลเนื่องมาจากการประกอบการของอุตสาหกรรม

ผลการวิจัยพบว่า การใช้จ่ายของอุตสาหกรรมเจียรไนนั้นเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่จันทบุรีและตราดมากกว่าอุตสาหกรรมเหมือง โดยก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานให้กับประชาชน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากลักษณะของการประกอบการที่ค่อนข้างมีความมั่นคงมากกว่า เมื่อพิจารณาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า อุตสาหกรรมเจียรไนสมควรได้รับการสนับสนุน

---

<sup>15</sup> นิภา มณีจินดา, วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมพลอยที่มีต่อจังหวัดจันทบุรีและตราด, ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง, ปีการศึกษา 2534.

ให้มีความสำคัญในลำดับสูง เนื่องจากให้ผลดีทางเศรษฐกิจและมีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า ขณะที่อุตสาหกรรมเหมือง รัฐควรจะต้องมีการกำหนดมาตรการควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เหลืออยู่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

มนตรี ดีมานพ (2541)<sup>16</sup> ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมในแหล่งที่ตั้งที่มีต่อพื้นที่เมืองและชนบทในจังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาการใช้จ่ายของโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการจ้างงานและซื้อปัจจัยการผลิต ตลอดจนการใช้จ่ายของคณงาน ชาวเมือง และชาวชนบทเพื่อการบริโภคสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ผลการใช้จ่ายจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ในรูปของรายได้ทางตรงและทางอ้อม

มนตรีได้ทำการแบ่งพื้นที่จังหวัดขอนแก่นเป็น 3 กลุ่มอำเภอ โดยใช้ระยะห่างของอำเภอต่างๆจากแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมเป็นตัวแบ่ง ได้แก่ กลุ่มอำเภอแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรม กลุ่มอำเภอที่ 2 และกลุ่มอำเภอที่ 3 แล้วสุ่มตัวอย่างโรงงานอุตสาหกรรม คณงาน ชาวเมือง และชาวชนบทจากกลุ่มอำเภอต่างๆเพื่อเก็บข้อมูลการใช้จ่ายจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม และใช้ค่า Value added ratio จากตารางปัจจัยเข้า-ปัจจัยออก มาคำนวณค่าตัวคูณทวีตามทฤษฎีฐานเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินกิจการอุตสาหกรรมในแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมในจังหวัดขอนแก่นก่อให้เกิดรายได้ (Income Generator) ในพื้นที่ชนบทของกลุ่มอำเภอแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมมากที่สุด ในขณะที่ผลกระทบทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทมากกว่าในพื้นที่เมือง โดยผลกระทบทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นเฉพาะในพื้นที่เมืองแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมเท่านั้น ในขณะที่พื้นที่ชนบทผลกระทบทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทที่อยู่ใกล้กับแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของแรงงานส่วนใหญ่ที่ทำงานในเมืองมากกว่าในพื้นที่ชนบทของกลุ่มอำเภอที่ 2 และกลุ่มอำเภอที่ 3

## 2.9 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มีแนวความคิดมาจากทฤษฎีฐานเศรษฐกิจที่ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับ การเติบโตของกิจกรรมฐานเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสาขาการผลิตเพื่อการส่งออกที่มี

---

<sup>16</sup> มนตรี ดีมานพ, วิทยานิพนธ์เรื่องผลกระทบจากแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น, ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง, ปีการศึกษา 2541.

บทบาทสำคัญในฐานะเป็นแหล่งการจ้างงานและสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ดังนั้นเมื่อมีอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งเข้าไปตั้งอยู่ในพื้นที่ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่อิงฐานทรัพยากรธรรมชาติย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาเมืองและพื้นที่โดยรอบขึ้น บทบาทของกิจกรรมฐานเศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับแหล่งที่ตั้ง ทำให้เกิดการปรับปรุงระบบ โครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านการคมนาคมขนส่ง การติดต่อสื่อสาร การปรับปรุงเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและค่าขนส่งให้สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตอื่นได้ ตลอดจนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อการผลิตและการขนส่งซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอื่นๆ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมที่เป็นฐานที่มีการผลิตเพื่อการส่งออก เกิดการพัฒนาสาขาการผลิตในขั้นตติยภูมิ การค้า การบริการ การธนาคารเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น สิ่งซึ่งเป็นตัวกำหนดการเติบโตของฐานเศรษฐกิจ คือ ปัจจัยภายนอก หรืออุปสงค์จากภายนอก (Exogenous demand)

การดำเนินกิจการของอุตสาหกรรมย่อมส่งผลกระทบต่อชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่แล้วอาจก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ได้เช่นกัน ดังนั้นเพื่อให้อุตสาหกรรมก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่ให้ได้มากที่สุด โดยเกิดผลกระทบที่ไม่เป็นประโยชน์น้อยที่สุด จึงควรมีการพิจารณาถึงศักยภาพ ข้อจำกัด และปัญหาของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ต่อไป

ในทำนองเดียวกันการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมใก้เนื้อในจังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรจากพื้นที่เป็นหลักทั้งวัตถุดิบและแรงงานที่ย่อมก่อให้เกิดผลการพัฒนาต่อพื้นที่ สามารถพิจารณาได้จากลักษณะทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากร และสังคมในจังหวัดลพบุรีเพื่อทราบถึงปัจจัยพื้นฐานที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมใก้เนื้อในจังหวัดลพบุรี โดยลักษณะทางด้านกายภาพจะเป็นตัวกำหนดชนิด ปริมาณและความหลากหลายของทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ ลักษณะทางกายภาพจะรวมถึงสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ลักษณะโครงข่ายการคมนาคมขนส่งซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อให้มีต้นทุนการผลิตต่ำสุด ลักษณะทางเศรษฐกิจจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมใก้เนื้อต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัด โดยจะพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด การหาความเชี่ยวชาญในการผลิต และการวิเคราะห์ส่วนแบ่งส่วนโอน ศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมใก้เนื้อยังศึกษาได้จากปัจจัยด้านประชากรและสังคมซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในแง่ของแรงงาน

ทั้งนี้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาจำเป็นต้องทราบถึงปัญหาของอุตสาหกรรมไก่เนื้อเพื่อจะเป็นการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการพัฒนาในอนาคตในการศึกษาปัญหา ทั้งยังสามารถแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มในการพัฒนาต่อไป การศึกษาปัญหาและแนวโน้มนอกจากจะพิจารณาจากปัจจัยพื้นฐานทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากรและสังคมยังต้องพิจารณาจากโครงสร้างและการประกอบการของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีในปัจจุบัน เพื่อเข้าใจถึงลักษณะการประกอบการ ตลอดจนความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมกับพื้นที่ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมไก่เนื้อกับพื้นที่ในจังหวัดลพบุรี โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาการประกอบการอุตสาหกรรมไก่เนื้อใน 2 อำเภอ คือ อำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในพื้นที่สูงของจังหวัด



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

### บทที่ 3

## ปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

### 3.1 ปัจจัยทางด้านกายภาพ

#### 3.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดลพบุรี อยู่ในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย ตั้งอยู่บนฝั่งซ้ายของแม่น้ำลพบุรี ครอบคลุมพื้นที่ 6,641.86 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,151,163 ไร่ มีพื้นที่เป็นลำดับที่ 37 ของประเทศ มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร ไปตามถนนพหลโยธิน ประมาณ 153 กิโลเมตร และ 133 กิโลเมตร ตามเส้นทางรถไฟ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดนครสวรรค์
ทิศตะวันออก	ติดจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ
ทิศใต้	ติดจังหวัดสระบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ทิศตะวันตก	ติดจังหวัดอ่างทองและจังหวัดสิงห์บุรี

#### 3.1.2 การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดลพบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 124 ตำบล 1,097 หมู่บ้าน 108 อบต. 13 เทศบาล ดังนี้ อำเภอเมืองลพบุรี อำเภอพัฒนานิคม อำเภอโคกสำโรง อำเภอชัยบาดาล อำเภอท่าม่วง อำเภอบ้านหมี่ อำเภอท่าหลวง อำเภอสระโบสถ์ อำเภอโคกเจริญ อำเภอหนองม่วงและอำเภอลำสนธิ โดยมีเนื้อที่ จำนวนประชากรและความหนาแน่น ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



## แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี



แผนที่ 3 - 1 ที่ตั้งจังหวัดลพบุรี

### สัญลักษณ์

- — — — — เขตประเทศ
- — — — — เขตจังหวัด

ที่มา : แผนที่มาตราส่วน 1 : 250,000 กรมแผนที่ทหาร



ทิศเหนือ



ศาสตราจารย์ ดร. รุ่งเรือง รุ่งเรือง  
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3-1 แสดงเนื้อที่ จำนวนประชากรและความหนาแน่นประชากรจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ. 2544

ลำดับ	จังหวัด	เนื้อที่ทั้งหมด (ตร.กม.)	จำนวนประชากร (คน)	ร้อยละ	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
1	เมืองลพบุรี	672.46	244,550	32.63	363.66
2	พัฒนานิคม	517.00	56,556	7.55	109.39
3	โคกสำโรง	983.96	86,178	11.50	87.58
4	ชัยบาดาล	1,253.00	87,956	11.74	70.20
5	ท่าม่วง	242.83	61,003	8.14	251.22
6	บ้านหมี่	686.37	82,557	11.02	120.28
7	ท่าหลวง	638.84	25,751	3.44	40.31
8	สระโบสถ์	337.61	22,356	2.98	66.22
9	โคกเจริญ	317.14	23,007	3.07	72.55
10	หนองม่วง	545.50	34,092	4.55	62.50
11	ลำสนธิ	447.15	25,481	3.40	56.99
	รวม	6,641.86	749,487	100.00	112.84

ที่มา : สถิติจังหวัด สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประชากรในปี พ.ศ. 2544จังหวัดลพบุรีมีประชากรรวม 749,487 คน เป็นประชากรชาย 381,241 คน และประชากรหญิง 368,246 คน กระจายตัวอยู่ตามอำเภอต่างๆ มากที่สุดที่อำเภอเมือง รองลงมาเป็นอำเภอโคกสำโรงและอำเภอชัยบาดาล นับเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในภาคกลางตอนบนคิดเป็นร้อยละ 26.34 ของภาค ความหนาแน่นของประชากรจังหวัดลพบุรี เฉลี่ย 113 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีความหนาแน่นมากที่สุด คือ อำเภอเมือง รองลงมาเป็นอำเภอท่าม่วง

จังหวัดลพบุรีประกอบด้วย 13 เทศบาล แบ่งเป็นเทศบาลเมือง 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองลพบุรี มีพื้นที่ 6.85 ตารางกิโลเมตร ประชากร 19,416 คน มีรายได้ของเทศบาลในปี พ.ศ. 2544 เท่ากับ 92,569,250 บาทซึ่งเป็นรายได้ที่มากที่สุดในจังหวัดลพบุรีและเทศบาลเมืองบ้านหมี่ มีพื้นที่

0.67 ตารางกิโลเมตร ประชากร 5,648 คน มีรายได้ของเทศบาล 2,031,357.69 บาท นอกจากนี้ยังมีเทศบาลตำบลอีก 11 แห่ง ดังนี้

ตารางที่ 3-2 แสดงพื้นที่และรายได้ของเทศบาลในจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ. 2544

จังหวัด/อำเภอ	เทศบาล	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	พื้นที่ (ตร.กม.)	รายได้ (บาท)
ลพบุรี	เมือง					
	เมืองลพบุรี	16,016	3,400	19,416	6.85	92,569,250.00
	ตำบลโคกตูม	12,937	2,744	15,681	137	4,685,515.72
	บ้านหมี่					
	เมืองบ้านหมี่	2,191	3,457	5,648	0.67	2,031,357.69
	โคกสำโรง					
	ตำบลโคกสำโรง	4,125	3,499	7,624	1.5	1,404,509.25
	ชัยบาดาล					
	ตำบลลำনারายณ์	8,535	2,742	11,277	12.6	3,839,137.27
	สระโบสถ์					
	ตำบลสระโบสถ์	3,224	2,747	5,971	6	679,200.00
ทำวุ้ง						
ตำบลทำวุ้ง	1,085	2,740	3,825	1.6	1,043,306.21	
ตำบลทำโจลง	1,282	2,745	4,027	5.95	4,512,194.92	
ท่าหลวง						
ตำบลบ้านท่าหลวง	1,935	2,748	4,683	13	593,085.82	
หนองม่วง						
ตำบลหนองม่วง	3,059	2,741	5,800	2	469,127.06	
พัฒนานิคม						
ตำบลพัฒนานิคม	1,273	2,743	4,016	4	643,942.36	
ตำบลแก่งเสือเต้น	1,149	2,746	3,895	16.34	801,148.25	

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี



แผนที่ 3-2 เขตการปกครองระดับอำเภอ

สัญลักษณ์

- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ



ทิศเหนือ



สาขาวิชาการวางแผนลาดและเมือง  
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : แผนที่มาตราส่วน 1 : 250,000 กรมแผนที่ทหาร

### 3.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดลพบุรีมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มสลับเนินเขาและภูเขา บริเวณที่ราบลุ่มส่วนใหญ่อยู่ทางอำเภอท่าม่วง อำเภอบ้านหมี่ และทางทิศตะวันตกของอำเภอ โคกสำโรง บริเวณดังกล่าวมีความสูงเฉลี่ยประมาณ 25.60 เมตรจากระดับน้ำทะเล ลักษณะภูมิประเทศจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกเป็นที่สูงและภูเขาที่เรียกว่าเทือกเขาแดงพญาเย็น โดยมีทิวเขาพังเหยและเหวตาบัวเป็นแนวจังหวัดทางทิศตะวันออกของจังหวัดกับจังหวัดนครราชสีมา ทิวเขานี้จัดว่ามีอิทธิพลต่อสภาพภูมิประเทศ และดินฟ้าอากาศทางตะวันออกของจังหวัดลพบุรีมาก โดยเฉพาะเขตท้องที่อำเภอชัยบาดาลและอำเภอพัฒนานิคม ภูเขาในจังหวัดลพบุรีจะมีตั้งแต่เนินเขาเตี้ยๆจนถึงภูเขาที่ค่อนข้างสูงโดยมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 700-750 เมตร

พื้นที่จังหวัดลพบุรี ตั้งอยู่บนที่ดอน ถ้าพิจารณาตามลักษณะโครงสร้างทั่วไปแล้วสามารถจำแนกได้เป็น 2 ส่วน ด้วยกันคือ

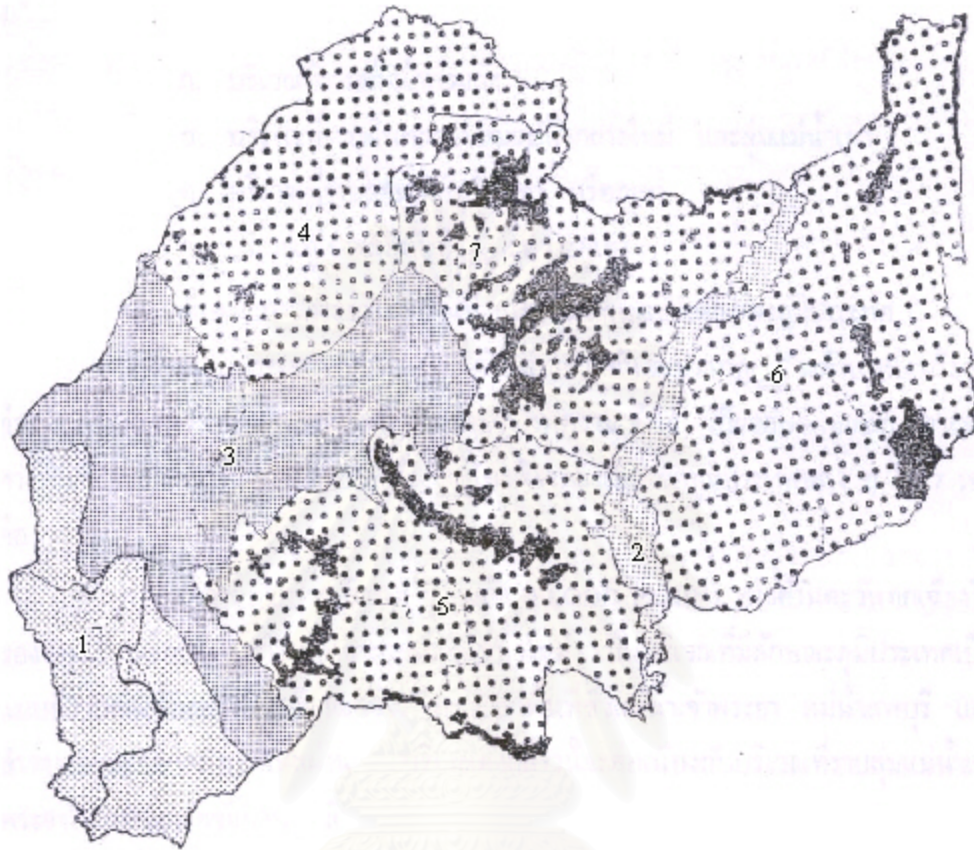
ส่วนแรกเป็นที่ราบสลับเนินเขาและภูเขา มีพื้นที่ประมาณ 70% ของพื้นที่จังหวัดครอบคลุมบางส่วนของอำเภอเมืองลพบุรี โคกสำโรง พัฒนานิคม สระโบสถ์ ท่าหลวง ชัยบาดาล บ้านหมี่ และพื้นที่เกือบทั้งหมดของอำเภอโคกเจริญ พื้นที่เหล่านี้มีความสูงเฉลี่ยจากระดับน้ำทะเลประมาณ 80-600 เมตร ภูเขาที่สำคัญคือ เขาพระงามในอำเภอเมือง เขาวงพระจันทร์ในอำเภอโคกสำโรงและเทือกเขาเพชรบูรณ์ ในอำเภอชัยบาดาล

อีกส่วนหนึ่งเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำลพบุรีและแม่น้ำป่าสัก มีพื้นที่ประมาณ 30% ของพื้นที่จังหวัดครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอท่าม่วงและบางส่วนของอำเภอเมืองลพบุรีและโคกสำโรง

### 3.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดลพบุรี มีสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นแบบสะวันนา อุณหภูมิสูงสุดราวเดือนเมษายนประมาณ 39.20 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคมประมาณ 16.60 องศาเซลเซียส จังหวัดลพบุรีได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม มีฝนตก 109 วัน ปริมาณน้ำฝนวัดได้ 997.90 มิลลิเมตร โดยพื้นที่ที่มีโอกาสมีจำนวนวันที่ฝนตกมากที่สุด คือ บางส่วนของอำเภอเมือง อำเภอชัยบาดาล และอำเภอโคกสำโรง เฉลี่ยประมาณ 80-120 วันต่อปี และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งจะพัดผ่านในเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนกุมภาพันธ์

## แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี



แผนที่ 3-3 ลักษณะภูมิประเทศ

**สัญลักษณ์**

- ที่ราบลุ่มตะกอนสมัยใหม่ในวัย
- ที่ราบลุ่มตะกอนสมัยใหม่ น้ำจากใหม่ และลุ่มแม่น้ำเก่า
- ที่ราบลอนสลับเนินเขาและภูเขา
- ภูเขาสูงที่มีความระวางภูเขา



ทิศเหนือ



ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง  
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

### 3.1.5 ทรัพยากรธรรมชาติ

ถึงแม้จะเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ที่สุดของภาคกลางตอนบน มีพื้นที่เป็นภูเขาสลับที่ราบอยู่ทั่วจังหวัด แต่เมื่อพิจารณาทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดลพบุรี ในปัจจุบันนี้แล้วพบว่า ทรัพยากรธรรมชาติบางประเภทที่เคยมีอยู่สมบูรณ์ได้ถูกใช้ไปจนเกือบหมด ที่สำคัญที่สุดคือ ป่าไม้ จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมด 1,110,105.5 ไร่ จำนวน 4 แห่ง และมีเขตรักษาพันธุ์ป่าอีก 1 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา มีพื้นที่ 96,875 ไร่ รวมพื้นที่ที่เป็นป่าไม้ทั้งหมดถึงร้อยละ 28.65 ของพื้นที่จังหวัดอย่างไรก็ตามในสภาพความเป็นจริงแล้ว พื้นที่ป่าไม้นี้ได้ถูกทำลายจากการบุกรุกเพื่ออยู่อาศัย เพื่อทำไร่ และเพื่อความต้องการที่ดิน จนเหลือสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ในอัตราต่ำมาก เกิดภาวะไม่สมดุลในธรรมชาติ เป็นปัญหาวิกฤตที่จะต้องได้รับการพิจารณานุรักษ์ป่าผืนสุดท้ายของลพบุรีโดยรีบด่วนต่อไป

#### ดิน

ดินเป็นทรัพยากรธรรมชาติอีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยในจังหวัดลพบุรีมีหน่วยดินถึง 15 หน่วย พื้นที่จังหวัดร้อยละ 25 เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมากในการทำนาร้อยละ 43 มีความเหมาะสมมากในการทำไร่ ดินเป็นปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่งในการพัฒนาเกษตรกรรม ทั้งในด้านกรรมสิทธิ์และคุณภาพดิน

พื้นที่ของจังหวัดลพบุรี สามารถแบ่งตามลักษณะกลุ่มดินเป็นประเภทใหญ่ๆได้ 4 กลุ่ม เรียงตามลำดับจากกลุ่มดินที่มากไปหาน้อยได้ดังนี้

- กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 45 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- กลุ่มดินไร่ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- กลุ่มดินดิน ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- พื้นที่ภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

1.สภาพถือครองที่ดิน เนื้อที่ถือครองทั้งหมดของจังหวัดลพบุรี มีจำนวน 4,151,163 ไร่ เป็นเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร 2,941,850 ไร่ ในจำนวนนี้เป็นที่ถือครองเพื่อการทำนา 1,059,045 ไร่ เป็นที่ทำการเพาะปลูกพืชไร่ 1,882,805 ไร่ เป็นที่ทำการเพาะปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น 34,712 ไร่ สำหรับครุว์เรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินมีจำนวน

44,787 ครัวเรือน ครัวเรือนที่มีที่ทำกินของตนเองและเช่าเพิ่มเติม 14,782 ครัวเรือน ครัวเรือนที่ไม่มีที่ทำกินต้องเช่าที่ทำกินมีจำนวน 14,821 ครัวเรือน

## 2. ลักษณะดินของจังหวัดในจังหวัดลพบุรี 7 เขต คือ

2.1 ดินในบริเวณเขตพื้นที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood Plain) ดินที่ปรากฏอยู่ในบริเวณนี้ประกอบด้วยชุดดินต่าง ๆ ซึ่งมีกระบวนการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกระบวนการพัดพาและทับถมของลำน้ำใหม่ ในบริเวณเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำลพบุรี และเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำป่าสักจะพบแต่กลุ่มดินชุดต่าง ๆ ที่มีลักษณะการเกิดแบบที่ได้กล่าวมา ชุดดินที่พบได้แก่ ดินชุดสิงห์บุรี ดินชุดบ้านโพธิ์ ดินชุดราชบุรี ซึ่งจะปรากฏอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงในเขตอำเภอท่าม่วง บางส่วนของอำเภอเมือง อำเภอชัยบาดาล และอำเภอพัฒนานิคม ในบริเวณที่ซึ่งส่วนใหญ่มีความลาดเทของพื้นที่ต่ำกว่า 1 % ดินในเขตนี้เป็นดินที่ร่วนติดกันหน้าดินลึก สภาพการระบายน้ำค่อนข้างเลวยกเว้นดินชุดเชียงใหม่ และชุดท่าม่วงซึ่งมีปริมาณน้อยพบอยู่ตามคันดินธรรมชาติสองฝั่งแม่น้ำลพบุรี สภาพการอุ้มน้ำของดิน ส่วนใหญ่จึงอยู่ในระดับสูง ความสามารถของดินที่ให้น้ำซึมผ่านและการไหลบ่าของน้ำ บนหน้าดินอยู่ในอัตราต่ำ ลักษณะเนื้อดินส่วนใหญ่จะเป็นดินร่วนถึงดินร่วนเหนียวปนทรายและดินร่วนปนทราย ดินชุดต่างๆในบริเวณนี้เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางจนถึงค่อนข้างสูงและส่วนใหญ่จะเหมาะสมในการปลูกข้าวมากกว่าพืชไร่

2.2 ดินในบริเวณเขตที่ราบดินตะกอนลุ่มแม่น้ำกลางใหม่ และที่ราบดินตะกอนลุ่มแม่น้ำเก่า (Semi Recent Terraces and Old Terraces) ดินที่ปรากฏอยู่ในบริเวณนี้จะประกอบด้วยดินชุดต่างๆ ซึ่งมีกระบวนการกำเนิดและเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับดินชุดต่างๆในบริเวณเขตที่ราบน้ำท่วมถึง แต่มีอายุการกำเนิดและการเปลี่ยนแปลงที่ยาวนานกว่า ชุดดินที่พบอยู่ในบริเวณนี้มากที่สุด คือ ดินชุดบ้านหมี่ธรรมดาและดินชุดบ้านหมี่สีน้ำตาล ชุดดินต่างๆจะกระจายในบริเวณเขตที่ราบดินตะกอนลุ่มแม่น้ำกลางใหม่ในเขตอำเภอบ้านหมี่ บางส่วนของอำเภอเมือง และบางส่วนของอำเภอโคกสำโรง ซึ่งในบริเวณพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 20-30 เมตร ความลาดเทของพื้นที่ต่ำกว่า 1% กลุ่มดินชุดนี้เป็นดินที่มีหน้าดินลึก สภาพการระบายน้ำค่อนข้างเลวจนถึงเลว สภาพการอุ้มน้ำของดินส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับสูง ความสามารถของดินที่ให้น้ำซึมผ่านและการไหลบ่าของน้ำบนหน้าดินอยู่ในอัตราต่ำ ลักษณะของดินส่วนใหญ่จะเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทรายถึงดินเหนียว ดินชุดต่างๆในบริเวณนี้จะมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูงและเหมาะสมในการปลูกข้าวมากกว่าปลูกพืชไร่



ส่วนดินที่ปรากฏอยู่ในบริเวณเขตที่ราบดินตะกอนลุ่มแม่น้ำเก่านี้ จะเริ่มปรากฏอยู่ในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีระดับความสูงของพื้นที่มากขึ้น ความสูงของพื้นที่บริเวณนี้ ประมาณ 30 เมตรและระดับความลาดเทของพื้นที่ต่ำกว่า 1% บริเวณนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณมุมด้านตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอโคกสำโรง ชุดดินที่พบมากที่สุดนี้ในบริเวณนี้ คือ ดินชุดวิเชียรบุรี กลุ่มดินชุดต่างๆในบริเวณนี้เป็นดินที่มีหน้าดินลึก สภาพการระบายน้ำค่อนข้างเลวลักษณะของดินส่วนใหญ่ดินชั้นบนจะเป็นดินทรายปนดินร่วนจนถึงดินร่วนปนทราย ส่วนดินชั้นล่างจะเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย จนถึงดินเหนียวปนทราย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นดินที่กำเนิดอยู่ใกล้กับป่าธรรมชาติที่เป็นป่าแดงจึงทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินค่อนข้างต่ำ สำหรับในบริเวณที่ระดับความลาดเทของพื้นที่มากกว่า 1% จะใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่

2.3 ดินในบริเวณเขตพื้นที่ราบลอน สลับเนินเขาทางด้านเหนือ ดินที่ปรากฏอยู่ในบริเวณนี้ประกอบด้วยดินชุดต่างๆซึ่งมีกระบวนการกำเนิดและการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผุกร่อนพังทลายอยู่กับที่ของวัตถุต้นกำเนิดดิน ชุดดินที่ปรากฏมากที่สุด ได้แก่ ดินชุดตาคลีและดินชุดลพบุรีซึ่งปรากฏอยู่ในพื้นที่อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะตั้งแต่บริเวณตอนใต้ของพื้นที่ต่อเนื่องไปจนถึงบริเวณตอนกลางโดยมีดินชุดอื่นๆแทรกอยู่บ้าง ดินมีหน้าดินลึก สภาพการระบายน้ำดีปานกลางจนถึงดี ยกเว้นในบริเวณที่เนินสูงและภูเขาส่วนใหญ่จะมีหน้าดินตื้นและสภาพการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูง ดินส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มดินร่วนปนทราย ดินร่วนปนดินเหนียว ความอุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับปานกลางจนถึงค่อนข้างสูง และเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชไร่

2.4 ดินในเขตพื้นที่ราบลอนสลับภูเขาทางตอนใต้ ดินที่ปรากฏอยู่ในบริเวณนี้มีกระบวนการกำเนิดเช่นเดียวกับดินในบริเวณเขตพื้นที่ราบลอนทางตอนเหนือ ดินส่วนใหญ่ในบริเวณนี้มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชไร่ พบได้ทั่วไปในเขตอำเภอชัยบาดาล อำเภอพัฒนานิคม อำเภอเมืองและอำเภอโคกสำโรง

2.5 ดินในบริเวณพื้นที่ราบลอนสลับภูเขาทางด้านตะวันออก ดินที่ปรากฏอยู่ในบริเวณนี้มีกระบวนการกำเนิดเช่นเดียวกับดินในบริเวณเขตพื้นที่ราบลอนสลับที่สูงพบได้มากในเขตตอนใต้ของพื้นที่อำเภอพัฒนานิคม ตอนกลางของพื้นที่อำเภอท่าหลวงและอำเภอชัยบาดาล ดินในบริเวณนี้เหมาะสำหรับการปลูกพืชไร่

2.6 ดินในบริเวณพื้นที่ภูเขาสลับที่ราบเชิงเขาทางตอนกลาง ดินที่ปรากฏอยู่ในบริเวณนี้มีกระบวนการกำเนิดเช่นเดียวกับดินในบริเวณเขตพื้นที่ราบลอนสลับกับที่สูงในบริเวณอื่นๆดิน

ในบริเวณนี้มีลักษณะเป็นดินร่วนจนถึงดินร่วนปนทราย หน้าดินลึก ความอุดมสมบูรณ์  
ของดินปานกลางและเหมาะสมต่อการปลูกข้าวมากกว่าพืชไร่



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี



แผนที่ 3-4 ลักษณะดินหลักของจังหวัดลพบุรี

### สัญลักษณ์

-  ดินนา
-  ดินไร่
-  ดินคัน
-  ดินอูทงา

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน



ทิศเหนือ



ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง  
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถชี้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ได้ ลพบุรีมีแม่น้ำที่เปรียบเสมือนเส้นใยชีวิตอยู่หลายสาย ที่สำคัญที่สุดคือ แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำโพธิ์ชัย แม่น้ำบางขาม และแม่น้ำสนธิ

แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำบางขามและแม่น้ำโพธิ์ชัย จะไหลผ่านพื้นที่ด้านตะวันตกของจังหวัดในส่วนที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มของอำเภอเมือง บ้านหมี่และท่าม่วง แม่น้ำเหล่านี้เป็นแม่น้ำสายสั้นๆ ไม่มีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจมากนัก ในขณะที่พื้นที่ด้านตะวันออกจะมีแม่น้ำป่าสักเป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของพื้นที่ เนื่องจากความลาดชันของพื้นที่และสภาพร่องน้ำ ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแม่น้ำสายนี้ได้เต็มที่ ในทางตรงกันข้ามเมื่อถึงฤดูฝน น้ำจะไหลบ่ามากอาจก่อให้เกิดอุทกภัยในพื้นที่อำเภอชัยบาดาลและพัฒนานิคมขึ้นมาได้

## สภาพน้ำใต้ดิน

พื้นที่ของจังหวัดลพบุรี มีสภาพน้ำใต้ดินสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สภาพน้ำใต้ดินที่ให้ปริมาณน้ำมาก (50-200 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง) โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพดี แต่บางพื้นที่เป็นน้ำกร่อย และมีตะกอนสนิมเหล็กเจือปน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนในอำเภอเมือง
2. สภาพน้ำใต้ดินให้ปริมาณน้ำน้อย (1-30 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง) โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพดี แต่บางพื้นที่มีคุณภาพปานกลางน้ำกร่อยและน้ำมีตะกอนสนิมเจือปน ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอท่าม่วง อำเภอบ้านหมี่ และบางส่วนของอำเภอเมือง อำเภอโคกสำโรง อำเภอพัฒนานิคม อำเภอท่าหลวงและอำเภอชัยบาดาล
3. สภาพน้ำใต้ดินให้ปริมาณน้ำน้อย(1-30 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง)และให้น้ำที่มีคุณภาพปานกลาง ครอบคลุมบางส่วนของอำเภอชัยบาดาล อำเภอพัฒนานิคม อำเภอโคกสำโรง อำเภอเมืองและกิ่งอำเภอท่าหลวง

## แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี



แผนที่ 3-5 แม่น้ำและคลอง

**สัญลักษณ์**

- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ
- แม่น้ำ และ คลอง



ทิศเหนือ



ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง  
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : แผนที่มาตราส่วน 1 : 250,000 กรมแผนที่ทหาร

## ป่าไม้

สำนักงานป่าไม้ได้สำรวจข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดลพบุรีพบว่า มีป่าสงวนแห่งชาติ 4 แห่ง รวมพื้นที่ 1,110,108.25 ไร่และในปี พ.ศ. 2528 จังหวัดลพบุรีมีเนื้อที่ป่าไม้ 174,375 ไร่หรือประมาณร้อยละ 4.5 ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด เนื้อที่ป่าถูกบุกรุกทำลายไปเรื่อยๆ จนเหลือ 136,170 ไร่ ในปี พ.ศ. 2541 หรือประมาณร้อยละ 3.28 ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด ป่าสงวนแห่งชาติ 4 ป่า คือ ป่าซับลังกา ป่าชัยบาดาล ป่าวังเพลิง-ม่วงค่อม และป่าเขาเพนียดมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา เขตห้ามล่าสัตว์ป่า 1 แห่ง คือ มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาสมโภชน์ และมีสวนรุกขชาติ 1 แห่ง คือ สวนรุกขชาติวังก้านเหลือง

## แร่ธาตุ

ในปี พ.ศ. 2541 จังหวัดลพบุรี มีเหมืองแร่ที่มีสัมปทานและเปิดทำการแล้ว 24 แห่ง คนงาน 283 คนและมีรายได้ภาคหลวงแร่ และค่าธรรมเนียมรวม จำนวน 1,487,908.94 บาท ลดจากปี พ.ศ. 2540 จำนวน 877,632.26 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.62 แร่ธาตุที่สำคัญ คือ หินอ่อน

### 3.1.6 การใช้ที่ดินในจังหวัดลพบุรี

จากการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดินเมื่อปี พ.ศ. 2540 พบว่ามีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรมากที่สุด ประมาณ 2,941,850 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 70.87 ของพื้นที่จังหวัด จำแนกเป็นพื้นที่ทำไร่ 1,882,805 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 62.89 ของพื้นที่เกษตรกรรม พืชไร่ที่ปลูกกันมากได้แก่ ข้าวโพด ข้าวฟ่างและถั่วต่างๆ ปลูกในบริเวณที่ราบลูกคลื่นลอนลาดของอำเภอชัยบาดาล ท่าหลวง โคกสำโรง พัฒนานิคม โลกเจริญ และลำสนธิ พื้นที่ทำนาประมาณ 1,059,045 ไร่ ในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำและที่ราบหุบเขาของอำเภอบ้านหมี่ ท่าวัง โลกสำโรง สระโบสถ์ และพัฒนานิคม นอกนั้นเป็นพื้นที่ป่าไม้ ทุ่งหญ้าแหล่งน้ำและชุมชนกระจายทั่วไป

ตารางที่ 3-3 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2541

รายการใช้ประโยชน์จากที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร	2,941,850	70.87
เนื้อที่ป่า	136,170	3.28
เนื้อที่อื่นๆ	1,073,143	25.85
เนื้อที่รวมทั้งจังหวัด	4,151,163	100

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จากตารางที่ 3-3 แสดงให้เห็นว่า พื้นที่ของจังหวัดลพบุรีในส่วนที่นำมาใช้ประโยชน์ในการผลิตทางเกษตรกรรมนั้นมีจำนวนมากกว่าการใช้ประโยชน์ทางด้านอื่นๆอย่างเด่นชัดและเป็นที่น่าสังเกตว่าพื้นที่ในสวนที่เป็นป่าไม้ธรรมชาติมีจำนวนต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดพื้นที่ทั้งจังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่

### 3.1.7 โครงสร้างพื้นฐานในจังหวัดลพบุรี

#### การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดลพบุรีมีทางหลวงแผ่นดิน 4 สาย ทางหลวงจังหวัด 34 สาย และทางหลวงท้องถิ่นอีก 11 สาย เส้นทางที่สำคัญในแนวเหนือใต้ คือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 หรือพหลโยธินเป็นเส้นทางหลัก เชื่อมโยงชุมชนด้านตะวันตกของจังหวัด คือ เทศบาลเมืองลพบุรี เทศบาลตำบลโคกสำโรง และสุขาภิบาลหนองม่วง ออกสู่อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

- เส้นทางที่สองคือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 เชื่อมโยงชุมชนด้านตะวันออกของจังหวัด คือ สุขาภิบาลพัฒนานิคม สุขาภิบาลลำนารายณ์และชุมชนลำสนธิ

ในแนวตะวันออก-ตะวันตกมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 ผ่านใจกลางจังหวัด เชื่อมพื้นที่ด้านตะวันออก-ตะวันตก ผ่านเทศบาลเมืองบ้านหมี่ เทศบาลตำบลโคกสำโรง สุขาภิบาลชัยบาดาลและสุขาภิบาลลำนารายณ์ เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 311 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ที่เทศบาลเมือง  
ลพบุรี เชื่อมต่ออำเภอท่าวังเข้าสู่จังหวัดสิงห์บุรี

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3196 เป็นเส้นทางตามแนวคลองชลประทานเชื่อมลพบุรี  
กับพระนครศรีอยุธยา

ด้านปริมาณการจราจรหนาแน่นมากในทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ระหว่างพุก  
เทศบาลเมืองลพบุรี รongลงมา ได้แก่ แยกทางหลวงหมายเลข 21-ลำานรายณ์ และสายเทศบาลเมือง  
ลพบุรี กับสิงห์บุรี

สำหรับทางรถไฟในจังหวัดลพบุรีมี 2 เส้นทาง สามารถเดินทางติดต่อภาคเหนือและ  
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานีรถไฟลพบุรีเป็นสถานีใหญ่ เป็นจุดแวะพักรับ-ส่งผู้โดยสาร ของ  
ขบวนทางรถไฟเกือบทุกขบวนในเส้นทางสายเหนือ บ้านหมี่เป็นอีกสถานีหนึ่งที่เคยมีบทบาท  
สำคัญปัจจุบันมีขบวนรถไฟรับส่งผู้โดยสารในเส้นทางกรุงเทพฯ-ลพบุรี-บ้านหมี่ หลายเที่ยวในเส้น  
ทางสู่ชัยภูมิ ขอนแก่น หนองคาย มีสถานีลำานรายณ์เป็นสถานีที่สำคัญสถานีหนึ่ง

### **แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค**

ปี พ.ศ. 2541 จังหวัดลพบุรี มีประชากรในเขตเมือง (เทศบาล) 101,547 คน และใน  
เขตชนบท 721,767 คน มีความต้องการน้ำกินน้ำใช้ในเขตเมือง 20,817,135 ลิตร และในเขต  
ชนบทประมาณ 36,098,350 ลิตร

### **แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร**

แหล่งน้ำประชาชนชาวจังหวัดลพบุรีใช้เพื่อการเกษตรประกอบด้วย บ่อบาดาลส่วนตัว  
6,471 บ่อ บ่อบาดาลสาธารณะ 3,447 บ่อ และบ่อที่มีเครื่องสูบน้ำ 59 แห่ง สระ 1,140 แห่ง ฝาย  
ส่วนตัว 126 แห่ง และคลองชลประทานส่งน้ำ 331 แห่ง ซึ่งประชาชนมีการใช้ประโยชน์จากแหล่ง  
น้ำเหล่านี้ในฤดูแล้ง 6,449 ครัวเรือนในพื้นที่ 118,157 ไร่

### **ระบบน้ำประปา**

จังหวัดลพบุรีมีที่ทำการประปา 3 แห่ง ได้แก่



1. การประปาบลพบุรี รับผิดชอบจำหน่ายประปาในเขตอำเภอเมืองลพบุรี ได้แก่ ตำบลเขาพระงาม ตำบลท่าศาลา ตำบลทะเลชุบศร ตำบลท่าแค และตำบลป่าตาล บางส่วน มีผู้ใช้น้ำประปา จำนวน 22,440 ราย ปริมาณน้ำประปาที่ผลิตได้ 11,352,952 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำประปาที่จ่ายให้แก่ผู้ใช้น้ำ 9,286,000 ลูกบาศก์เมตร

2. การประปาอำเภอบ้านหมี่ รับผิดชอบจำหน่ายน้ำประปาในเขตอำเภอบ้านหมี่ อำเภอโคกสำโรง อำเภอหนองม่วง มีผู้ใช้น้ำประปา จำนวน 11,192 ราย ปริมาณน้ำประปาที่ผลิตได้ 3,425,000 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำประปาที่จ่ายให้แก่ผู้ใช้น้ำ 2,145,000 ลูกบาศก์เมตร

3. การประปาอำเภอชัยบาดาล รับผิดชอบจำหน่ายน้ำประปาในเขตอำเภอชัยบาดาล มีผู้ใช้น้ำประปาจำนวน 3,866 ราย ปริมาณน้ำประปาที่ผลิตได้ 995,632 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำประปาที่จ่ายให้แก่ผู้ใช้น้ำ 743,000 ลูกบาศก์เมตร

นอกจากนี้ยังมีที่ทำการของเทศบาลเมืองลพบุรี ซึ่งรับผิดชอบจำหน่ายน้ำประปาในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี มีผู้ใช้น้ำประปา จำนวน 4,125 ราย ปริมาณน้ำประปาที่ผลิตได้ 1,800,000 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำประปาที่จ่ายให้แก่ผู้ใช้น้ำ 1,119,420 ลูกบาศก์เมตร

### แหล่งน้ำชลประทาน

แหล่งน้ำชลประทานที่มีอยู่ภายในจังหวัดประกอบด้วยแหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่และขนาดกลาง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการขนาดเล็กที่สร้างเสร็จแล้วทั้งสิ้นปีงบประมาณ 2541 รวม 214 โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้ 63.92 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ 727.788 ไร่ หรือ ร้อยละ 29.14 ของพื้นที่ถือครองการเกษตรของจังหวัด 2,497,888 ไร่

จังหวัดลพบุรีมีแหล่งชลประทานโดยส่งผ่านคลองชลประทานสายชัยนาท-ป่าสัก ผ่านอำเภอบ้านหมี่ อำเภอเมือง มีพื้นที่รับน้ำ 414,831 ไร่ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เปิดโครงการก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำป่าสัก ในวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 มีระยะเวลาก่อสร้างตั้งแต่ ปี พ.ศ. 238-2541 รวม 4 ปี พื้นที่ที่ใช้ก่อสร้างเขื่อนและอาคารประกอบประมาณ 2,500 ไร่ อยู่ในเขตจังหวัดสระบุรี 500 ไร่ จังหวัดลพบุรีประมาณ 2,000 ไร่ พื้นที่อ่างเก็บน้ำประมาร 106,000 ไร่ ที่ตั้งห้วงงาน

ที่บ้านแก่งเสือเต้น ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ความยาวลำน้ำจากต้นน้ำถึงหัวงาน 280 กิโลเมตร เขื่อนเป็นเขื่อนดินแบบ Zoned Type ความสูงเขื่อน 31.50 เมตร ความยาว 4,860 เมตร ความกว้างของฐานเขื่อน 187.40 เมตร ความกว้างสันเขื่อน 10 เมตร เขื่อนสามารถกักเก็บน้ำได้ 785 ล้านลูกบาศก์เมตร

ตารางที่ 3-4 แสดง โครงการชลประทานขนาดกลางในจังหวัดลพบุรี

ชื่อโครงการ	ที่ตั้ง		ความจุ ล้าน ลบ.ม.	พื้นที่ได้รับ ประโยชน์ (ไร่)
	ตำบล	อำเภอ		
อ่างเก็บน้ำห้วยสีดา	กุดตาเพชร	ลำสนธิ	0.99	1,750
อ่างเก็บน้ำห้วยชันประดู่	กุดตาเพชร	ลำสนธิ	0.98	1,700
อ่างเก็บน้ำห้วยโป่ง	ห้วยโป่ง	โคกสำโรง	2.07	750
อ่างเก็บน้ำพิบูลสงคราม	เขาพระงาม	เมืองลพบุรี	2.6	-
อ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่	เขาพระงาม	เมืองลพบุรี	7.6	4,500
อ่างเก็บน้ำห้วยแฟน	เขาพระงาม	เมืองลพบุรี	1.9	1,000
อ่างเก็บน้ำห้วยชันเหล็ก	โคกตูม	เมืองลพบุรี	10.56	12,100
อ่างเก็บน้ำห้วยส้ม	โคกตูม	เมืองลพบุรี	12.5	9,000
อ่างเก็บน้ำชันตะเคียน	ห้วยหิน	ชัยบาดาล	8.6	7,830
อ่างเก็บน้ำโครงการลำสนธิ	ลำสนธิ	ลำสนธิ	-	4,500
ฝายม่วงค่อม	ม่วงค่อม	ชัยบาดาล	-	1,000
ฝายวังแฉม	มหาโพธิ์	สระโบสถ์	-	25,000
ปตร.ดงพลับ	ดงพลับ	บ้านหมี่	-	8,000

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดลพบุรี

## ไฟฟ้า

จังหวัดลพบุรีมีสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 2 แห่ง คือ สำนักงานไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลพบุรี ซึ่งรับผิดชอบการจ่ายกระแสไฟฟ้าในเขตอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอพัฒนานิคม และอำเภอท่าม่วง และสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอโคกสำโรง รับผิดชอบการจ่ายกระแสไฟฟ้าในเขตอำเภอโคกสำโรง อำเภอบ้านหมี่ อำเภอชัยบาดาล อำเภอท่าหลวง อำเภอหนองม่วง อำเภอลำสนธิ อำเภอโคกเจริญ และอำเภอสระโบสถ์ โดยในปี พ.ศ. 2543 สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทั้ง 2 แห่ง ได้จ่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ผู้ใช้กระแสไฟฟ้าประเภทต่างๆ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ธุรกิจ

และโรงงานอุตสาหกรรม สถานที่ราชการและสาธารณะและอื่นๆ จำนวน 902.35 ล้าน  
กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง

ตารางที่ 3-5 แสดงจำนวนการจ่ายกระแสไฟฟ้าแยกรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2543

อำเภอ	การจ่ายกระแสไฟฟ้า (1,000,000 กิโลวัตต์ / ชั่วโมง)					จำนวนผู้ใช้ ไฟฟ้า (ราย)
	ที่อยู่อาศัย	ธุรกิจ และอุตสาหกรรม	สถานที่ราชการ สาธารณะ	อื่นๆ	รวม	
เมืองลพบุรี	91.22	215.57	34.33	1.15	342.27	60,061.00
พัฒนานิคม	19.48	235.14	3.22	1.21	258.95	12,906.00
โคกสำโรง	18.58	12.01	2.73	0.41	33.79	17,441.00
ชัยบาดาล	13.71	78.75	2.21	0.28	94.94	13,496.00
ท่าม่วง	15.96	51.50	1.50	0.20	69.16	13,773.00
บ้านหมี่	17.11	12.18	3.57	0.51	33.35	14,724.00
ท่าหลวง	10.60	18.91	1.21	0.22	30.94	10,705.00
สระโบสถ์	4.31	0.75	0.36	0.03	5.45	5,402.00
โคกเจริญ	2.91	0.60	0.36	0.07	3.94	3,826.00
หนองม่วง	7.26	12.52	0.62	0.31	20.45	4,648.00
ลำสนธิ	4.92	3.00	1.10	0.07	9.10	4,948.00
<b>รวม</b>	<b>206.06</b>	<b>640.93</b>	<b>51.20</b>	<b>4.46</b>	<b>902.35</b>	<b>161,930.00</b>

ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดลพบุรี

### 3.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

#### 3.2.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

มวบรวมผลิตภัณฑ์จังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ. 2543 ในราคาคงที่ปี 2531มีมูลค่าเท่ากับ 36,358,164,000 บาท จัดเป็นลำดับที่ 3 ของภาคกลางตอนบน โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรเท่ากับ 48,413 บาท (ตารางที่ 3-6)

ตารางที่ 3-6 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมและรายได้ต่อหัวประชากรของจังหวัดต่างๆในภาคกลางตอนบน ปี พ.ศ. 2543

จังหวัด	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม		รายได้ต่อหัวประชากร	
	พันบาท	ลำดับที่	บาท	ลำดับที่
อยุธยา	68,253,415	1	94,013	2
สระบุรี	67,774,028	2	127,876	1
ลพบุรี	36,358,164	3	48,413	4
ชัยนาท	16,179,585	4	43,847	6
อ่างทอง	13,189,839	5	48,851	3
สิงห์บุรี	10,592,074	6	44,505	5
ภาคกลางตอนบน	212,347,105		407,505	

ที่มา : กองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการศึกษาลักษณะโครงสร้างการผลิตหลักของจังหวัดลพบุรีในตารางที่ 3-7 พบว่า ในปี พ.ศ. 2541 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) เท่ากับ 19,117.80 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13.14 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค ภาคการค้าและบริการเป็นภาคที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.16 รองลงมาได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม เท่ากับร้อยละ 24.61 และ 20.23 ตามลำดับ ส่วนภาคการผลิตอื่น ๆ มีความสำคัญลดหลั่นกันไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

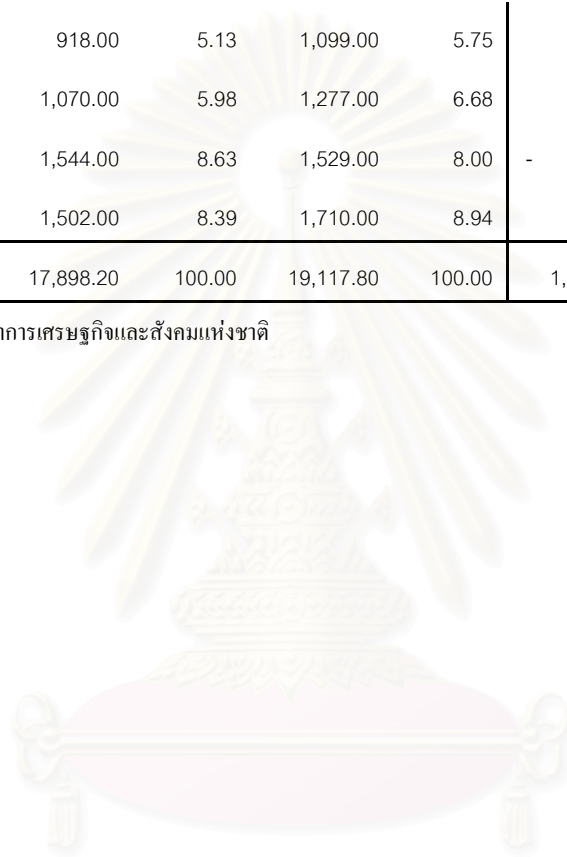
ตารางที่ 3.7 แสดงผลิตภัณฑ์จังหวัดและการเปลี่ยนแปลง ตามราคาคงที่ ปี 2531 จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ.2537,2541

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	2537		2541		การเปลี่ยนแปลง			LQ	LQ
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ต่อปีร้อยละ	ทั้งหมดร้อยละ	2537	2541
<b>เกษตรกรรม</b>	3,529.10	19.72	3,868.20	20.23	339.10	2.40	9.61	2.105	1.997
กสิกรรม	2,550.00	14.25	2,718.00	14.22	168.00	1.65	6.59	2.215	2.001
ปศุสัตว์	453.00	2.53	646.00	3.38	193.00	10.65	42.60	1.646	1.960
ประมง	82.00	0.46	110.00	0.58	28.00	8.54	34.15	1.388	1.676
ป่าไม้									
บริการทางการเกษตร	277.00	1.55	215.00	1.12	- 62.00	-5.60	-22.38	2.961	2.565
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	167.10	0.93	179.20	0.94	12.10	1.81	7.24	1.707	1.792
<b>อุตสาหกรรม</b>	4,120.70	23.02	4,704.80	24.61	584.10	3.54	14.17		
เหมืองแร่และขอยหิน	293.00	1.64	231.00	1.21	- 62.00	-5.29	-21.16	0.280	0.201
อุตสาหกรรม	1,649.30	9.21	1,858.50	9.72	209.20	3.17	12.68	0.216	0.232
การก่อสร้าง	1,679.10	9.38	1,790.70	9.37	111.60	1.66	6.65	2.063	2.792
การไฟฟ้าและการประปา	499.30	2.79	824.60	4.31	325.30	16.29	65.15	0.569	0.688
<b>การค้าและบริการ</b>	10,248.40	57.26	10,544.80	55.16	296.40	0.72	2.89		
การคมนาคมและการขนส่ง	1,020.40	5.70	1,084.80	5.67	64.40	1.58	6.31	1.349	1.156
การค้าส่งและการค้าปลีก	4,194.00	23.43	3,845.00	20.11	- 349.00	-2.08	-8.32	1.807	1.844

การธนาคาร ประกันภัยและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	918.00	5.13	1,099.00	5.75	181.00	4.93	19.72	1.489	1.472
ที่อยู่อาศัย	1,070.00	5.98	1,277.00	6.68	207.00	4.84	19.35	1.913	2.023
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	1,544.00	8.63	1,529.00	8.00	- 15.00	-0.24	-0.97	2.665	2.577
การบริการ	1,502.00	8.39	1,710.00	8.94	208.00	3.46	13.85	1.492	1.437
<b>ผลิตภัณฑ์ทั้งหมด</b>	<b>17,898.20</b>	<b>100.00</b>	<b>19,117.80</b>	<b>100.00</b>	<b>1,219.60</b>	<b>1.70</b>	<b>6.81</b>		

ที่มา : กองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

### 3.2.2 การเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตหลักของภาค ช่วงปี พ.ศ. 2537-2541 ในภาคเกษตรกรรม พบว่าภาคปศุสัตว์เป็นภาคที่ภาคมีความชำนาญ เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของภาค โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10.65 ต่อปี ถือว่าเป็นอัตราการขยายตัวมากที่สุดในหมวดสินค้าเกษตร สันนิษฐานว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมไก่เนื้อทำให้เกิดการจ้างงานและเงินหมุนเวียนในพื้นที่มากขึ้น และก่อให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจในการค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น

จากการพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ. 2541 ตามราคาคงที่ปี 2531 พบว่าการผลิตปศุสัตว์ในจังหวัดลพบุรีมีความสำคัญรองจากกสิกรรม โดยภาคปศุสัตว์มีอัตราเพิ่มร้อยละ 12.64 ในช่วงปี พ.ศ.2533-2543

ตารางที่ 3-8 แสดงจำนวนปศุสัตว์ที่สำคัญของจังหวัดลพบุรี ปี 2533,2543

ประเภทปศุสัตว์	2533	2543	อัตราเพิ่มร้อยละ
โคเนื้อ	216,267	70,829	-10.56
โคนม	16,275	35,755	8.19
กระบือ	15,527	3,189	-14.64
สุกร	72,085	106,492	3.98
เป็ด	51,590	70,198	3.13
ไก่	2,956,087	10,658,872	13.68
รวม	3,327,831	10,945,335	12.64

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดลพบุรี

จากตารางที่ 3-8 จะเห็นได้ว่าปศุสัตว์ที่มีการขยายตัวมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบปี 2533 และ 2543 คือ ไก่เนื้อ โดยมีอัตราเพิ่มร้อยละ 13.68 อาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันการเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการค้าจึงถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญหนึ่งของจังหวัดลพบุรี

### 3.2.3 การหาความเชี่ยวชาญในการผลิต (Location Quotient)

เป็นวิธีการหาปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยวิธี Location Quotient ซึ่งเป็นการพิจารณาหาความเชี่ยวชาญในการผลิตของภาคการผลิต จากการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 3-9 พบว่า ในปี พ.ศ.2541 จังหวัดลพบุรีมีค่าความเชี่ยวชาญในการผลิตภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะภาคปศุสัตว์ และปศุสัตว์ การก่อสร้าง การคมนาคมและขนส่ง การค้าส่งและการค้าปลีก จากการพิจารณาถึงค่าความเชี่ยวชาญในการผลิตของจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ. 2537 และ 2541 พบว่าภาคปศุสัตว์เป็นภาคที่จังหวัดลพบุรีมีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้น

### 3.2.4 การวิเคราะห์ส่วนแบ่งส่วนโอน (Shift-Share Analysis)

เป็นวิธีที่ใช้ในการพิจารณาว่าภาคการผลิตใดเป็นภาคการผลิตที่สมควรได้รับการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา เป็นการพิจารณาถึงภาคการผลิตที่เป็นตัวแปรสำคัญในการเติบโตในอัตราเดียวกับการผลิตของภาคหรือของประเทศ และพิจารณาถึงภาคการผลิตที่มีการกระจุกตัวและขยายตัวเร็วโดยการเติบโตของจังหวัด

จากการศึกษาพบว่าลักษณะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรีในช่วงปี พ.ศ. 2537-2541 มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดลพบุรีเพิ่มขึ้นประมาณ 2,439.2 ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจาก Share 4,860.11 ล้านบาท ในขณะที่เดียวกันจากการพิจารณาค่า P-Shift ของจังหวัดลพบุรีพบว่ามีภาคการผลิตส่วนใหญ่ที่ขยายตัวช้ากว่าภาคกลางตอนบนจากตามลำดับดังนี้ ภาคการค้าส่งและการค้าปลีก ภาคก่อสร้าง การบริหารราชการและป้องกันประเทศ ภาคบริการทางการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม เมื่อพิจารณาค่า D-Shift ซึ่งเป็นค่าที่แสดงว่ามีอุตสาหกรรมอะไรบ้างที่เติบโตเร็วหรือช้ากว่าจังหวัดอื่นที่มีโครงสร้างการผลิตแบบเดียวกันพบว่าภาคปศุสัตว์เป็นภาคที่มีการเติบโตมากที่สุดในหมวดสินค้าเกษตรกรรม



ตารางที่ 3-9 แสดงความชำนาญและการวิเคราะห์ส่วนแบ่งส่วนโอนของจังหวัดลพบุรีจำแนกตาม  
ภาคการผลิต ปี พ.ศ. 2537-2541

ภาคการผลิต	LQ	LQ	Share	P-Shift	D-Shift
	2537	2541			
<b>ภาคเกษตรกรรม</b>	2.10	2.00	479.15	327.01	-467.06
กสิกรรม	2.22	2.00	346.22	303.06	-481.28
ปศุสัตว์	1.65	1.96	61.50	62.30	69.19
ประมง	1.39	1.68	11.13	3.75	13.12
ป่าไม้					
บริการทางการเกษตร	2.96	2.57	37.61	-50.71	-48.90
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	1.71	1.79	22.69	-8.29	-2.30
<b>ภาคอุตสาหกรรม</b>					
เหมืองแร่และข่อยหิน	0.28	0.20	39.78	10.21	-111.99
อุตสาหกรรม	0.22	0.23	223.93	-36.83	22.11
การก่อสร้าง	2.06	2.79	227.97	-499.86	383.48
<b>ภาคการค้าและบริการ</b>					
การไฟฟ้าและการประปา	0.57	0.69	1391.43	-97.287	-997.75
การคมนาคมและการขนส่ง	1.35	1.16	138.54	187.24	-261.38
การค้าส่งและการค้าปลีก	1.81	1.84	569.42	-756.63	-161.79
การธนาคาร ประกันภัยและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	1.49	1.47	124.64	140.01	-83.65
ที่อยู่อาศัย	1.91	2.02	145.27	68.36	-6.63
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	2.67	2.58	209.63	-72.08	-152.55
การบริการ	1.49	1.44	203.93	181.80	-177.73
<b>ผลิตภัณฑ์ภาค</b>			<b>4860.11</b>	<b>-120.38</b>	<b>-2300.53</b>

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 3-7

### 3.3 ปัจจัยทางด้านประชากรและสังคม

#### 3.3.1 ขนาดและการกระจายตัวของประชากร

ในปี พ.ศ. 2544 จังหวัดลพบุรีมีประชากรรวมทั้งสิ้น 749,487 คน ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในภาคกลางตอนบน แบ่งเป็นประชากรเมืองจำนวน 91,863 คน และประชากรชนบท 657,624 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 219,000 ครัวเรือน โดยมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2534 คิดเป็นร้อยละ 0.70 และอำเภอเมืองลพบุรีมีจำนวนประชากรมากที่สุด 244,550 คน คิดเป็นร้อยละ 32.63 อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุดคือ อำเภอสระโบสถ์ มีประชากร 22,356 คน คิดเป็นร้อยละ 2.98

#### 3.3.2 ความหนาแน่นประชากร

จังหวัดลพบุรีเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุดในภาคกลางตอนบน ในปี พ.ศ. 2544 จังหวัดลพบุรีมีความหนาแน่นประชากรโดยเฉลี่ย 113 คนต่อตารางกิโลเมตร จากเดิมในปี พ.ศ.2534มีความหนาแน่น 105 คนต่อตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ.2544 อำเภอเมืองลพบุรีเป็นอำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรมากที่สุด 364 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอท่าหลวงเป็นอำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรน้อยที่สุด 40 คนต่อตารางกิโลเมตร

#### 3.3.3 การเปลี่ยนแปลงประชากร

ในช่วงปี 2534-2544 จังหวัดลพบุรีมีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้น 50,993 คน โดยอำเภอเมืองลพบุรีมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรมากที่สุด คือ 26,826 คน คิดเป็นร้อยละ 52.61 โดยอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรลดลงคือ อำเภอลำสนธิ อำเภอสระโบสถ์และอำเภอโคกเจริญ

ตารางที่ 3-10 แสดงจำนวน ความหนาแน่น และการเปลี่ยนแปลงประชากรรายอำเภอจังหวัดลพบุรี

ลำดับ	อำเภอ	พื้นที่ ตร.กม.	2534		2544		อัตราเพิ่ม ร้อยละ	การเปลี่ยนแปลง ประชากร		การคาดประมาณ ประชากร	
			จำนวน ประชากร	ความ หนาแน่น	จำนวน ประชากร	ความ หนาแน่น		จำนวน	ร้อยละ	2554	2564
1	เมืองลพบุรี	672.46	217,724	324	244,550	364	1.17	26,826	52.61	247,408	250,299
2	พัฒนานิคม	517.00	53,815	104	56,556	109	0.50	2,741	5.38	56,838	57,121
3	โคกสำโรง	983.96	72,016	73	86,178	88	1.81	14,162	27.77	87,739	89,328
4	ชัยบาดาล	1,253.00	86,892	69	87,956	70	0.12	1,064	2.09	88,063	88,170
5	ท่าม่วง	242.83	50,715	209	61,003	251	1.86	10,288	20.18	62,140	63,299
6	บ้านหมี่	686.37	80,698	118	82,557	120	0.23	1,859	3.65	82,745	82,934
7	ท่าหลวง	638.84	24,323	38	25,751	40	0.57	1,428	2.80	25,898	26,047
8	สระโบสถ์	337.61	24,445	72	22,356	66	-0.89	-2,089	-4.10	22,157	21,960
9	โคกเจริญ	317.14	24,564	77	23,007	73	-0.65	-1,557	-3.05	22,857	22,708
10	หนองม่วง	545.50	24,159	44	34,092	62	3.50	9,933	19.48	35,287	36,523
11	ลำสนธิ	447.15	39,143	88	25,481	57	-4.20	-13,662	-26.79	24,410	23,385
	รวม	6,641.86	698,494	105	749,487	113	0.71	50,993	100	754,787	760,124

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ และการคำนวณ

### 3.3.4 การคาดประมาณประชากรในอนาคต

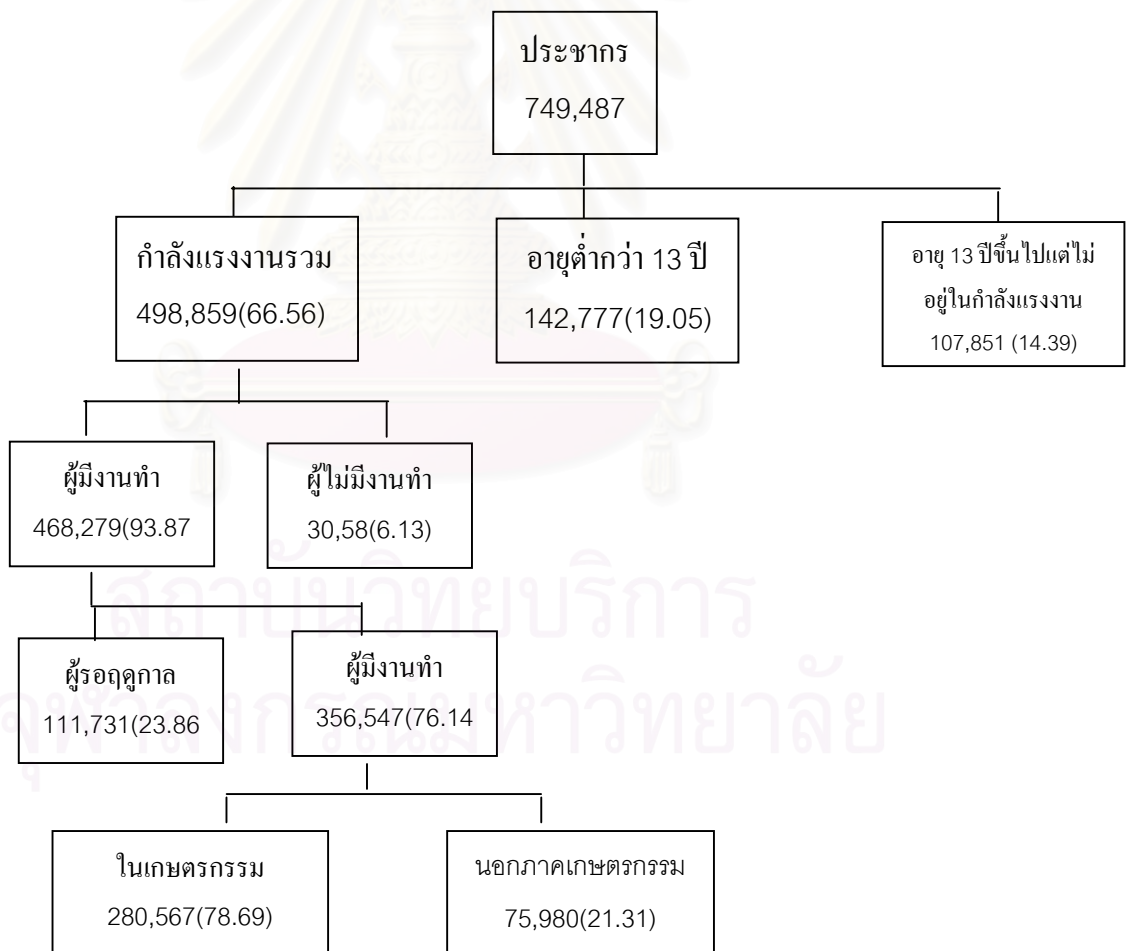
จากการคาดประมาณประชากรจังหวัดลพบุรีโดยใช้วิธีแบบจำลองเชิงเส้นตรง จากข้อมูลประชากรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2544 รวมระยะเวลา 10 ปี พบว่า จำนวนประชากรมีแนวโน้มของการเพิ่มและการลดลงของประชากร โดยในปี พ.ศ. 2554 และ 2564 จะมีประชากรทั้งสิ้น 754,787 คน และ 760,124 คน ตามลำดับ

จากการคาดการณ์ประชากรจะเป็นรายอำเภอ พบว่าประชากรจะยังคงมีการกระจุกตัวอยู่มากในเขตอำเภอเมือง เนื่องจากอำเภอเมืองเป็นศูนย์กลางการบริหารและการปกครอง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางธุรกิจและการศึกษาของจังหวัดซึ่งทำให้ประชากรกระจุกตัวอยู่มากในพื้นที่ดังกล่าว

### 3.3.5 แรงงานและภาวะการมีงานทำ

จังหวัดลพบุรีมีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน (อายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป) จำนวน 606,717 คน แบ่งเป็นกำลังแรงงาน 498,859 คนและผู้ที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไปเป็นผู้ที่ยังไม่มีงานทำจำนวน 107,851 คน รวมทั้งผู้ที่อยู่ในข่ายลักษณะการว่างงานแฝงในรูปแบบต่างๆ เช่น แม่บ้าน นักเรียน นักบวช นักโทษ เป็นต้น โดยผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานและมีงานทำตลอดปีมีจำนวน 468,279 คน นอกจากนั้น เป็นการทำงานที่ไม่ตลอดทั้งปี คือ รองานตามฤดูกาล จำนวน 111,731 คน

แผนภูมิที่ 3-1 แสดงโครงสร้างกำลังแรงงานจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ.2544



ที่มา : ประมาณการกำลังแรงงาน สถิติจังหวัด สำนักงานสถิติแห่งชาติ

### 3.3.6 การศึกษา

ในปี พ.ศ. 2541 จังหวัดลพบุรี มีสถานศึกษารวม 887 แห่ง มีครู อาจารย์จำนวน 8,416 คน และจำนวนนักเรียน นักศึกษา 197,359 คน มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน นักศึกษา เท่ากับ 1:23 โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระบบ ดังนี้

1. การศึกษาในระบบ โรงเรียน มีสถานศึกษา 501 แห่ง ครู/อาจารย์มีจำนวน 8,144 คน จำนวนนักเรียน นักศึกษา 156,259 คน คิดเป็นอัตราส่วนครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1 : 19
2. การศึกษานอกระบบ โรงเรียน มีสถานศึกษาในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 386 แห่งแยกเป็น ห้องสมุดประชาชนจังหวัด 1 แห่ง ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ 9 แห่ง ห้องสมุดเฉลิมบรมราชกุมารี 2 แห่ง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 249 แห่ง ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) 125 แห่ง มีครูอาจารย์รวม 272 คน และนักเรียนนักศึกษาจำนวน 41,097 คน

### 3.3.7 การศาสนา

ในปี พ.ศ. 2541 จังหวัดลพบุรีมีประชากรร้อยละ 97.86 นับถือศาสนาพุทธรองลงมา คือ ศาสนาอิสลามร้อยละ 0.58 คริสต์ร้อยละ 0.23 และอื่นๆ ร้อยละ 0.01

### 3.3.8 การสาธารณสุข

ด้านสาธารณสุขมีการบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเป็นระบบเครือข่ายทั่วทั้งจังหวัด โดยดำเนินงานตามโครงการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขส่วนภูมิภาค หรือ พ.บ.ส. ในปี พ.ศ. 2541 จังหวัดลพบุรีมีจำนวนสถานพยาบาลแผนปัจจุบันที่มีเตียงผู้ป่วยไว้ค้างคืน จำนวน 15 แห่ง จำนวน 1,609 เตียง ในจำนวนนี้เป็นสถานพยาบาลที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 11 แห่ง จำนวน

1,033 เตียง สังกัดกระทรวงอื่นๆ อีก 2 แห่ง จำนวน 450 เตียง และสังกัดเอกชนอีก 2 แห่งจำนวน 126 เตียง

ส่วนบริการทางสาธารณสุขที่สำคัญ คือ แพทย์และพยาบาลนั้น มีจำนวนแพทย์ 131 คน อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1:5,797 และพยาบาลวิชาชีพจำนวน 680 คน พยาบาลเทคนิค 466 คน รวมเป็น 1,146 คน คิดเป็นอัตราส่วนพยาบาลต่อประชากร เท่ากับ 1: 663

### 3.4 สรุปปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

#### 3.4.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะทางกายภาพของจังหวัดลพบุรีทางด้านที่ตั้งจะเห็นได้ชัดว่าเป็นจังหวัดที่มีที่ตั้งเป็นพื้นที่ประสานประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ และอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และเป็นแหล่งตลาดแห่งใหญ่ โดยมีระยะห่างจากกรุงเทพฯ ไปตามถนนพหลโยธิน ประมาณ 153 กิโลเมตร และ 133 กิโลเมตร ตามเส้นทางรถไฟ มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลขที่ 1 และ 21 ที่ทำให้จังหวัดลพบุรีสามารถติดต่อกับกรุงเทพฯ ได้โดยตรง การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบสามารถกระทำได้โดยสะดวก

ทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ จังหวัดลพบุรีมีลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อ กล่าวคือ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินและภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนาซึ่งเหมาะสมที่จะปลูกพืชไร่ที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ได้เป็นอย่างดี จากลักษณะภูมิอากาศที่ค่อนข้างแห้งแล้ง โดยจัดว่าเป็นจังหวัดที่มีอากาศร้อนมาก ฝนตกน้อย และความชื้นสัมพัทธ์ สภาพเช่นนี้เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ที่ไม่ต้องการน้ำมาก เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวฟ่าง ถั่วต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเหมาะสมกับการตั้งโรงงานผลิตอาหารสัตว์ ซึ่งเป็นโรงงานที่ต้องการความแห้งและความชื้นสัมพัทธ์ต่ำซึ่งจะทำให้อาหารสัตว์มีคุณภาพดี เก็บรักษาไว้ได้นาน แล้วไม่มีปัญหาในด้านการขึ้นรา จังหวัดลพบุรีจึงเป็นแหล่งผลิตพืชอาหารสัตว์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวฟ่าง มันสำปะหลัง และถั่วเหลือง ที่สำคัญของประเทศ จึงมีความได้เปรียบในการเลี้ยงไก่เนื้อ จะเห็นได้ว่าในปีเพาะปลูก 2539/2540 จังหวัดลพบุรีมีผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 435,317 ตัน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ของการผลิตทั้งประเทศ นอกจากนี้ในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง คือ เพชรบูรณ์และสระบุรี ก็เป็นแหล่งผลิตข้าวโพด

อาหารสัตว์ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ปริมาณผลผลิตเหล่านี้มีประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีที่อยู่ในแหล่งอาหารสัตว์ที่เป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิต

ตารางที่ 3-11 แสดงผลผลิตวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมไก่เนื้อและพืชเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรีและจังหวัดใกล้เคียง

หน่วย : ตัน

ประเภทผลผลิต	ลพบุรี	%	เพชรบูรณ์	%	สระบุรี	%	สิงห์บุรี	%	อยุธยา	%	ทั่วประเทศ
ข้าวนาปี	357,771	2.08	499,910	2.91	155,254	0.90	166,017	0.97	345,154	2.01	17,181,883
ข้าวนาปรัง	97,223	1.97	4,940	0.10	35,158	0.71	171,541	3.47	206,123	4.17	4,945,755
ข้าวโพด	435,317	9.60	792,636	17.49	169,029	3.73					4,532,610
ข้าวฟ่าง	79,100	35.23	21,939	9.77	7,809	3.48					224,543
ถั่วเขียว	10,405	4.77	45,342	20.80	3,691	1.69	1,424	0.65	794	0.36	217,988
ถั่วเหลือง	13,132	3.66	13,816	3.85	5,112	1.42					359,094
ถั่วลิสง	6,102	4.16	1,288	0.88	4,259	2.90	946	0.64			146,703
มันสำปะหลัง	153,890	0.85	47,159	0.26	24,967	0.14					18,083,579
ฝ้าย	5,359	7.13	6,039	8.04	998	1.33					75,142
อ้อย	2,279,775	4.04	348,106	0.62	341,847	0.61	348,268	0.62			56,393,938

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีการเพาะปลูก 2539/2540

จากข้อมูลล่าสุดของจังหวัดลพบุรีและจังหวัดใกล้เคียงในปีเพาะปลูก2539/2540มีประเด็นที่น่าพิจารณาคือ ปริมาณการเลี้ยงไก่ของจังหวัดลพบุรีอาจจะน้อยกว่าจังหวัดใกล้เคียง เช่น สระบุรีและเพชรบูรณ์ แต่ไม่ได้หมายความว่าโอกาสการลงทุนในจังหวัดลพบุรีด้านโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่จะน้อยกว่าจังหวัดใกล้เคียง เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ไกลจากกรุงเทพฯมากกว่าจังหวัดลพบุรี และการขนส่งไก่มาที่จังหวัดลพบุรีเพื่อเข้าโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่มีระยะทางไม่ไกลนัก เช่นเดียวกับจังหวัดสระบุรีซึ่งอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขตที่ 2 จึงได้รับสิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุนน้อยกว่าจังหวัดลพบุรีซึ่งอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขตที่ 3

ตารางที่ 3-12 แสดงจำนวนปลูสดั้วที่สำคัญของจังหวัดลพบุรีและจังหวัดใกล้เคียง

ประเภทปลูสดั้ว	ลพบุรี	%	เพชรบูรณ์	%	สระบุรี	%	สิงห์บุรี	%	อยุธยา	%	ทั้งประเทศ
กระบือ	9,644	0.26	35,906	0.96	14,486	0.39	2,245	0.06	13,026	0.35	3,733,273
โค	187,192	2.72	202,854	2.95	53,940	0.78	24,638	0.36	46,414	0.67	6,878,207
สุกร	106,295	1.98	78,461	1.46	125,910	2.35	38,497	0.72	46,440	0.86	5,369,100
เป็ด	70,198	0.33	2,108,289	9.85	425,699	1.99	372,158	1.74	647,260	3.02	21,400,375
ไก่	3,019,444	1.88	58,965	0.04	3,173,702	1.97	600,271	0.37	4,854,851	3.02	160,789,163

ที่มา : สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีเพาะปลูก2539/2540 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

### 3.4.2 โครงข่ายการคมนาคมขนส่ง

จังหวัดลพบุรีมีการเชื่อมโยงกับพื้นที่ในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียงตลอดจนกรุงเทพฯ และปริมณฑลเป็นอย่างดี ดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 หรือพหลโยธินเป็นเส้นทางหลัก เชื่อมโยงชุมชนด้านตะวันตกของจังหวัด คือ เทศบาลเมืองลพบุรี เทศบาลตำบลโคกสำโรง และสุขาภิบาลหนองม่วง ออกสู่อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

- เส้นทางที่สองคือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 เชื่อมโยงชุมชนด้านตะวันออกของจังหวัด คือ สุขาภิบาลพัฒนานิคม สุขาภิบาลลำนารายณ์และชุมชนลำสนธิ

ในแนวตะวันออก-ตะวันตกมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 ผ่านใจกลางจังหวัด เชื่อมพื้นที่ด้านตะวันออก-ตะวันตก ผ่านเทศบาลเมืองบ้านหมี่ เทศบาลตำบลโคกสำโรง สุขาภิบาลชัยบาดาลและสุขาภิบาลลำนารายณ์ เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 311 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ที่เทศบาลเมืองลพบุรี เชื่อมต่ออำเภอท่าม่วงเข้าสู่จังหวัดสิงห์บุรี

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3196 เป็นเส้นทางตามแนวคลองชลประทานเชื่อมลพบุรีกับพระนครศรีอยุธยา



ในปัจจุบันถนนพหลโยธินเป็นแบบ 4 ช่องทางจราจรทั้งไปและกลับ โดยใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมงด้วยรถยนต์ส่วนตัว

### 3.4.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

จากการพิจารณาค่าความชำนาญจะเห็นว่าจังหวัดลพบุรีมีค่าความชำนาญในภาคปศุสัตว์เพิ่มขึ้น เนื่องจากการที่จังหวัดลพบุรีมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการเลี้ยงไก่เนื้อและการผลิตอาหารสัตว์ จึงทำให้ภาคปศุสัตว์มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัด และจากการที่มีการเข้ามาตั้งโรงงานของกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไก่เนื้อ โดยเฉพาะบริเวณอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลซึ่งเป็นอำเภอที่มีโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อและโรงงานแปรรูปเนื้อไก่เข้ามาตั้งในพื้นที่ซึ่งการตัดสินใจตั้งโรงงานของนักธุรกิจได้พิจารณาจากปัจจัยหลายประการนอกจากแหล่งวัตถุดิบทำให้มีการขยายตัวของการเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการค้ามากขึ้น อุตสาหกรรมไก่เนื้อกลายเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งการจ้างงานทำให้ประชากรในพื้นที่และต่างถิ่นมีงานทำ ตามแนวความคิดชี้ว่าการพัฒนาการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เป็นฐานก็จะเป็นการชักนำให้เกิดการพัฒนาในภาคการผลิตอื่นๆตามมา

การเลี้ยงไก่เนื้อสามารถทำได้ทั่วทุกพื้นที่ในจังหวัด โดยมีแหล่งตลาดรองรับภายในจังหวัดลพบุรี โดยมีโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อและโรงงานแปรรูปขนาดใหญ่ใน 2 อำเภอ คือ อำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาล

### 3.4.4 ปัจจัยทางด้านแรงงาน

จากการที่อุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นกิจกรรมที่อาศัยแรงงานเป็นหลัก (Intensive Labour) แรงงานในเขตภาคกลางตอนบนมีอยู่เป็นจำนวนมากและการตั้งอยู่ใกล้ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งแรงงานขนาดใหญ่ ทางด้านแรงงานอุตสาหกรรมไก่เนื้อนอกจากจะใช้แรงงานในพื้นที่แล้วยังสามารถหาแรงงานจากพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง

### 3.4.5 นโยบายรัฐบาล

อุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมเกษตรประเภทหนึ่งจึงได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเพราะสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภาคกลางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นอกจากนี้ยังได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุดในการลงทุนตามนโยบายของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในเขตอุตสาหกรรมเขตที่ 3

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานของจังหวัดลพบุรี ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากร และสังคม พบว่า จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งสำหรับอุตสาหกรรมไก่เนื้อ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบซึ่งเป็นตัวกำหนดที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมตามทฤษฎีของอัลเฟรด เวบเบอร์ ซึ่งบอกว่าอุตสาหกรรมจะเลือกตั้งโรงงานในบริเวณใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ค่าขนส่ง, ค่าจ้างแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ทั้งนี้จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีสภาพภูมิศาสตร์ทั้งลักษณะภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศเหมาะสมแก่การปลูกพืชไร่อาหารสัตว์ โดยเฉพาะข้าวโพดอาหารสัตว์ซึ่งเป็นอาหารที่เป็นองค์ประกอบส่วนใหญ่ของอาหารไก่เนื้อ และทำให้จังหวัดลพบุรีเป็นแหล่งผลิตไก่เนื้อไก่เนื้อที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศ นอกจากนี้ จากการที่จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีการคมนาคมขนส่งสะดวก สามารถทำการขนส่งได้หลายเส้นทางทั้งทางรถยนต์ รถไฟและทางเรือจึงเป็นชุมทางการคมนาคมเนื่องจากเป็นประตูไปสู่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับแรงงานสามารถหาได้ทั้งแรงงานที่ไม่มีทักษะโดยสามารถจัดหาได้จากแรงงานในท้องถิ่นและแรงงานจากพื้นที่ใกล้เคียงและแรงงานที่ต้องการความชำนาญพิเศษซึ่งสามารถจัดหาได้จากกรุงเทพฯเนื่องจากมีระยะทางไม่ห่างจากกรุงเทพฯมากนักและการคมนาคมขนส่งสามารถกระทำได้โดยสะดวก

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## โครงสร้างและการประกอบอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

หากพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมไก่เนื้อจะพบว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภทนั้นก่อให้เกิดลักษณะความสัมพันธ์ต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทอื่นๆ ในระบบเศรษฐกิจด้วยกัน และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการนำผลผลิตของหน่วยผลิตหนึ่งไปใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการผลิตของอีกหน่วยการผลิตหนึ่ง

อุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรีในฐานะที่เป็นแหล่งการจ้างแรงงานขนาดใหญ่ นับตั้งแต่มีการตั้งโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อเพื่อการส่งออกใน ปี พ.ศ. 2535 ที่อำเภอชัยบาดาล ซึ่งในปัจจุบันมีเงินลงทุนประมาณ 1,398,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24 ของเงินลงทุนโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อเพื่อการส่งออกทั้งประเทศ และมีการจ้างแรงงาน 4,000 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวนแรงงานในโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อเพื่อการส่งออกทั้งประเทศ ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 ได้มีการตั้งโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อเพื่อการส่งออกแห่งที่สองของจังหวัดลพบุรีที่อำเภอพัฒนานิคม ซึ่งในปัจจุบันมีเงินลงทุนประมาณ 456,629,910 บาท คิดเป็นร้อยละ 8 ของเงินลงทุนโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อเพื่อการส่งออกทั้งประเทศ และมีการจ้างแรงงาน 3,000 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ของจำนวนแรงงานในโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อเพื่อการส่งออกทั้งประเทศ

อุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีมีลักษณะการดำเนินธุรกิจเป็นแบบครบวงจร โดยแต่ละอุตสาหกรรมมีการรวมตัวกันในแนวดิ่ง (Vertical Integration)<sup>1</sup> ของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

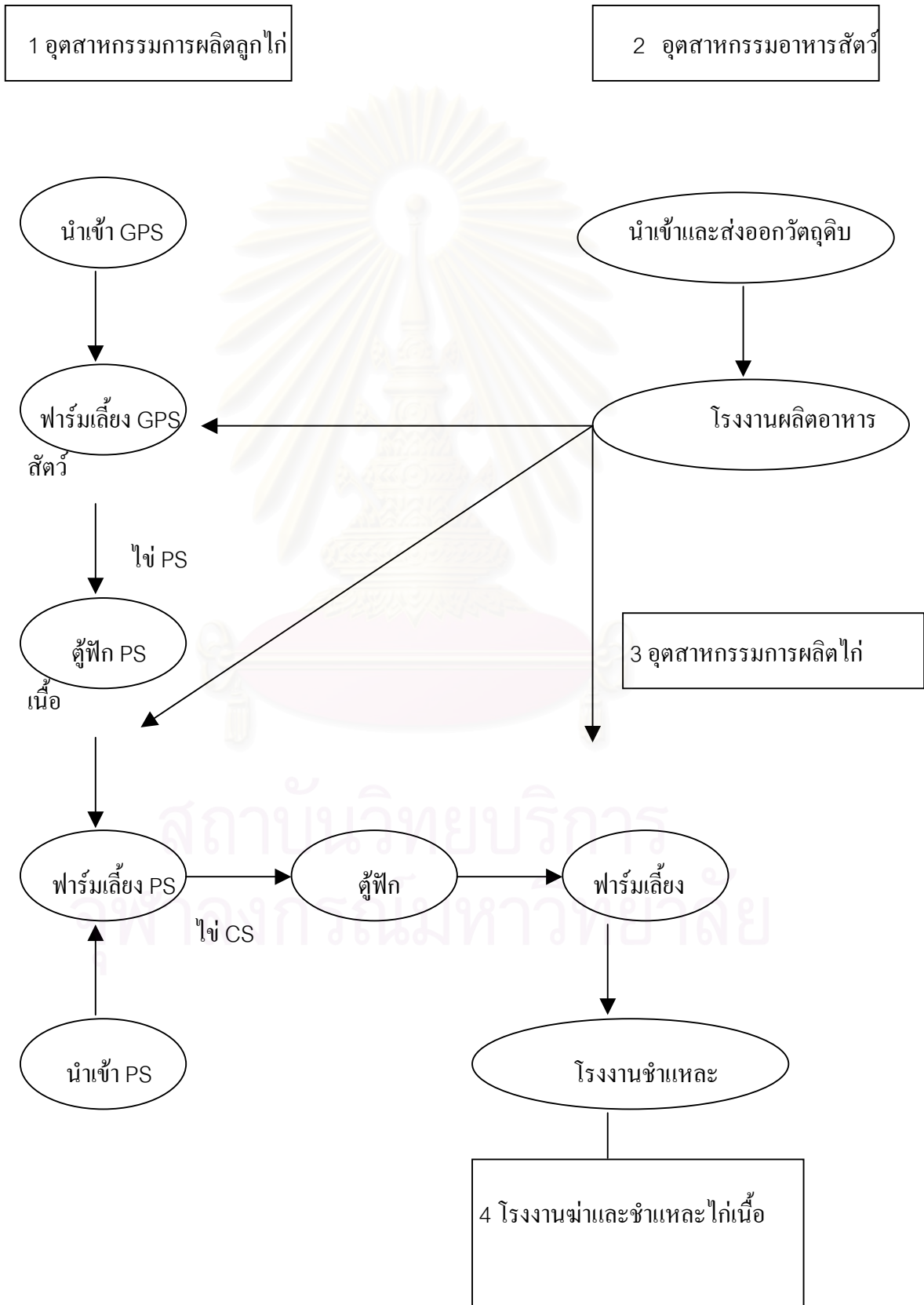
<sup>1</sup> การรวมตัวในแนวดิ่งหรือการผูกขาดในแนวดิ่ง (Vertical Integration) หมายถึงการดำเนินธุรกิจโดยบริษัทใด บริษัทหนึ่งในการรวมเอากิจการที่เกี่ยวข้องระหว่าง การใช้ผลผลิตของกิจการหนึ่งเป็นปัจจัยการผลิตของอีกกิจการหนึ่งเข้าด้วยกัน มีการตัดสินใจและการจัดการประสานงานร่วมกัน ตลอดจนร่วมกันรับความเสี่ยงในทางด้านผลิตผลและการตลาด อาจจะมีการทำสัญญาหรือข้อตกลงกันระหว่างธุรกิจที่เกี่ยวข้องกันโดยเฉพาะระหว่างกัน ตรงกันข้ามกับการรวมกลุ่มในแนวนอน (Horizontal integration) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกิจการที่ผลิตสินค้าคล้ายๆกันหรือใช้แทนกันได้เข้าด้วยกันเพื่อทำการผูกขาดผลิตผลนั้นๆ (พุทธกาล รัชชวร, โครงสร้างการผูกขาดของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในเขตกรุงเทพมหานคร, 2524.)

ข้อกั้น สามารถจำแนกอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีได้เป็น 5 ประเภท คือ อุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อ อุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่เนื้อ โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ โรงงานแปรรูปเนื้อไก่และอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ (แผนภาพที่ 4-1) โดยมีโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่เป็นแกนกลาง



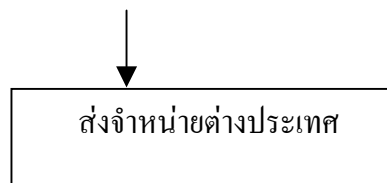
สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4-1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมไก่เนื้อ



## 5 อุตสาหกรรมการแปรรูปเนื้อไก่

GPS ไก่พันธุ์ระดับปู่-ย่าพันธุ์  
PS ไก่พันธุ์ระดับพ่อ-แม่พันธุ์  
CS ไข่ไก่เนื้อ



### 4.1 โครงสร้างและการประกอบของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

#### 4.1.1 อุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่เนื้อ

โรงงานผลิตลูกไก่เนื้อเป็นโรงงานที่มีความสัมพันธ์ด้านหลังของอุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อ กล่าวคือ ลูกไก่เนื้อที่ผลิตได้จะส่งต่อไปยังฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อที่อยู่ภายในจังหวัดลพบุรี โดยส่วนใหญ่จะส่งเข้าสู่ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัทและฟาร์มที่ทำสัญญากับบริษัท

โรงงานผลิตลูกไก่เนื้อที่สำคัญเป็นโรงงานในกลุ่มเครือบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ เบทาโกร สหฟาร์ม และซัลเวลีย์ จำกัด

##### 4.1.1.1 จำนวน ขนาดและปริมาณการผลิต

โรงงานผลิตลูกไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ. 2543 มีทั้งสิ้น 4 แห่ง อยู่ในเขตอำเภอชัยบาดาล 3 แห่ง และอำเภอพัฒนานิคม 1 แห่ง เมื่อพิจารณาจากเงินลงทุนจะเห็นว่าเป็นโรงงานที่ใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง โดยอุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่เนื้อทั้งหมดมีเงินลงทุน รวม 271,899,407 บาท

ตารางที่ 4-1 แสดงจำนวนเงินลงทุน แรงงานและแรงม้าของโรงงานผลิตลูกไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

บริษัท	อำเภอ	เงินลงทุน	แรงงาน	แรงม้า
บริษัท ซัลเวลีย์ (ไทยแลนด์)จก.	ชัยบาดาล	30,000,000	21	1,504.40
บริษัท กรุงเทพโปรคิ้วส์ จก	ชัยบาดาล	21,820,407	25	199.66
บริษัท สหบริดเคอร์ จำกัด	ชัยบาดาล	130,000,000	80	1,143.83
บริษัท บี. ฟู้ดส์ โปรดักส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	พัฒนานิคม	90,079,000	64	1,424.80
รวม		271,899,407	190	4,272.69

ที่มา : กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

#### 4.1.1.2 ที่ตั้ง

เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อจึงจำเป็นต้องขังที่โรงงานผลิตลูกไก่เนื้อจำเป็นต้องตั้งอยู่ใกล้กับฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อเป็นการประหยัดค่าขนส่ง โรงงานทั้ง 4 แห่งตั้งอยู่ในเขตตำบลคีรี จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอพัฒนานิคมและตำบลศิลาทิพย์ อำเภอชัยบาดาล

#### 4.1.1.3 แรงงานและวัตถุดิบ

โรงงานผลิตลูกไก่เนื้อที่มีจำนวนแรงงานรวม 190 คน โรงงานนี้มีแรงงานต่ำสุด 21 คน สูงสุด 80 คนเป็นโรงงานที่ใช้จำนวนแรงงานไม่มากเนื่องจากสามารถใช้เครื่องจักรในการผลิตเป็นส่วนใหญ่ สำหรับแรงงานที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลจะมีรถบริการรับส่ง โดยแรงงานจะได้รับค่าแรงวันละ 133 บาท โดยเฉลี่ยจะทำงานประมาณ 26 วันต่อเดือน

สำหรับวัตถุดิบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่เนื้อ คือ พ่อพันธุ์-แม่พันธุ์ ซึ่งนิยมนำเข้าจากต่างประเทศ สำหรับจังหวัดลพบุรีมีบริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์เป็นผู้นำเข้าพันธุ์ไก่เนื้อโดยจำหน่ายให้กับอุตสาหกรรมไก่เนื้อทั่วไปในจังหวัดลพบุรีโดยการผ่านตัวแทนจำหน่าย

#### 4.1.1.4 โครงสร้างต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตลูกไก่เนื้อจะประกอบด้วยค่าวัตถุดิบซึ่งหมายความรวมทั้งค่าพันธุ์ไก่ซึ่งเป็นต้นทุนของไก่พันธุ์ในระยะเจริญเติบโตที่ป้อนส่วนเป็นต้นทุนของลูกไก่ 1 ตัวที่ผลิตได้และค่าอาหารซึ่งเป็นต้นทุนสำหรับไก่พันธุ์ในระยะให้ผลผลิตที่เฉลี่ยให้ลูกไก่แต่ละตัวที่ผลิตได้

ค่าแรงงาน เป็นต้นทุนในการด้านจ้างงาน เงินเดือน เงินชดเชย ค่าเบี้ยประกัน  
สำรองโบนัส และสวัสดิการต่างๆสำหรับพนักงานที่ฟาร์มและโรงฟักซึ่งไม่รวมกับพนักงานใน  
สำนักงานที่ฟาร์มและโรงฟัก และไม่รวมส่วนที่เป็นของพนักงานความปลอดภัย เฉลี่ยให้กับลูกไก่  
ที่ผลิตได้

ค่าใช้จ่ายอื่นๆจะประกอบด้วยค่ายาและค่าวัคซีน ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูและฟัก  
ไข่ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการหีบห่อ

นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายข้างต้นซึ่งจัดเป็นต้นทุนผันแปรแล้วในการผลิตลูกไก่  
เนี่ยยังมีต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาซึ่งหมายถึงค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวรทั้งหมดที่ฟาร์มและ  
โรงฟักซึ่งรวมทั้งค่าเสื่อมราคาส่วนที่เป็นของสำนักงานที่ฟาร์มและโรงฟักด้วย

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตลูกไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีพบว่าโครงสร้าง  
ต้นทุนการผลิตอุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่เนื้อ จะมีต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมากที่สุดคิดเป็น  
ร้อยละ 69.5 ดังแสดงในตารางที่ 4-2 เนื่องจากโรงงานในจังหวัดลพบุรีส่วนใหญ่จำเป็นต้องซื้อไก่  
พันธุ์จากโรงงานอื่นเพื่อนำมาผลิตเป็นลูกไก่เนื้อ

ตารางที่ 4-2 แสดงร้อยละของประเภทค่าใช้จ่ายของอุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่เนื้อ

ประเภทค่าใช้จ่าย	ร้อยละ
ค่าจ้างงาน	6.3
ค่าวัตถุดิบ	69.15
ค่าขนส่ง	1.28
ค่าสาธารณูปโภค	5.19
ค่าเสื่อมราคา	9.3
อื่นๆ	8.78
รวม	100

ที่มา : จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามผู้ประกอบการในจังหวัดลพบุรีเดือนกุมภาพันธ์



จากตารางที่ 4-2 แสดงให้เห็นว่าในการผลิตลูกไก่เนื้อนั้นปัจจัยการผลิตที่ควรให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ คือ ค่าวัตถุดิบ (ค่าอาหารและค่าพันธุ์ไก่เนื้อ) ซึ่งมีสัดส่วนที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตอื่นๆ หากไม่สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตของวัตถุดิบได้ก็จะเป็นปัญหาต่อต้นทุนการผลิต

#### 4.1.1.5 ตลาด

โรงงานผลิตลูกไก่เนื้อเป็นโรงงานที่ได้มาตรฐานต่างประเทศ มีระบบการผลิตที่ทันสมัย มีผู้ฟักไข่เพื่ออบไข่ก่อนจะฟักเป็นตัวที่นำเข้าจากต่างประเทศ ลูกไก่ที่ผลิตได้จะส่งต่อฟาร์มของบริษัทและฟาร์มที่มีการทำสัญญากับบริษัทภายในจังหวัดลพบุรี

#### 4.1.2 อุตสาหกรรมผลิตไก่เนื้อ

ไก่เนื้อหรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าไก่กระตัง หมายถึง ไก่ที่มีอายุอยู่ระหว่างการเป็นลูกไก่กับไก่ที่โตเต็มวัย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะหมายถึงไก่ที่มีอายุประมาณ 8 สัปดาห์และจะมีน้ำหนักประมาณ 1.8 กิโลกรัม ไก่เนื้อที่ที่จะต้องตัวใหญ่ เจริญเติบโตเร็ว อัตราการตายต่ำ ทำน้ำหนักดีโดยใช้อาหารแต่น้อย ซึ่งไก่เนื้อที่ออกสู่ท้องตลาดนั้นมักจะมีอายุไม่เกิน 8 สัปดาห์เพราะเป็นช่วงที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงที่สุดซึ่งหากไก่เนื้อเจริญเติบโตผ่านช่วงนี้ไปแล้วจะมีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อลดลงหรืออีกนัยหนึ่งคืออัตราการเจริญเติบโตช้าลงที่จะทำให้ต้นทุนการผลิตเนื้อไก่ต่อกิโลกรัมสูงขึ้น โดยพันธุ์ไก่เนื้อที่เป็นที่นิยมเลี้ยงในจังหวัดลพบุรีได้แก่ พันธุ์รอสส์วอนอาร์เบอร์ เอเคอร์และฮับบาร์ด

##### 4.1.2.1 ลักษณะการเลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี สามารถจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

#### 1. การเลี้ยงไก่แบบอิสระ

เป็นการเลี้ยงของเกษตรกรทั่วไปในที่ดินส่วนตัวของตนเอง โดยเกษตรกรเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการเลี้ยงด้วยตนเอง ตั้งแต่การลงทุน กระบวนการผลิต และการตลาด เกษตรกรสามารถที่จะเลือกขายผลผลิตให้กับผู้ซื้อรายใดก็ได้ที่ให้ราคาที่สูงกว่า แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่แบบ

อิสระต้องเผชิญกับความผันผวนของต้นทุนการผลิตที่สำคัญ คือ ราคาอาหารไก่ และความผันผวนของราคาขาย

## 2. การเลี้ยงไก่แบบประกันราคา

เกษตรกรจะทำสัญญากับบริษัทผู้ประกันไว้เป็นการล่วงหน้าเกี่ยวกับราคาไก่ กระทั่งจำนวนไก่ และวันที่ที่จะซื้อไก่ซึ่งโดยปกติจะจับไก่เมื่ออายุ 52 วัน ถ้าผู้ซื้อจับไก่ก่อนกำหนดผู้ซื้อต้องให้ราคาที่สูงกว่าราคาประกัน สัญญาการเลี้ยงแบบประกันราคานี้มีระยะเวลาประมาณ 1 ปี เกษตรกรผู้เลี้ยงกับบริษัทจะมีความผูกพันกันในการใช้พันธุ์ลูกไก่ อาหาร และเวชภัณฑ์ที่ต้องซื้อจากบริษัทที่รับประกันราคาในราคาที่พอใจทั้งฝ่าย เกษตรกรจะรับภาระการลงทุนและรับภาระความเสี่ยงด้านการผลิตทั้งหมด แต่ไม่มีความเสี่ยงด้านราคา ผู้เลี้ยงจะขาดทุนก็ต่อเมื่อเลี้ยงไม่ดี ทำให้อัตราแลกเนื้อของอาหารสัตว์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่แบบประกันราคาจะมีรายได้ที่ค่อนข้างจะแน่นอนกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่แบบอิสระและเกษตรกรไม่ต้องเผชิญกับความผันผวนของราคาต้นทุนการผลิต ภาวะตลาด แต่ผลเสียคือถ้าหากราคาอาหารสัตว์มีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น จะสามารถปรับราคาจับซื้อตามไปด้วยได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของราคาอาหารที่เพิ่มขึ้นอาจทำให้ผู้เลี้ยงเสียเปรียบและในกรณีที่ไก่ขาดตลาดและมีราคาสูง บริษัทจะจับไก่ก่อนกำหนดโดยจ่ายเงินชดเชยให้เกษตรกร ซึ่งมักจะไม่คุ้มกับการจับไก่เมื่อโตแล้ว

## 3. เกษตรกรแบบรับจ้างเลี้ยง

เกษตรกรไม่ต้องลงทุนด้านที่ดิน โรงเรือน และอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงค่าใช้จ่ายฟาร์ม เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้าและค่าแรงงาน ค่าพันธุ์ไก่ อาหารเวชภัณฑ์ ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ออก การจับ และขายไก่จะเป็นหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง โดยเกษตรกรจะได้เงินเดือน เงินช่วยเหลือเป็นการตอบแทน

## 4. ฟาร์มของบริษัท

เนื่องจากบริษัทมีความต้องการความแน่ใจว่าจะมีไก่ป้อนสู่โรงงานชำแหละของตนแน่นอนจึงทำการเลี้ยงไก่เอง โดยจัดหาพันธุ์ไก่ อาหาร เวชภัณฑ์และเครื่องมือเครื่องใช้จากบริษัทในเครือ เมื่อเลี้ยงไก่จนโตแล้วฟาร์มไก่จะขายไก่ให้กับโรงงานชำแหละของบริษัท การดำเนินงานของฟาร์มจะแยกเป็นอิสระจากบริษัทอื่นๆ ในเครือ การใช้ปัจจัยการผลิตของบริษัทในเครือก็ถือว่าเป็นการซื้อขายระหว่างกัน

ในปัจจุบันแนวโน้มของอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อในภาคจะเป็นในลักษณะของฟาร์มของบริษัทและมี การนำไก่เนื้อที่ผลิตได้จากการเลี้ยงแบบมีสัญญาผูกพันซึ่งเกษตรกรมีแนวโน้มที่จะทำการเลี้ยงแบบมีสัญญาผูกพันมากขึ้น เนื่องจากผู้เลี้ยงไม่ต้องเผชิญกับภาวะความเสี่ยง

ทั้งนี้จากการสำรวจฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อที่ได้จดทะเบียนฟาร์มเพื่อการส่งออกกับกรมปศุสัตว์ จำนวน 17,037 ฟาร์ม โดยตั้งอยู่ใน 65 จังหวัดซึ่งจังหวัดที่มีจำนวนฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกมากกว่า 1,000 ฟาร์ม คือ จังหวัดนครราชสีมา, ชลบุรี, และชัยภูมิ จังหวัดลพบุรีมีจำนวนฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกที่มีมากกว่า 500 ฟาร์ม จำนวน 819 ฟาร์ม

ตารางที่ 4-3 แสดงจำนวนฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน

จังหวัด	จำนวนฟาร์มไก่เนื้อ (ฟาร์ม)	จำนวนไก่เนื้อ (ตัว)
ลพบุรี	819	17,750,153
สระบุรี	326	12,869,364
พระนครศรีอยุธยา	260	1,988,880
สิงห์บุรี	107	1,084,580
ชัยนาท	136	931,925
อ่างทอง	141	804,036
รวม	1,789	35,428,938

ที่มา : กรมปศุสัตว์

#### 4.1.2.2 โครงสร้างต้นทุนการผลิต

การเลี้ยงไก่เนื้อจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยการผลิตขึ้นกลางจากสาขาการผลิตอื่น ที่สำคัญ คือ สาขาการแปรรูปอาหารในรูปของอาหารสัตว์ เมื่อพิจารณาโครงสร้างการใช้ปัจจัยการผลิตนอกจากอาหารสัตว์

ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อที่สำคัญ ประกอบด้วยค่าวัตถุดิบ ได้แก่ ค่าลูกไก่ที่ซื้อเข้ามาเลี้ยงและค่าอาหารซึ่งใช้เลี้ยงไก่เนื้อ ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อที่เป็นต้นทุนผันแปรนอกจาก

วัตถุดิบยังประกอบด้วยค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่ายาและค่าวัคซีน สำหรับค่าใช้จ่ายทางด้าน  
ต้นทุนคงที่ ที่สำคัญได้แก่ค่าเสื่อมราคาเช่นเดียวกับต้นทุนการผลิตลูกไก่เนื้อ

ตารางที่ 4-4 แสดงร้อยละของประเภทค่าใช้จ่ายของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

ประเภทค่าใช้จ่าย	ร้อยละ
ค่าจ้างงาน	1.06
ค่าวัตถุดิบ	85.26
ค่าขนส่ง	2.5
ค่าสาธารณูปโภค	4.65
ค่าเสื่อมราคา	3.4
อื่นๆ	3.13
รวม	100

ที่มา : จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามผู้ประกอบการในจังหวัดลพบุรีเดือนกุมภาพันธ์

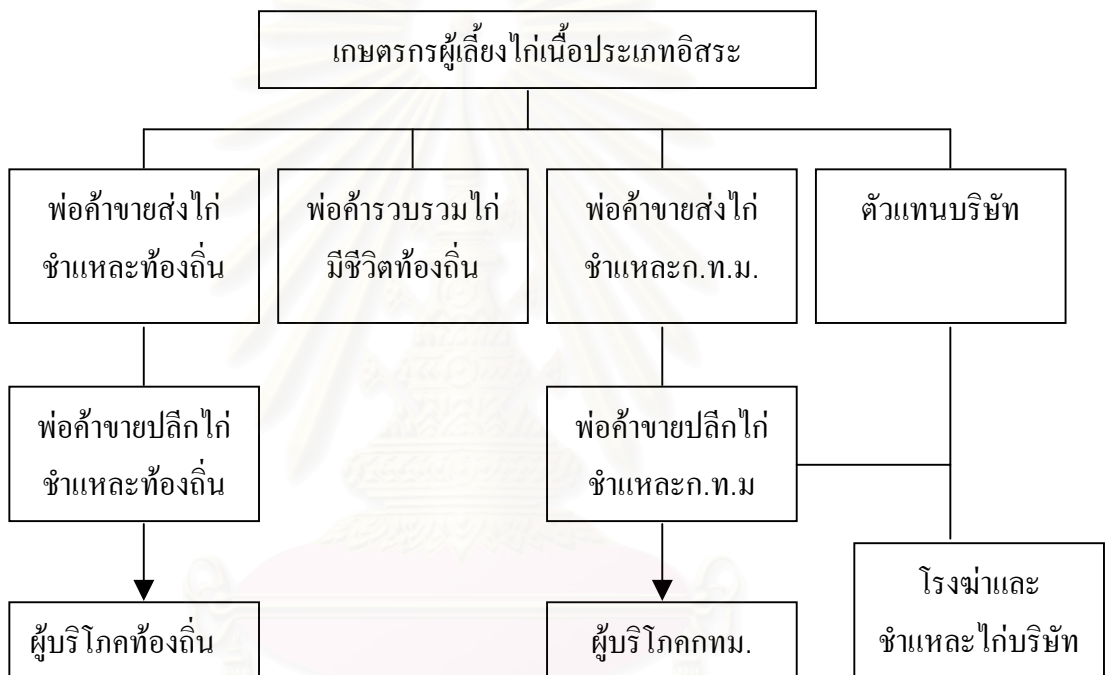
จากตารางที่ 4-4 แสดงให้เห็นว่าต้นทุนการผลิตที่สำคัญคือ ค่าวัตถุดิบคิดเป็น  
ร้อยละ 85.26 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดอันทำให้ต้นทุนค่าวัตถุดิบเป็นต้นทุนที่ผู้ผลิตไก่เนื้อจะต้อง  
ให้ความสำคัญมากที่สุด และใช้เป็นสิ่งพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต

#### 4.1.2.3 ตลาด

อุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์ด้านหน้า  
ของอุตสาหกรรมผลิตลูกไก่เนื้อและมีความสัมพันธ์ด้านหลังกับ โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่  
ในการกระจายผลผลิตไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีสามารถแบ่งได้เป็น 3 แบบตามลักษณะการเลี้ยงดังนี้

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้ออิสระ จะขายไก่ให้พ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น ซึ่งจะมีการ  
ส่งต่อไปชำแหละและขายแก่ผู้บริโภคนในรูปแบบเนื้อไก่ชำแหละ

แผนภูมิที่ 4-2 แสดงวิธีการตลาดไก่เนื้อประเภทอิสระ

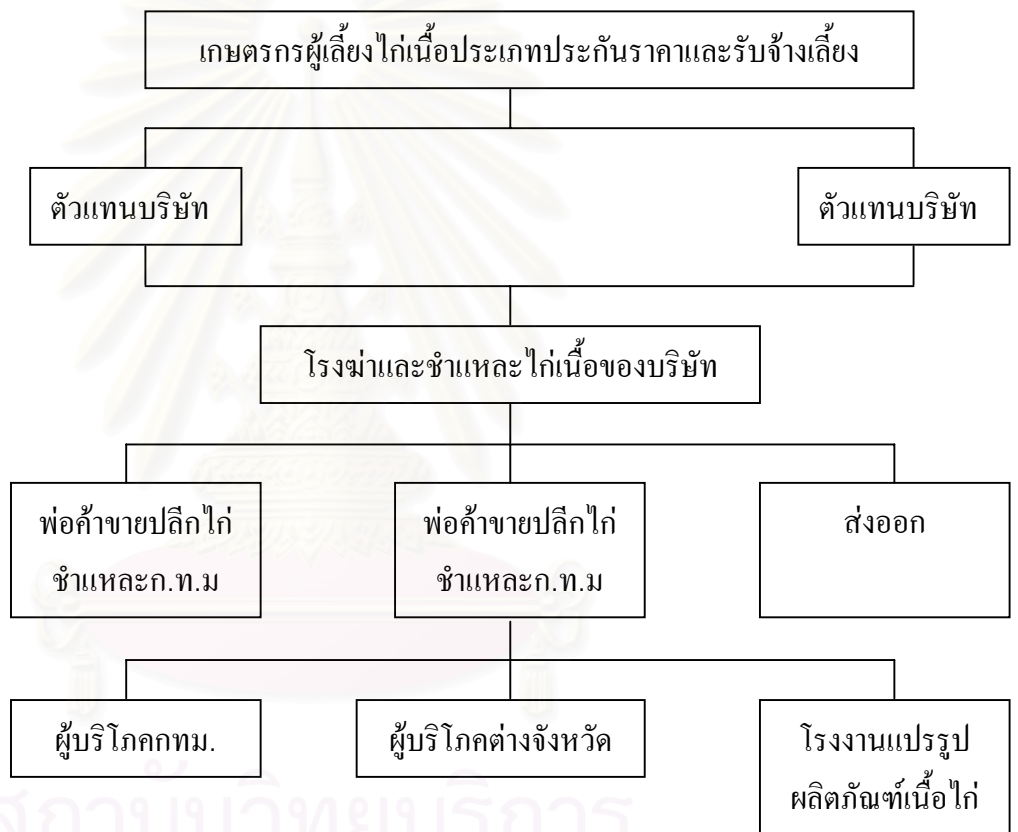


ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี

สถาบันนวัตกรรมการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาและแบบรับจ้างเลี้ยง ซึ่งมีสัญญาจะต้องขายให้กับบริษัทคู่สัญญา ซึ่งเป็นบริษัทอาหารสัตว์และบริษัทที่ดำเนินธุรกิจแบบครบวงจรซึ่งมีความต้องการไก่เนื้อนอกเหนือจากที่ผลิตได้จากฟาร์มของตนเพื่อให้โรงงานชำแหละมีวัตถุดิบป้อนเข้าสู่โรงงาน เมื่อชำแหละแล้วก็จะส่งต่อไปพ่อค้าชำแหละและขายให้ผู้บริโภคในรูปแบบเนื้อไก่ชำแหละในที่สุด ซึ่งผลผลิตที่ได้จากอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานของบริษัทจะเป็นการส่งออกทั้งหมด

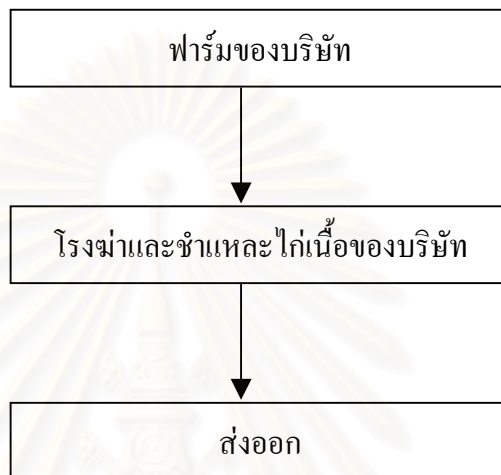
แผนภูมิที่ 4-3 แสดงวิถีการตลาดไก่เนื้อประเภทผู้เลี้ยงประกันราคาและรับจ้างเลี้ยง



ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี

3. ใ้เนื้อที่ผลิตได้จากฟาร์มของบริษัท จะมีการส่งต่อไปยังโรงงานชำแหละของบริษัทโดยถือว่าใ้เนื้อที่ผลิตได้จากฟาร์มของบริษัทเป็นต้นทุนการผลิตที่โรงงานชำแหละต้องมีการใช้จ่ายในฐานะเป็นวัตถุดิบ

แผนภูมิที่ 4-4 แสดงวิถีตลาดของฟาร์มบริษัท



ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี

#### 4.1.3 อุตสาหกรรมฆ่าและชำแหละเนื้อใ้

เป็นอุตสาหกรรมช่วงสุดท้ายของการผลิตใ้สดแช่เย็นและก่อนนำเข้าสูโรงงานแปรรูปเป็นตลาดที่รองรับใ้กระทั้งที่บริษัทในเครือผลิตได้ โรงงานชำแหละของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจครบวงจรจะเป็นโรงงานที่ลงทุนสูง มีกรรมวิธีและเทคนิคในการฆ่าและชำแหละที่ดัดเทียมต่างประเทศ โรงงานชำแหละนี้จะมีเป้าหมายเพื่อการส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ นอกจากผลิตภัณฑ์ส่วนที่ต่างประเทศไม่ต้องการเท่านั้นจึงจำหน่ายในประเทศได้ ทั้งนี้เพราะเป็นข้อกำหนดของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และโรงงานชำแหละใ้เพื่อการส่งออกเกือบทุกแห่งส่วนมากจะได้รับการส่งเสริมการลงทุนด้วย

##### 4.1.3.1 จำนวนและขนาดของโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อใ้

โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อใ้ของจังหวัดลพบุรีใน ปี พ.ศ. 2543 มีจำนวน 2 แห่งเป็นโรงงานขนาดใหญ่ทั้ง 2 แห่ง โดยมีเงินลงทุนรวมเท่ากับ 1,854,629,914 บาท

#### 4.1.3.2 ที่ตั้ง

เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อจึงจำเป็นต้องหาสถานที่โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่จำเป็นที่จะต้องตั้งอยู่ใกล้กับฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อเป็นการประหยัดค่าขนส่ง โรงงานทั้ง 2 แห่งตั้งอยู่ในเขตตำบลช่องสาริกา อำเภอพัฒนานิคม และตำบลห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล

ตารางที่ 4-5 แสดงที่ตั้ง วัตถุประสงค์ กำลังการผลิต เงินลงทุน จำนวนแรงงานและแรงม้าของโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

ชื่อโรงงาน	ที่ตั้ง	วัตถุประสงค์	กำลังการผลิต	เงินลงทุน	ชาย	หญิง	รวม	แรงม้า
บริษัท สหฟาร์ม จำกัด	99 ถ.สระบุรี-หล่มสัก กม.54-55 ม.8 ตำบลห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล	ไก่เป็น 48,000,000 ตัว/ปี	เนื้อไก่และชิ้น ส่วน ไก่ 34,560 ตัน กระจุก ขน เครื่องใน 51,840 ตัน	1,398,000,00 0	3,800	200	4,000	7,399.25
บริษัท บีฟู๊ดส์โปรดักส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	39 ม.5 ตำบลช่องสาริกา อำเภอ พัฒนานิคม	ไก่เนื้อ 30,000,000 ตัว/ปี	เนื้อไก่ เครื่องใน ขน ไก่ 66.10 ล้าน กิโลกรัม	456,629,914	1,000	2,000	3,000	4,779.03
			รวม	1,854,629,914	4,800	2,200	7,000	12,178

ที่มา : กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

#### 4.1.3.3 แรงงาน

โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่เป็นโรงงานที่อาศัยแรงงานเป็นจำนวนมากในการผลิตควบคู่ไปกับการใช้เครื่องจักรที่ทันสมัยโดยจะเห็นว่าทั้ง 2 โรงงานมีจำนวนแรงงานประมาณ 7,000 คนและแรงม้าประมาณ 12,000 หน่วย โดยแรงงานส่วนใหญ่เป็นคนในอำเภอพัฒนานิคม และอำเภอชัยบาดาล

#### 4.1.3.4 โครงสร้างต้นทุนการผลิต



ต้นทุนการผลิตประกอบด้วยต้นทุนผันแปรได้แก่ ค่าวัตถุดิบหรือค่าไก่เป็นซึ่งเป็นมูลค่าของไก่เป็นที่นำเข้าโรงงานฆ่าและชำแหละทั้งหมดในงวดเฉลี่ยให้กับผลผลิตที่ได้รับจากการชำแหละ 1 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังประกอบด้วยค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าบรรจุหีบห่อ และต้นทุนคงที่ได้แก่ ค่าเสื่อมราคา

ตารางที่ 4-6 แสดงร้อยละของประเภทค่าใช้จ่ายในโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ในจังหวัดลพบุรี

ประเภท ค่าใช้จ่าย	%
ค่าจ้างงาน	5.22
ค่าวัตถุดิบ	70.85
ค่าเครื่องจักร	2.23
ค่าขนส่ง	5.29
ค่าสาธารณูปโภค	5.25
ค่าเสื่อมราคา	3.29
อื่นๆ	7.87
รวม	100

ที่มา : จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามผู้ประกอบการในจังหวัดลพบุรีเดือนกุมภาพันธ์

จากตารางที่ 4-6 แสดงให้เห็นถึงต้นทุนการผลิตที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตทั้งหมดคือ ค่าวัตถุดิบหรือค่าไก่เป็น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นปัจจัยในการผลิตที่สำคัญ

#### 4.1.3.5 ตลาดและปริมาณการผลิต

ไก่เนื้อที่ผลิตได้จะทำการส่งเข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อทำการส่งออกประมาณร้อยละ 85 และส่งต่อยังโรงงานแปรรูปเนื้อไก่ประมาณร้อยละ 15 ของการผลิตทั้งหมด

#### 4.1.4 อุตสาหกรรมแปรรูปเนื้อไก่

เนื้อไก่แปรรูป คือ การนำเนื้อไก่สดมาปรุงแต่งรสชาติแล้วพร้อมที่จะนำไปรับประทานหรือนำไปประกอบอาหาร เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับเนื้อไก่สดและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน

วัฒนธรรมการบริโภคในปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกรวดเร็วในการปรุงอาหาร ซึ่งการพัฒนาสินค้าส่งออกด้วยการเพิ่มมูลค่า (Value added) เช่นนี้จะเป็นทางออกที่ดีของผู้ส่งออกไทยที่จะหลีกเลี่ยงข้อจำกัดในการแข่งขันด้านต้นทุนของสินค้าประเภทไก่ชำแหละแช่แข็ง

สำหรับผลิตภัณฑ์เนื้อไก่แปรรูปนั้นเพิ่งจะเริ่มมีการส่งออกเป็นครั้งแรกในปี 2534 และเติบโตอย่างรวดเร็วนับแต่นั้นมาในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าส่งออกประเภทชิ้นส่วนชำแหละแช่แข็งของไทยเริ่มถดถอยลงจนกระทั่งปัจจุบันมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์เนื้อไก่แปรรูปมีส่วนถึงร้อยละ 30-40 ของมูลค่าการส่งออกเนื้อไก่ทั้งหมดของไทย

ลักษณะของการผลิตในอุตสาหกรรมการแปรรูปเนื้อไก่ จะมีโรงงานขนาดใหญ่ใช้เครื่องจักรที่ทันสมัยได้มาตรฐาน และมีกิจการในเครือที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่เพื่อป้อนไก่ให้กับโรงงานและเป็นการควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบ รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับกิจการอาหารสัตว์

#### 4.1.4.1 จำนวนและขนาดของโรงงานแปรรูปเนื้อไก่

โรงงานแปรรูปเนื้อไก่ในเขตอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาล ในปี พ.ศ. 2543 มีจำนวน 2 แห่ง เป็นโรงงานขนาดใหญ่ที่ใช้เงินลงทุนสูง เมื่อรวมเงินลงทุนของสองโรงงานมีประมาณ 822,476,195 บาท

#### 4.1.4.2 ที่ตั้ง

เพื่อความสะดวกในการขนส่งวัตถุดิบจากโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่มายังโรงงานแปรรูปทำให้โรงงานแปรรูปมีความจำเป็นต้องตั้งอยู่ใกล้กับโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ โดยโรงงานทั้ง 2 แห่งตั้งอยู่ในเขตตำบลห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล และตำบลคีลัง อำเภอพัฒนานิคม

ตารางที่ 4-7 แสดงที่ตั้ง วัตถุประสงค์ กำลังการผลิต เงินลงทุน จำนวนแรงงานและแรงม้าของโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

บริษัท	ที่ตั้ง	วัตถุประสงค์	กำลังการผลิต	เงินลงทุน	แรงงาน	แรงม้า
สหอินเตอร์ ฟู้ดส์	99/99 ถ.สระบุรี - หล่มสัก ม.8 ตำบลห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล	ชิ้นส่วนไก่ 3,600 ตัน ส่วนผสม 900 ตัน น้ำมันพืช 240 ตัน แป้ง 900 ตัน เกล็ดขนมปัง 900 ตัน เกลือป่น 27	ไก่ทอด 225 ตัน ไก่ย่าง 150 ตัน ไก่นึ่ง 225 ตัน ไก่หมักซอส 480 ตัน ไก่ซุกแป้ง 1,920 ตัน	622,476,195	208	3,653.65
บ.อาอีโนะโมะโตะ เบทาโกร โพรเซสฟู๊ดส์ (ประเทศไทย) จก.	39 ม.5 ถ.สระบุรี-หล่มสัก ตำบลคลี้ง อำเภอพัฒนานิคม	เนื้อไก่ 1,257 ตัน เครื่องเทศและ เครื่องปรุง 539 ตัน	อาหารแช่เย็น หรืออาหาร แช่แข็ง 1,796 ตัน	200,000,000	216	1,755.38

ที่มา : กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

#### 4.1.4.3 แรงงาน

แรงงานในภาคอุตสาหกรรมนี้มีประมาณ 284 คน แรงงานส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานหญิงเนื่องจากในขั้นตอนการผลิตมีความเกี่ยวข้องกับการประกอบอาหารที่ต้องอาศัยความปราณีตในการผลิต

#### 4.1.4.4 โครงสร้างต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตที่สำคัญคือ ค่าวัตถุดิบคิดเป็นร้อยละ 83.6 ของการใช้จ่ายทั้งหมดสำหรับวัตถุดิบที่สำคัญได้แก่ เนื้อไก่ชำแหละซึ่งส่งมาจากโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ภายในจังหวัดลพบุรีซึ่งอยู่ในเครือบริษัทเดียวกัน

ตารางที่ 4-8 แสดงร้อยละของประเภทค่าใช้จ่ายของโรงงานแปรรูปเนื้อไก่ในจังหวัดลพบุรี

ประเภท ค่าใช้จ่าย	ร้อยละ
ค่าจ้างงาน	6.02
ค่าวัตถุดิบ	83.6
ค่าเครื่องจักร	1.25
ค่าขนส่ง	0.5
ค่าสาธารณูปโภค	1.5
ค่าเสื่อมราคา	2.36
อื่นๆ	4.77
รวม	100

ที่มา : จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามผู้ประกอบการในจังหวัดลพบุรีเดือนกุมภาพันธ์

#### 4.1.4.5 ตลาด

เนื้อไก่แปรรูปที่ผลิตได้จะมีส่งเข้าสู่กรุงเทพฯเพื่อทำการส่งออกไป

#### 4.1.5 อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์

นับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญสำหรับอุตสาหกรรมไก่เนื้อมีขั้นตอนการผลิตที่สำคัญคือ วัตถุดิบที่ซื้อไว้หลังจากบดแล้วจะมีการแยกเก็บไว้ในไซโล การผลิตจะมี 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนแรก เป็นการผสมกากถั่วเหลือง แร่ธาตุ วิตามินและยาปฏิชีวนะต่างๆให้เป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งก็จะกลายเป็นหัวอาหารชั้น

ขั้นตอนที่สอง เป็นการนำวัตถุดิบอื่นที่ใช้ในปริมาณมากผสมเข้าไปที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพดป่น ปลาป่น ปลาขี้ขาว และอื่นๆตามสูตร จากการสอบถามโรงงานขนาดใหญ่ในจังหวัดลพบุรี

พบว่าจะใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณเพื่อให้มีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยต่ำที่สุด โดยจะมีเครื่องผสมอาหารอัตโนมัติ เมื่อผสมออกมาแล้วจะได้อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปแบบผง ถ้าผ่านเครื่องอัดเม็ดจะได้อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปแบบอัดเม็ด และถ้าผ่านต่อไปยังเครื่องขบเม็ดจะได้อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปแบบขบเม็ดแล้วบรรจุเพื่อรอจำหน่าย การส่งมอบให้กับฟาร์มขนาดใหญ่จะเป็นแบบเทกองโดยฟาร์มจะมีถังเก็บอาหารทำให้ประหยัดค่าถุงที่บรรจุด้วย

#### 4.1.5.1 จำนวนและขนาดของโรงงานผลิตอาหารสัตว์

โรงงานอาหารสัตว์ที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจครบวงจรมี 6 โรงงาน โดยเป็นโรงงานที่มีเงินลงทุนรวมสูงถึง 1,511,400,351 บาท

#### 4.1.5.2 ที่ตั้ง

โรงงานผลิตอาหารสัตว์ที่สำคัญของจังหวัดลพบุรีตั้งอยู่ในเขตตำบลคีลัง ตำบลช่องสาริกา ตำบลพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม ตำบลนิคมลำนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล

ตารางที่ 4-9 แสดงที่ตั้ง วัตถุประสงค์ กำลังการผลิต เงินลงทุน จำนวนแรงงานและแรงม้าของโรงงานฆ่าและชำแหละไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

บริษัท	เลขที่	หมู่ที่	ถนน	ตำบล	อำเภอ	เงินลงทุน	แรงงาน	แรงม้า
บริษัท สหพัฒน์ผลิตภัณฑ์ จำกัด	318	1	ลพบุรี – วังม่วง	คีลัง	พัฒนานิคม	1,100,000	16	101.67
โรงงานจีเอฟฟี่อาหารสัตว์	252	9	สาย 2 ซ้าย	พัฒนานิคม	พัฒนานิคม	56,900,000	70	1457.63
บริษัท เบทาโกร อโกรกรุ๊ป จำกัด(มหาชน)	39	5	สระบุรี-หล่มสัก	ช่องสาริกา	พัฒนานิคม	647,630,000	7	2259.42
โรงงาน นารายณ์อาหารสัตว์	120/1	14	ลพบุรี-วังม่วง	พัฒนานิคม	พัฒนานิคม	270,770,351	75	5297.37
บริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ เบทาโกร โพรเซ้นฟูลส์ (ประเทศไทย) จำกัด	90	5	สระบุรี-หล่มสัก	นิคมลำนารายณ์	ชัยบาดาล	8,000,000	15	53
บริษัท บี.ฟู้ดส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	43	2	สระบุรี - หล่มสัก	นิคมลำนารายณ์	ชัยบาดาล	327,000,000	75	2173.15

ที่มา : กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

#### 4.1.5.3 แรงงาน

เป็นโรงงานที่อาศัยแรงงานในการผลิตน้อยเนื่องจากเน้นการใช้เครื่องจักรในการผลิต จำพวกเครื่องจักรบดและอบเมล็ดพันธุ์พืช โดยมีแรงงานรวมประมาณ 474 คน

#### 4.1.5.4 โครงสร้างต้นทุนการผลิต

การใช้จ่ายส่วนใหญ่ของโรงงานผลิตอาหารสัตว์ คือ การซื้อวัตถุดิบประเภทพืชไร่อาหารสัตว์ เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง และส่วนประกอบอาหารสัตว์อื่นๆ เช่น ปลาป่น เป็นต้น

ตารางที่ 4-10 แสดงร้อยละของประเภทค่าใช้จ่ายในโรงงานผลิตอาหารสัตว์ในจังหวัดลพบุรี

ประเภท ค่าใช้จ่าย	ร้อยละ
ค่าจ้างงาน	3.44
ค่าวัตถุดิบ	89.77
ค่าเครื่องจักร	0.23
ค่าขนส่ง	2.73
ค่าสาธารณูปโภค	1.23
ค่าเสื่อมราคา	2.3
อื่นๆ	0.3
รวม	100

ที่มา : จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามผู้ประกอบการในจังหวัดลพบุรีเดือนกุมภาพันธ์

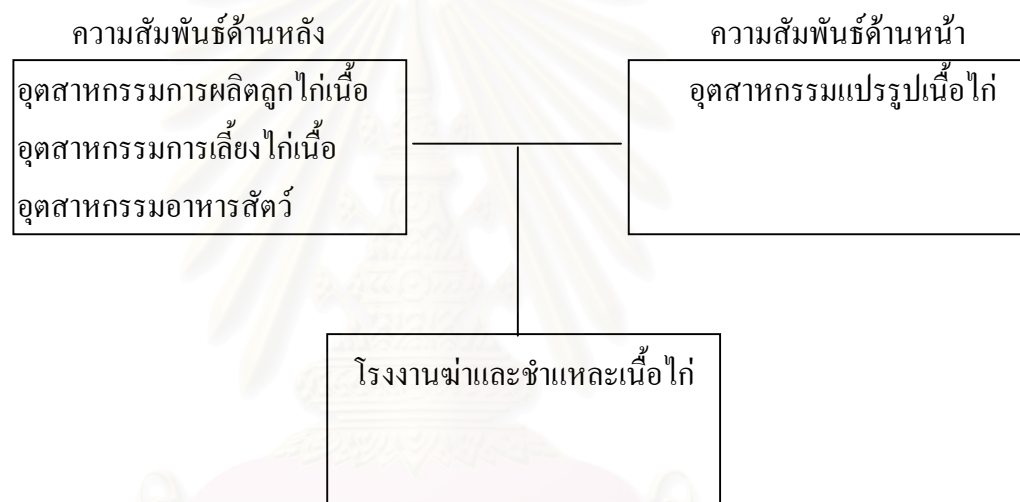
#### 4.1.5.5 ตลาด

ลักษณะการตลาดของโรงงานผลิตอาหารสัตว์ในจังหวัดลพบุรี สามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ฟาร์มของโรงงาน ซึ่งนอกจากจะใช้ในฟาร์มแล้วฟาร์มของโรงงานยังทำข้อตกลงกับผู้เลี้ยงรายย่อยในรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้เพื่อขายปัจจัยการผลิตทุกอย่างและซื้อผลผลิตคืนกลับมา หรือ ขายให้กับผู้เลี้ยงสัตว์รายใหญ่โดยตรง ผู้เลี้ยงรายใหญ่เหล่านี้ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกับฟาร์มของโรงงาน คือ ทำธุรกิจกับผู้เลี้ยงรายย่อย หรือขายผ่านตัวแทนจำหน่าย (dealer) ตัวแทนจำหน่ายนอกจาก

ดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกับผู้เลี้ยงรายใหญ่แล้ว ยังขายอาหารสัตว์ให้กับผู้ค้าปลีก ผู้เลี้ยงอิสระทั้งรายใหญ่และรายย่อยด้วย โดยโรงงานจะส่งพนักงานเข้าไปช่วยเหลือแนะนำแก้ตัวแทนจำหน่ายเป็นครั้งคราว

เมื่อพิจารณาแผนภาพที่ 4-2 จะพบว่าอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ใน 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์ด้านหน้า (Forward Linkages) และความสัมพันธ์ด้านหลัง (Backward Linkages) ดังนี้

แผนภาพที่ 4-2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี



ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นโรงงานผลิตลูกไก่เนื้อ ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อและโรงงานผลิตอาหารสัตว์จะเป็นความสัมพันธ์ด้านหลังกับโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ เนื่องจากผลผลิตและบริการของโรงงานเหล่านี้จะถูกนำมาใช้เป็นปัจจัยในการผลิตให้แก่โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ และในขณะเดียวกัน โรงงานแปรรูปเนื้อไก่จะมีความสัมพันธ์กับโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ในลักษณะความสัมพันธ์ด้านหน้า เพราะโรงงานแปรรูปเนื้อไก่จะเป็นผู้รับผลผลิตจากโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่เพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอีกต่อหนึ่ง

อุตสาหกรรมไก่เนื้อทั้งที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ขายผลผลิตและบริการให้กับอุตสาหกรรมไก่เนื้อด้วยกันหรือที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะการรับซื้อผลผลิตระหว่างกัน ย่อมแสดงให้เห็นถึงลักษณะการพึ่งพาอาศัยกันด้วยลักษณะความสัมพันธ์เช่นนี้มีผลทำให้การเจริญเติบโต

โตของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้นเมื่ออุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งมีการเติบโตหรือทรุดตัวย่อมส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอื่นด้วย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนเงินลงทุนจะเห็นว่าโรงงานที่มีการรวมตัวของเงินลงทุนที่สำคัญและมีความสำคัญในการจ้างงานมากที่สุดคือ โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่

ตารางที่ 4-11 แสดงจำนวนโรงงาน เงินลงทุนและแรงงานของจังหวัดลพบุรี

หน่วย : ราย

จังหวัด	โรงฟักไข่	ฟาร์มไก่เนื้อ	โรงฆ่าและชำแหละเนื้อไก่	โรงงานแปรรูป	โรงงานผลิตอาหารสัตว์
โรงงาน	4	819	2	3	6
เงินลงทุน	271,899,40	na	1,854,629,914	9,510,374,74	2,054,355,00
	7			2	0
แรงงาน	190	na	7,000	1,213	641

ที่มา : กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

#### 4.2 ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

##### 4.2.1 ความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมไก่เนื้อกับพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาสถานการณ์และโครงสร้างของอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่ได้นำเสนอในบทที่ผ่านมาทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมไก่เนื้อโดยการใช้วิธีการผลิตและวิธีการตลาดในการอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมไก่เนื้อ ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอความสัมพันธ์ในทางพื้นที่เนื่องจากรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องมีการเคลื่อนไหวของสินค้าจากสาขาการผลิตหนึ่งในพื้นที่หนึ่งไปยังสาขาการผลิตอื่นในพื้นที่หนึ่ง ในการศึกษาได้ใช้การไหลเวียนของสินค้าและแรงงานเป็นเครื่องมือในการอธิบายความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่

##### การไหลเวียนของสินค้า



จากการใช้แบบสอบถามผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไก่เนื้อในเขตอำเภอพัฒนานิคม และชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ซึ่งดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมไก่เนื้อแบบครบวงจร พบว่าการไหลเวียนของสินค้าในจังหวัดลพบุรี สามารถจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

### 1. สินค้าที่ไหลเข้าสู่จังหวัดลพบุรี

สินค้าที่อุตสาหกรรมไก่เนื้อจำเป็นต้องพึ่งพารายนอกจังหวัดลพบุรี ได้แก่ พันธุ์ไก่เนื้อจากต่างประเทศ อาหารไก่เนื้อ เวชภัณฑ์และเครื่องจักร เป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้จังหวัดลพบุรีจะเป็นแหล่งผลิตอาหารสัตว์ที่สำคัญแต่ก็มีการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์จากภูมิภาคใกล้เคียงโดยเฉพาะจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านเข้ามาทางจังหวัดเพชรบูรณ์ วัตถุดิบที่นำเข้าสำคัญ ได้แก่ ข้าวโพด การนำเข้าไม่ได้เกิดจากขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์เพื่อเลี้ยงสัตว์ภายในภาคแต่การนำเข้าเป็นการนำเข้าสู่อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์เพื่อส่งออกไปยังภูมิภาคอื่นๆ ต่อไป

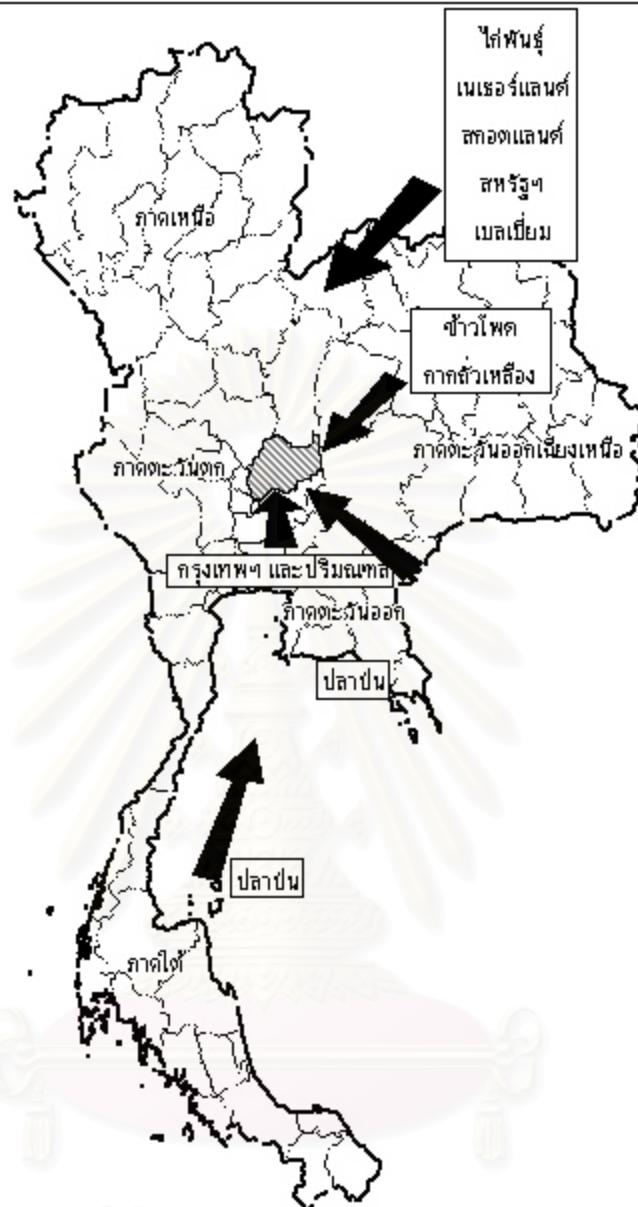
### 2. สินค้าที่ไหลออกจากจังหวัดลพบุรี

ผลิตภัณฑ์ไก่เนื้อทั้งแบบชำแหละและแช่แข็ง และผลิตภัณฑ์เนื้อไก่แปรรูปจากโรงงานที่สัมภาระในเขตพัฒนานิคมเป็นการผลิตเพื่อส่งออกต่างประเทศ 100 เปอร์เซ็นต์ ส่วนโรงงานในเขตชัยบาดาลจะมีการส่งออกไปยังภูมิภาคต่างๆตามที่บริษัทใหญ่ในกรุงเทพฯกำหนด

### 3. สินค้าที่ไหลเวียนภายในจังหวัดลพบุรี

เนื่องจากอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่ศึกษามีลักษณะการดำเนินงานแบบครบวงจร ซึ่งทำให้จังหวัดลพบุรีเป็นแหล่งวัตถุดิบและแหล่งกระดูกตัวของอุตสาหกรรมไก่เนื้อดังนั้นการผลิตระหว่างอุตสาหกรรมจึงมีความสัมพันธ์กันในการแลกเปลี่ยนปัจจัยการผลิตระหว่างกันภายในเครือข่ายเดียวกัน

## แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี



แผนที่ 4-1 ประเภทปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่ไหลเข้าสู่จังหวัดลพบุรี ปี 2543

สัญลักษณ์

- เขตประเทศ
- เขตจังหวัด

ทิศเหนือ



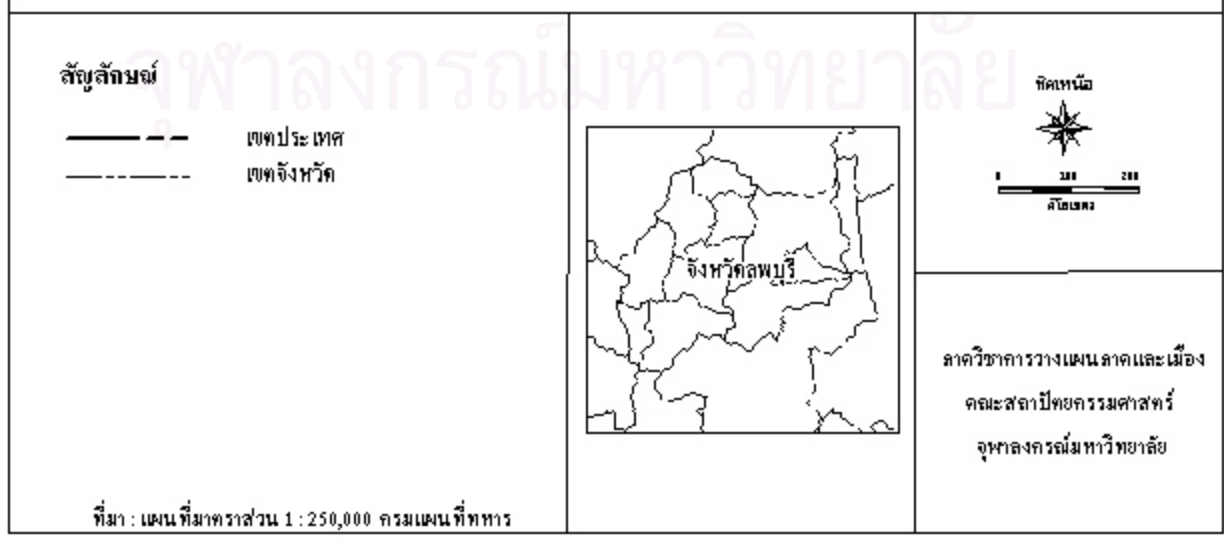
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง  
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : แผนที่ยาตราส่วน 1 : 250,000 กรมแผนที่ทหาร

## แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี



แผนที่ 4-2 ประเภทสินค้าอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่ไหลออกจาก จังหวัดลพบุรี สู่มุมภูมิภาคต่างๆและต่างประเทศ ปี 2543



ในการไหลเวียนของสินค้าในจังหวัดลพบุรีมีการขนส่งโดยโครงข่ายคมนาคมทางบกเป็นสำคัญ และการขนส่งทางน้ำ โดยการใช้บริการท่าเรือคลองเตยเพื่อการส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาโครงข่ายคมนาคมของจังหวัดลพบุรี พบว่า จังหวัดลพบุรีมีความได้เปรียบที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านอื่นๆมาก เนื่องจากจังหวัดลพบุรีตั้งอยู่ไม่ไกลจากเขตกรุงเทพและปริมณฑลซึ่งเป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ดังนั้นกรุงเทพฯจึงเป็นแหล่งกระจายสินค้าและแหล่งตลาดที่สำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนด้านค่าขนส่งจากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมายังกรุงเทพฯจึงสูงกว่า

ปัจจุบันจังหวัดลพบุรีสามารถเชื่อมโยงกับกรุงเทพฯ โดยใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 และ 32 ใช้ติดต่อระหว่างจังหวัดลพบุรีกับภาคเหนือและภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 ใช้ติดต่อระหว่างจังหวัดลพบุรีกับภาคเหนือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 และ 205 ใช้ติดต่อระหว่างจังหวัดลพบุรีกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 ใช้ติดต่อระหว่างจังหวัดลพบุรีกับภาคตะวันออก

นอกจากนี้ยังมีเส้นทางหลวงจังหวัดที่มีความสำคัญเชื่อมโยงการคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดลพบุรีกับภาคตะวันตก ได้แก่ ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3030, 3303, 3195, และ 3263 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 309, 311 ใช้เชื่อมโยงติดต่อระหว่างจังหวัด แบ่งเบาการจราจรบนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32และมีการวางโครงข่ายถนนหลักเชื่อมกับชุมชนทางด้านทิศเหนือของกรุงเทพฯ ซึ่งจังหวัดลพบุรีถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ศูนย์กลางเชื่อมโยงสู่อินโดจีนเพื่อเข้าสู่พื้นที่ชั้นในของกรุงเทพฯได้สะดวกและเชื่อมโยงต่อสู่แนวถนนกรุงเทพฯ-ชลบุรี(สายใหม่) หรือถนนบางนา-ตราดเพื่อเข้าสู่พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

#### การไหลเวียนของแรงงาน

จากการสอบถามโรงงานและแรงงานในอุตสาหกรรมไก่เนื้อพบว่าแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในจังหวัดลพบุรี ร้อยละ 74 โดยเป็นคนในพื้นที่อำเภอพัฒนานิคมและชัยบาดาล รองลงมาเป็นแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 18 โดยมาจากจังหวัดชัยภูมิ สกลนคร เพชรบูรณ์และศรีสะเกษคิดเป็นร้อยละ 11ของแรงงานที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแรงงานที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ร้อยละ 7 จะทำงานในฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท

เมื่อพิจารณาเป็นรายอุตสาหกรรมพบว่าอุตสาหกรรมแปรรูปเนื้อไก่เป็นอุตสาหกรรมที่มีแรงงานเป็นชาวลพบุรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90 แรงงานเหล่านี้จะได้รับค่าแรงตามแรงงานขั้นต่ำ 133 บาทต่อวัน

#### 4.2.2 การสร้างรายได้จากการประกอบการ

จากการที่อุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นและใช้แรงงานเป็นจำนวนมากในการผลิต โดยเฉพาะโรงงานฆ่าและชำแหละ อุตสาหกรรมไก่เนื้อจึงมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรีในฐานะที่เป็นแหล่งการจ้างงานขนาดใหญ่ การใช้จ่ายของโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการซื้อปัจจัยการผลิตย่อมจะส่งผลให้เกิดรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่ทั้งทางตรง (Direct impact) โดยการจ้างงาน และทางอ้อม (Indirect impact) ผ่านทางการซื้อปัจจัยการผลิตอื่นที่ไม่ใช่แรงงาน และการใช้จ่ายของแรงงานและประชาชนก็จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เช่นกัน (Induced income)

ในการศึกษาการสร้างรายได้จากการประกอบการอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่มีต่อจังหวัดลพบุรี โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ 5 อุตสาหกรรม เกี่ยวกับการใช้จ่ายของโรงงานในการจ้างแรงงาน วัตถุดิบ การขนส่ง ค่าสาธารณูปโภค และการใช้จ่ายอื่นๆที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของกิจกรรมทางเศรษฐกิจแต่ละประเภท และแรงงานจำนวนหนึ่งเกี่ยวกับค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่าที่อยู่อาศัย ค่ายารักษาโรค การเดินทาง สาธารณูปโภค การศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ ของอุตสาหกรรมไก่เนื้อแบบครบวงจร ในเขตพื้นที่อำเภอพัฒนานิคม และอำเภอชัยบาดาลจังหวัดลพบุรีซึ่งเป็นบริเวณที่มีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในบริเวณนี้สูง โดยแบ่งแยกพิจารณาเป็น 5 อุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่เนื้อ อุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อ โรงงานฆ่าและชำแหละไก่ โรงงานแปรรูปเนื้อไก่และ โรงงานผลิตอาหารสัตว์

ผลการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมไก่เนื้อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่อันเป็นที่ตั้งของโรงงานในฐานะเป็นแหล่งการสร้างงานและรายได้จากการประกอบการซึ่งอยู่ในบริเวณชนบทของอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลมากที่สุด การสร้างรายได้ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของโรงงานผลิตลูกไก่เนื้อพบว่ารายจ่ายที่สำคัญ คือ ค่าอาหารสัตว์ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายทางอ้อมของอุตสาหกรรมโดยเกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทของอำเภอพัฒนานิคมและชัยบาดาล สำหรับค่าแรงงานซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายทางตรงมีสัดส่วนน้อยมากเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับรายจ่ายทางอ้อมเช่นเดียวกับฟาร์มผลิตไก่เนื้อ โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่และ โรงงานแปรรูปเนื้อไก่มีรายจ่ายทางอ้อมมากกว่ารายจ่าย

ทางตรงคือค่าแรงงาน มีรายจ่ายที่สำคัญคือค่าวัตถุดิบซึ่งเกิดขึ้นในเขตอำเภอพัฒนานิคมและชัยบาดาล เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมไก่เนื้ออื่นๆ พบว่า โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่และโรงงานแปรรูปเนื้อไก่มีความต้องการใช้เครื่องจักรในการผลิตควบคู่ไปกับแรงงาน ส่วนโรงงานผลิตอาหารสัตว์เป็นโรงงานที่ไม่เน้นการใช้เครื่องจักรแต่จะเน้นวัตถุดิบเป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อมพบว่ารายได้ทางตรงอันเป็นผลมาจากการจ้างแรงงานในโรงงานผลิตลูกไก่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทอำเภอพัฒนานิคมและชัยบาดาลมากกว่าพื้นที่ศึกษาอื่นๆ แสดงว่าแรงงานส่วนใหญ่เป็นประชากรในพื้นที่ และรายได้ที่เป็นผลมาจากการซื้อปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่ไม่ใช่แรงงาน เป็นที่น่าสังเกตว่ารายได้ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการใช้จ่ายทางอ้อม ส่วนผลกระทบทางตรงเกิดขึ้นน้อยมาก จากการสอบถามผู้ประกอบการทำให้ทราบว่าลักษณะการผลิตไม่ต้องการใช้แรงงานมาก

ผลการคำนวณรายได้ที่เกิดขึ้นจากการจ้างแรงงานซึ่งเป็นรายจ่ายทางตรง โดยเกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทของอำเภอพัฒนานิคมและชัยบาดาลมากกว่าพื้นที่ศึกษาอื่นๆ

รายได้ที่เกิดจากการจ้างงานซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายทางตรงของโรงงานฆ่าและชำแหละเกิดขึ้นน้อยกว่าการใช้จ่ายทางอ้อมของโรงงาน เป็นที่น่าสังเกตว่าได้มีประเภทค่าใช้จ่ายเครื่องจักรเพิ่มขึ้นโดยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่อื่นนอกพื้นที่ศึกษา

โรงงานแปรรูปเนื้อไก่มีลักษณะการใช้จ่ายคล้ายกับโรงงานฆ่าและชำแหละ โดยก่อให้เกิดรายได้ทางตรงจากการจ้างงานน้อยกว่ารายจ่ายทางอ้อม ลักษณะการผลิตมีการนำเข้าเครื่องจักรจากต่างประเทศมาใช้ในการผลิตเป็นที่น่าสนใจว่าทั้งโรงงานฆ่าและชำแหละไก่และโรงงานแปรรูปก่อให้เกิดรายได้ขึ้นให้กับพื้นที่อื่นนอกเหนือจากแหล่งที่ตั้งหลายบริเวณที่สำคัญ ได้แก่ การจ้างงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อพิจารณาการใช้จ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อมพบว่าโรงงานผลิตอาหารสัตว์มีการใช้จ่ายทางอ้อมมากกว่าการใช้จ่ายทางตรงทั้งในเขตชนบทอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลที่เป็นแหล่งที่ตั้งที่สำคัญ โดยการใช้จ่ายทางอ้อมที่สำคัญคือรายจ่ายสำหรับการซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์ถึงแม้พื้นที่ศึกษาจะเป็นแหล่งวัตถุดิบอาหารสัตว์ แต่ยังคงมีการนำเข้าจากภายนอกในฐานะพื้นที่ศึกษาเป็นแหล่งรวบรวมและแปรรูปก่อนมีการกระจายผลผลิตให้กับพื้นที่อื่นๆต่อไป

รายจ่ายของแรงงาน จะก่อให้เกิดรายได้ในพื้นที่เมืองพัฒนานิคมและเมืองชัยบาดาลมากที่สุดรองลงมาก่อให้เกิดรายได้ในพื้นที่ชนบทอันเป็นแหล่งที่ตั้งโรงงาน

การลงทุนในโรงงานผลิตลูกไก่ จะก่อให้เกิดรายได้แก่พื้นที่ชนบทพัฒนานิคมและชัยบาดาลมากที่สุด แสดงว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานมากกว่าพื้นที่ศึกษาอื่นๆ

จากการคำนวณค่าตัวคูณทวีพบว่าการใช้จ่ายของฟาร์มผลิตไก่เนื้อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่ใกล้เคียงมากที่สุด

การลงทุนในโรงงานฆ่าและชำแหละก่อให้เกิดรายได้ในพื้นที่ชนบทโดยรอบโรงงานมากที่สุด ส่วนพื้นที่อื่นเกิดขึ้นน้อยมากเพื่อให้เกิดรายได้ในพื้นที่กลุ่มจังหวัด

จากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้จ่ายของแรงงานพบว่าแรงงานมีรูปแบบการใช้จ่ายที่ไม่แตกต่างกัน โดยการใช้จ่ายของแรงงานก่อให้เกิดรายได้แก่พื้นที่ที่อยู่บริเวณ โรงงานหรือฟาร์มมากที่สุด โดยแรงงานมีการใช้จ่ายนอกพื้นที่นานๆครั้งในด้านการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจและการรักษาพยาบาลจึงทำให้ค่าใช้จ่ายของแรงงานส่วนใหญ่เพื่อซื้ออาหารและเครื่องนุ่งห่มที่เกิดขึ้นในตัวเมืองมากที่สุด

จากการศึกษาการไหลเวียนของสินค้าและแรงงาน และการศึกษาการสร้างรายได้จากการประกอบกรจะเห็นว่าอุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งโรงงานมากที่สุด คือ อำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลจากการใช้จ่ายของโรงงานอุตสาหกรรมทางด้านวัตถุดิบและการจ้างงาน

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

อุตสาหกรรมไก่เนื้อเริ่มมามีบทบาทต่อจังหวัดลพบุรีเมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา โดยมีการปรับปรุงรูปแบบการผลิตจากการเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นการผลิตเพื่อการค้าจนมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งก่อให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ การพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีนับว่าสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาภาคกลางในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่กำหนดให้จังหวัดลพบุรีเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญลำดับที่ 3 รองมาจากสระบุรี เป็นฐานเศรษฐกิจที่สามารถรองรับการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและเชื่อมโยงกับการพัฒนาพื้นที่เมืองและชนบทภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นและอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก เป็นต้น

อุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีนับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมซึ่งพิจารณาได้จากแผนพัฒนาจังหวัดที่มีการตั้งโครงการลงทุนภาคเอกชนเพื่อการสนับสนุนงานด้านปศุสัตว์ ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่เนื้อ และสุกร และการสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ โรงงานอบเมล็ดพืช โรงงานอาหารสัตว์ โรงงานฆ่าและชำแหละ โรงงานผลิตลูกไก่เนื้อ โรงงานแปรรูปน้ำนมดิบ

### 5.1 ศักยภาพ

จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพเศรษฐกิจ ประชากรและสังคมจะเห็นว่าจังหวัดลพบุรีมีปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อ ที่สำคัญคือการเป็นแหล่งเลี้ยงไก่เนื้อและแหล่งปลูกพืชไร่อาหารสัตว์ การเลี้ยงไก่เนื้อเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีมาช้านาน เกษตรกรจึงมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อ

ทางด้านกรคมนาคมและขนส่งตลอดจนความใกล้-ไกลหรือระยะห่างของเส้นทางคมนาคมเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความได้เปรียบหรือเสียเปรียบของพื้นที่ ที่จะมีการขยายตัวจากลักษณะการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมไก่เนื้อซึ่งมีความหนาแน่นมากในอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาล โดยเฉพาะบริเวณถนนสระบุรี-หล่มสัก มีความได้เปรียบเนื่องจากความสะดวกใน



การเดินทางเข้าสู่กรุงเทพซึ่งเป็นแหล่งตลาด และการติดต่อกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยผ่านจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งเป็นแหล่งผลิตพืชไร่อาหารสัตว์ที่สำคัญของประเทศ และมีแนวโน้มการขยายตัวสูงจึงนับได้ว่าเป็นถนนที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรีเมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับนโยบายของรัฐซึ่งได้จัดให้จังหวัดลพบุรีอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขตที่ 3 ซึ่งได้รับสิทธิประโยชน์มากที่สุด

## 5.2 ปัญหาและข้อจำกัด

### 5.2.1 ปัญหาทางด้านกายภาพ

1. จังหวัดลพบุรีประสบกับปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ โดยเฉพาะอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลถึงแม้ว่าลพบุรีจะมีแม่น้ำผ่านถึง 2 สาย คือ แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก และมีลำน้ำตามธรรมชาติตลอดจนคลองชลประทาน แต่ในความเป็นจริงลำน้ำเหล่านี้ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร ดังจะเห็นว่าโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดลพบุรีมีการขุดน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เองเสริมระบบประปาของจังหวัด เนื่องจากความไม่แน่นอนของปริมาณน้ำซึ่งไม่สอดคล้องกับกระบวนการผลิตที่ต้องดำเนินตลอดทั้งปี กล่าวคือ จะมีปริมาณน้ำมากเกินไปในช่วงฤดูฝนและมีปริมาณน้ำน้อยเกินไปในฤดูแล้ง จากข้อจำกัดทางด้านกายภาพซึ่งลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินทำให้การสร้างระบบชลประทานมีขีดจำกัดเนื่องจากปริมาณน้ำต้นทุนมีน้อย

2. จากการสำรวจภาคสนามพบว่า ถึงแม้ว่าจังหวัดลพบุรีจะมีระบบโครงข่ายถนนที่ดีแต่ในบางบริเวณพื้นที่ผิวจราจรยังไม่ดีพอ โดยเฉพาะทางหลวงจังหวัด บางเส้นทางยังเป็นถนนลูกรัง

3. ระบบไฟฟ้าขัดข้องบ่อยจากการสอบถามผู้ประกอบการพบว่าเนื่องจากระบบการจ่ายไฟของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นแบบ Over Head Line ทำให้เกิดปัญหาด้านกระแสไฟฟ้าบ่อย แต่ในปัจจุบันยังไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตเนื่องจากทางโรงงานมีระบบไฟสำรอง อย่างไรก็ตามก็ดีเนื่องจากอุตสาหกรรมไก่เนื้อ โดยเฉพาะ โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ และ โรงงานแปรรูปเป็นโรงงานที่ต้องใช้เครื่องจักรในการผลิต ปัจจัยทางด้านไฟฟ้าจึงนับว่ามีส่วนสำคัญและอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณการผลิตได้

4. การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์เพื่อกิจการทหารเป็นส่วนใหญ่ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการขายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในอนาคต โดยเฉพาะอำเภอพัฒนานิคม

## 5.2.2 ปัญหาด้านการผลิต

### 5.2.2.1 การขาดแคลนไถ่พันธุ์ระดับพ่อปู่-ย่า และพ่อ-แม่พันธุ์

จากการศึกษาพบว่าถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมไถ่เนื้อในจังหวัดลพบุรี จะมีศักยภาพอยู่ในเกณฑ์สูงแต่ยังมีข้อจำกัดได้แก่

การขาดแคลนความรู้ด้านวิทยาการสมัยใหม่ของเกษตรกรในแง่ของการผลิตและการดำเนินกิจการฟาร์มในเชิงธุรกิจการค้าถึงแม้ว่าการเลี้ยงไถ่เนื้อในปัจจุบันจะได้รับการพัฒนาจนเป็นอุตสาหกรรมเกษตรที่สำคัญของประเทศ แต่ประเทศไทยก็ยังไม่สามารถสร้างพันธุ์ไถ่เนื้อคุณภาพดีได้เองและต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศในรูปของไถ่พันธุ์ระดับพ่อปู่-ย่า และพ่อ-แม่พันธุ์ ซึ่งมีราคาแพงเพื่อนำมาทำการผลิตลูกไถ่เนื้อทำให้การเลี้ยงไถ่เนื้อต้องพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศอยู่ตลอดเวลาก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมา คือ

- การสูญเสียเงินตราต่างประเทศปีละเป็นจำนวนมาก
- ไถ่พันธุ์ที่นำเข้าไม่คุ้นเคยกับสภาพอากาศของประเทศดีพอเมื่อสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดความเสียหายได้
- ต้นทุนการผลิตพ่อ-แม่พันธุ์และลูกไถ่เนื้อสูงกว่าที่ควรจะเป็นจะส่งผลต่อเนื่องไปยังต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมการผลิตไถ่เนื้อ

5.2.2.2 ปัญหาเรื่องโรคระบาดและสารตกค้างส่งผลต่อการผลิตไถ่เนื้อเพื่อการส่งออกเมื่อเกิดโรคระบาดทำให้ผู้เลี้ยงจำเป็นต้องใช้วัคซีน ยาปฏิชีวนะและสารเคมีในการป้องกันรักษาซึ่งอาจเกิดการตกค้างของสารเคมีในเนื้อไถ่และไม้เป็นที่ยอมรับของตลาดต่างประเทศ การดูแล การเลี้ยงไถ่เนื้อที่ไม่ได้มาตรฐานจะมีผลต่อคุณภาพเนื้อไถ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตกค้างของสารเคมีจำพวกยาฆ่าแมลงเพื่อกำจัดแมลงและปลวกในเล้าไถ่ บางประเทศมักใช้ปัญหาเกี่ยวกับโรคระบาดและการตกค้างของสารเคมีเป็นข้ออ้างในการกีดกันการนำเข้าเนื้อไถ่สดจากประเทศไทยซึ่งกระทบกระเทือนต่ออุตสาหกรรมไถ่เนื้อเพื่อการส่งออกอย่างมาก

ในสภาพการแข่งขันปัจจุบันอุตสาหกรรมไก่เนื้อเพื่อการส่งออกกำลังเผชิญกับการใช้ข้อกำหนดตามระบบการกีดกันทางการค้าแบบไม่ใช่ภาษี (Non Tariff Barrier's)<sup>1</sup> ซึ่งเป็นการกำหนดโดยกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งเป็นประเทศที่นำเข้าสำคัญ มีการตั้งข้อกำหนดต่าง ๆ เช่น การควบคุมมาตรฐานการผลิต การใช้ข้ออ้างเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare) และการตัดแต่งทางพันธุกรรมสัตว์ (GMO) เป็นต้น ทำให้ต้องมีการปรับปรุงการผลิตและควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

นอกจากนี้แล้วอัตราแลกเปลี่ยนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่ของไทย ดังจะเห็นได้จากในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา การส่งออกผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่ในส่วนของเนื้อไก่แช่แข็งประสบภาวะตกต่ำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นผลจากที่สาธารณรัฐประชาชนจีนลดค่าเงินหยวนลงถึงร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งทำให้อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของเงินหยวนเมื่อเทียบกับเงินบาทอ่อนตัวลงประมาณร้อยละ 44 ทำให้ราคาสินค้าส่งออกของไทยในสายตาผู้นำเข้าแพงขึ้น โดยเปรียบเทียบและทำให้ประเทศไทยก็สูญเสียส่วนแบ่งตลาดไก่สดแช่แข็ง โดยเฉพาะในตลาดญี่ปุ่น โดยส่วนแบ่งตลาดลง

---

<sup>1</sup> ประเทศผู้นำเข้าจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพ อนามัยของผู้บริโภคภายในประเทศ สินค้านำเข้าต้องมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยการตรวจสอบและรับรองคุณภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของประเทศผู้ส่งออกและหน่วยงานของประเทศผู้นำเข้า นอกจากนี้ยังอยู่ภายใต้กรอบขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO)

มาตรการส่งออกของไทย ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารจะต้องมีใบรับรองคุณภาพด้านสุขอนามัยโดยหน่วยงานของรัฐบาลที่ผ่านความเห็นชอบจากประเทศผู้นำเข้า โดย

- การส่งออกไปสหภาพยุโรป มีกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้มีอำนาจในการรับรอง
- การส่งออกไปตลาดอื่นๆ ต้องมีหนังสือรับรองจากกองวิเคราะห์การส่งออก กองวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

มาตรการภายในของประเทศนำเข้า แบ่งเป็นมาตรการทางภาษี และที่ไม่ใช่ภาษี ซึ่งมีการเข้มงวดด้านคุณภาพของสินค้าอาหาร ตั้งแต่ขั้นตอนการจับวัตถุดิบ กระบวนการผลิต การเก็บสินค้า การขนส่ง ตลอดจนมาตรการเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม230.

(อัจฉรา จันทร์ฉายและอรรรณพ ตันละมัย, รายงานผลการวิจัยทุนวิจัยกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช, "การจัดการสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมแปรรูป"(กรุงเทพฯ : 2542))

ลงจากร้อยละ 32 ในปี 2536 เหลือเพียงร้อยละ 18 ในปี 2540 ในขณะที่สาธารณรัฐประชาชนจีนสามารถขยายส่วนแบ่งตลาดไก่สดแช่แข็งในประเทศญี่ปุ่นจากร้อยละ 21 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40 ในช่วงเวลาเดียวกัน

ภายหลังที่ประเทศไทยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวตั้งแต่ช่วงกลางปี พ.ศ. 2540 ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงิน ณ ปลายปี พ.ศ. 2540 อ่อนค่าลงถึงร้อยละ 60 เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ และค่าเงินบาทที่แท้จริงอ่อนตัวลงประมาณร้อยละ 26 เมื่อเทียบกับเงินหยวน ได้ทำให้ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของสินค้าส่งออกไทยกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง และสามารถขยายส่วนแบ่งตลาดในประเทศญี่ปุ่นในส่วนของไก่สดแช่แข็งให้เพิ่มขึ้นช่วงต้นปี 2541 จากร้อยละ 19 เป็นร้อยละ 26 ประกอบกับในระยะ 3-4 ปีที่ผ่านมาสหภาพยุโรปห้ามนำเข้าเนื้อไก่จากสาธารณรัฐประชาชนจีนเนื่องจากมีปัญหาด้านโรคระบาดและหันมานำเข้าเนื้อไก่จากไทยทดแทนทำให้บทบาทของตลาดสหภาพยุโรปในโครงสร้างการส่งออกของอุตสาหกรรมขยายตัวเพิ่มขึ้น

### 5.2.3 ปัญหาด้านการตลาด

#### 5.2.3.1 ตลาดภายในประเทศ

การกำหนดราคาซื้อขายไก่เนื้อ ตลาดไก่เนื้อมีชีวิตเป็นตลาดของผู้ซื้อ ดังนั้นการกำหนดราคาซื้อขายไก่เนื้อทั้งตลาดประเภทอิสระและประกันราคาผู้ซื้อจะเป็นผู้กำหนดราคาขึ้นเองส่วนผู้เลี้ยงจะขาดอำนาจต่อรองในการขาย

#### 5.2.3.2 ตลาดต่างประเทศ

ตลาดส่งออกของประเทศไทยยังคงมีอยู่อย่างจำกัดและยึดถือญี่ปุ่นเป็นตลาดหลักโดยตลอด ถ้าประเทศญี่ปุ่นมีนโยบายเพื่อกีดกันทางการค้าข่มขู่ผลกระทบต่อการค้าเลี้ยงไก่เนื้อในประเทศ

สรุปศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

ศักยภาพ	โอกาส	ปัญหา/ข้อจำกัด
<ul style="list-style-type: none"> <li>- เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมชาวบ้านจึงมีความชำนาญในการเลี้ยงไก่เนื้อ</li> <li>- มีลักษณะทางภูมิประเทศและภูมิอากาศเหมาะกับการเลี้ยงไก่เนื้อและการตั้งโรงงาน</li> <li>- ใกล้แหล่งวัตถุดิบและตลาดทำให้ประหยัดค่าขนส่งส่งผลต่อต้นทุนการผลิตที่ต่ำ</li> <li>- มีความต้องการบริโภคเนื้อไก่มากขึ้น</li> <li>- มีการลงทุนของเอกชนรายใหญ่ทำให้เกิดเงินทุนเคลื่อนย้ายในอุตสาหกรรมไก่เนื้อมายังพื้นที่ในด้านการจ้างงาน</li> <li>- มีแหล่งรองรับการเลี้ยงไก่เนื้อโดยโรงงานเอกชน</li> <li>- เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมจาก BOI</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- โอกาสในการพัฒนาให้จังหวัดลพบุรีเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในภาคกลางตอนบน</li> <li>- โอกาสในการพัฒนาเสริมทักษะให้เกษตรกรมีความรู้</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- เกษตรกรยังขาดความรู้ทางด้านเทคนิคการผลิตสมัยใหม่</li> <li>- ขาดแคลนแหล่งน้ำในฤดูแล้ง</li> <li>- โครงสร้างพื้นฐานที่จะอำนวยความสะดวกยังอยู่ในระหว่างดำเนินการยังไม่สมบูรณ์</li> <li>- การกีดกันทางการค้า</li> </ul>

### 5.3 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี

การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีเพื่อเป็นการวางแผนการพัฒนาจังหวัดลพบุรีให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในอนาคต ทั้งด้านการใช้ที่ดิน เศรษฐกิจ ประชากรและสังคม

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยพื้นฐานทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากรและสังคม โครงสร้างและการประกอบการของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีทำให้สามารถจัดกลุ่มพื้นที่ศักยภาพ และโอกาสในการพัฒนาในฐานะที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่สำคัญ ในขณะเดียวกันจากการศึกษาทำให้ทราบถึงปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนา ดังนั้นในการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีจึงจำเป็นต้องส่งเสริมปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดศักยภาพในการพัฒนาในขณะเดียวกันจะต้องมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้อุตสาหกรรมไก่เนื้อก่อให้เกิดประโยชน์แก่พื้นที่ในจังหวัดลพบุรีมากที่สุด

#### 5.3.1 แนวทางการพัฒนาทางด้านกายภาพ

5.3.1.1 จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการประกอบอุตสาหกรรมเนื่องจากอุตสาหกรรมการฆ่าและชำแหละเนื้อไก่เป็นอุตสาหกรรมที่มีความจำเป็นต้องใช้น้ำในกระบวนการผลิตเป็นจำนวนมาก

5.3.1.2 ปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่สมบูรณ์ได้แก่ ระบบโครงข่ายถนนในท้องถิ่น ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

5.3.1.3 ส่งเสริมให้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณเดียวกัน

จากการศึกษาพบว่าแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่สำคัญหรือพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่สำคัญของจังหวัดลพบุรีอยู่ที่บริเวณอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาล โดยแต่ละอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กันระหว่างโรงงาน (Industrial

Linkage) ก่อให้เกิดประโยชน์ภายนอกร่วมกัน อุตสาหกรรมไก่เนื้อจึงควรได้รับการสนับสนุนให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน คือ อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลตามลักษณะการกระจุกตัวที่เห็นได้ชัดของอุตสาหกรรมไก่เนื้อบริเวณแนวถนนสระบุรี-หล่มสัก จึงควรมีการกำหนดบริเวณพื้นที่ดังกล่าวตลอดแนว (Zoning) เป็นย่านอุตสาหกรรมไก่เนื้อ เพื่อควบคุมการจัดตัวของอุตสาหกรรมไก่เนื้อให้มีการเติบโตควบคู่ไปกับการใช้ที่ดินอย่างเป็นระเบียบ จากแนวทางการพัฒนาข้างต้นจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าโรงงานที่เสนอให้ได้รับการสนับสนุนนั้นจะต้องมีระบบการกำจัดของเสียของโรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นการจัดทำแผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดินให้มีผังเมืองที่ถูกต้องและเหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อควบคุมและชี้นำการพัฒนาเมืองให้ขยายไปอย่างมีเป้าหมาย โดยกำหนดแนวทางพัฒนาโครงสร้างบริการพื้นฐานที่สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาชุมชนเมืองและชุมชนเกษตรควบคู่กันไปไม่ว่าจะเป็นย่านอุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย และพาณิชยกรรม

#### 5.3.1.4 ควรมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมไก่เนื้อในพื้นที่ดังต่อไปนี้

อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการปลูกพืชไร่ ในลักษณะการใช้วัตถุดิบคือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งแหล่งปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญมีมากในบริเวณอำเภอชัยบาดาลเนื่องจากมีดินซึ่งเหมาะสมกับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์นี้มีตลาดทั้งตลาดท้องถิ่น และส่งขายกรุงเทพฯซึ่งเป็นตลาดภายนอกอันเป็นตลาดกลางที่จะกระจายผลผลิตไปยังพื้นที่อื่นๆทั่วทุกภาค เพื่อเป็นการประหยัดค่าขนส่งของวัตถุดิบในการตั้งโรงงานผลิตอาหารสัตว์จึงควรตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอชัยบาดาลและอำเภอพัฒนานิคมต่อไปเนื่องจากอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เป็นอุตสาหกรรมที่อาศัยวัตถุดิบประเภทที่มีน้ำหนักมาก

#### 5.3.2 แนวทางการพัฒนาทางการผลิต

5.3.2.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาพันธุ์ไก่เนื้อและการเลี้ยงไก่เนื้อจะได้ไม่ต้องนำเข้าไก่พันธุ์จากต่างประเทศและได้ไก่เนื้อที่มีมาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาด

5.3.2.2 ควรมีการปรับปรุงระบบการเกษตรในเขตชลประทานในฤดูแล้ง เพื่อให้มีการใช้น้ำชลประทานในฤดูแล้งให้ได้ประโยชน์สูงสุดอันจะนำมาสู่การเพิ่มปริมาณการผลิตพืชไร่อาหารสัตว์ซึ่งเป็นวัตถุดิบอาหารไก่เนื้อที่สำคัญ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมเกี่ยวกับสมรรถนะดิน

5.3.2.3 ควรมีการส่งเสริมในลักษณะการให้สิทธิประโยชน์ต่างๆมากขึ้นแก่โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจอย่างยิ่งซึ่งพิจารณาจากจำนวนเงินลงทุนและจำนวนแรงงานที่มีความสำคัญมากที่สุด

### 5.3.3 แนวทางการพัฒนาทางการตลาด

5.3.3.1 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองของผู้ขายรายย่อย

5.3.3.2 รัฐควรมีการขยายตลาดให้มีความหลากหลายเพื่อป้องกันปัญหาการกีดกันทางการค้า ในปัจจุบันตลาดไก่เนื้อของประเทศไทยที่สำคัญคือประเทศญี่ปุ่น หากมีปัญหาใดๆเกิดขึ้นกับประเทศญี่ปุ่นจะส่งผลต่อการผลิตไก่เนื้อ เนื่องจากอุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งจ้างงานขนาดใหญ่และมีการดำเนินการผลิตแบบครบวงจร เมื่อเกิดปัญหาที่ทำให้การผลิตต้องมีการชะลอตัวย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานและอุตสาหกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องเป็นทอดๆ



## บทสรุปและข้อเสนอแนะ

## 6.1 สรุปผลการศึกษา

อุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรีในฐานะที่เป็นสาขาการผลิตหลักที่จะนำการพัฒนาไปสู่พื้นที่ จากการศึกษาพบว่า ฐานเศรษฐกิจที่สำคัญคือสาขาปศุสัตว์ โดยเฉพาะการเลี้ยงไก่เนื้อในปัจจุบันการเลี้ยงไก่เนื้อได้มีการพัฒนามาเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดการจ้างงานขนาดใหญ่และสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นต่อพื้นที่ซึ่งส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรี

เนื่องจากอุตสาหกรรมไก่เนื้อสามารถทำรายได้อย่างมหาศาลแก่ประเทศไทย ดังนั้นรัฐบาลจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาการเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการค้า โดยมีกำหนดนโยบายตั้งแต่ในระดับชาติลงมาสู่พื้นที่ นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 จนถึงแผนพัฒนาภาคกลาง ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้กำหนดให้จังหวัดลพบุรีเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญลำดับที่ 3 รองจากจังหวัดสระบุรีซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญลำดับรอง โดยการกำหนดให้จังหวัดลพบุรีเป็นฐานเศรษฐกิจที่สามารถรองรับการกระจายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงกับการพัฒนาพื้นที่เมืองและชนบทภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง โดยการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการแปรรูปในท้องถิ่น และแรงกระตุ้นสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ให้สามารถเห็นได้ชัดเจนที่สุดคือนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยกำหนดให้จังหวัดลพบุรีเป็นส่งเสริมการลงทุนที่ 3 ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆมากที่สุด นอกจากนี้รัฐยังมีนโยบายในการกระจายความเจริญและการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคโดยการส่งเสริมอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่มีศักยภาพอยู่แล้ว

การเลี้ยงไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในปี พ.ศ. 2540 จังหวัดลพบุรีมีจำนวนไก่เนื้อมากเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศโดยมีอัตราเพิ่มสูงที่สุดคือ ร้อยละ 16.58 ต่อปี ซึ่งส่งผลให้เกิดการขยายตัวทั้งในโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ โรงงานแปรรูปเนื้อไก่และโรงงานผลิตอาหารสัตว์ การพัฒนาดังกล่าวเป็นไปตามศักยภาพของจังหวัด กล่าวคือ มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การเลี้ยงไก่เนื้อและการผลิตอาหารสัตว์ซึ่งเป็นต้นทุนหลักในการผลิต ทางด้านที่ตั้งจังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯซึ่งเป็นตลาดและแหล่งเงินทุนที่สำคัญทำให้สะดวกในการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ แรงงานหาได้ทั่วไปในท้องถิ่นและอยู่ใกล้แหล่งแรงงานขนาดใหญ่ คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้จังหวัดลพบุรียังเป็นจังหวัดที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนอีกด้วยจังหวัดลพบุรีจึงนับได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีบทบาทสำคัญทางด้านปศุสัตว์และอุตสาหกรรมเกษตรที่สำคัญของประเทศจังหวัดหนึ่ง

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของผลิตภัณฑ์รายสาขาของจังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ. 2541 ณ ราคา คงที่ปี 2531 พบว่า สาขาปศุสัตว์เป็นสาขาการผลิตที่ทำรายได้เป็นลำดับที่ 2 รองจากสาขาการค้าปลีกและค้าส่ง ซึ่งสอดคล้องกับค่าความชำนาญซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีสาขาปศุสัตว์เป็นสาขานำทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ส่วนแบ่งส่วนโอนเพื่อหาสาขาการผลิตที่สมควรสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาซึ่งพบว่าสาขาปศุสัตว์เป็นสาขาการผลิตที่ได้เปรียบในเชิงที่ตั้งและมีการขยายตัวเร็วกว่าภาค

ทางด้านการทำงานถือได้ว่าอุตสาหกรรมไก่เนื้อมีความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งการจ้างงานขนาดใหญ่ซึ่งสามารถจำแนกการพิจารณาได้ดังนี้

1. การจ้างงานในอุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่เนื้อ เป็นการจ้างงานเพื่อทำงานในโรงงานผลิตลูกไก่เนื้อ มีการจ้างงานทั้งแรงงานมีฝีมือและไร้ฝีมือ สำหรับโรงงานในลพบุรีเฉลี่ยแล้วมีแรงงานประมาณ 40-50 คน โดยใช้แรงงานคนควบคู่กับการใช้เครื่องจักรในปัจจุบันมีแรงงานประมาณ 190 จากการสอบถามผู้ประกอบการทำให้ทราบว่าแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในเขตอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาล

2. การจ้างงานในอุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่เนื้อเป็นการจ้างงานที่สามารถจำแนกได้เป็นแรงงานประจำ แรงงานชั่วคราวซึ่งอาจได้รับค่าแรงเป็นรายวัน หรือรายหัวไก่ จากการศึกษาพบว่าแรงงานที่อยู่ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกของอำเภอพัฒนานิคมมีจำนวน 3,787 คนและอำเภอชัยบาดาล จำนวน 1,095 คน รวมเป็น 4,882 คน

3. การจ้างงานในโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ ประกอบด้วยแรงงานมีฝีมือและแรงงานไม่มีฝีมือ โดยแรงงานที่อยู่ใน โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ มีประมาณ 7,000 คน

4. การจ้างงานใน โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ ประกอบด้วยแรงงานมีฝีมือและแรงงานไม่มีฝีมือ มีจำนวนแรงงาน รวม 424 คน

5. การจ้างงานใน โรงงานผลิตอาหารสัตว์ 474 คน

จากลักษณะการจ้างงานในแต่ละอุตสาหกรรมจะเห็นได้ว่าโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ มีความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งการจ้างงานมากที่สุด โดยเมื่อรวมแรงงานอุตสาหกรรมไก่เนื้อทั้งหมดมีจำนวน 12,970 คน ดังนั้นหากอุตสาหกรรมไก่เนื้อมีปัญหาข่มส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงการจ้างงานในจังหวัดลพบุรีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี เพื่อรองรับการพัฒนาที่เกิดขึ้น โดยมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายของเมืองในอนาคต แนวทางการพัฒนาสามารถกำหนดได้จากพิจารณาศักยภาพของจังหวัดลพบุรีจากปัจจัยพื้นฐานทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากรและสังคม ตลอดจน โครงสร้างของอุตสาหกรรมไก่เนื้อและการประกอบการเพื่อทราบถึงปัญหาและข้อจำกัดในปัจจุบัน

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่สำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ซึ่งทำให้จังหวัดลพบุรีกลายเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญสำหรับการเลี้ยงไก่เนื้อ โดยเฉพาะอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลซึ่งลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินและมีดินเป็นดินร่วนปนเหนียวซึ่งเหมาะแก่การปลูกพืชไร่อาหารสัตว์ ทางด้านลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบทุ่งหญ้าเขตร้อน สภาพภูมิอากาศจึงค่อนข้างร้อนและแห้งแล้ง ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีเพียง 997.6 มิลลิเมตร ลักษณะเช่นนี้ส่งเสริมต่อการทำปศุสัตว์และการตั้งโรงงานผลิตอาหารสัตว์เพราะมีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ ทำให้สามารถเก็บอาหารสัตว์ไว้ได้นานโดยไม่ขึ้นราโดยไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพอาหารสัตว์

จากการที่จังหวัดลพบุรีเป็นแหล่งปลูกพืชไร่อาหารสัตว์ที่สำคัญทำให้มีการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมจังหวัดสาขาปศุสัตว์เพิ่มขึ้น โดยไก่เนื้อมียอดการเพิ่มมากที่สุดและทำให้จังหวัดลพบุรีกลายเป็นแหล่งผลิตไก่เนื้อที่สำคัญของประเทศ โดยในปี พ.ศ.2540 จังหวัดลพบุรีมีปริมาณการผลิตไก่เนื้อเป็นลำดับที่ 5 รองจากการผลิตไก่เนื้อในจังหวัดชลบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทราและนครนายก ถึงแม้ว่าจะมีปริมาณการผลิตไก่เนื้อเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศแต่จังหวัดลพบุรีมียอดการเพิ่มปริมาณการผลิตไก่เนื้อมากที่สุด

ลักษณะการผลิตของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีเป็นแบบครบวงจรโดยเริ่มทำการผลิตตั้งแต่การผลิตลูกไก่เนื้อ การผลิตไก่เนื้อ การฆ่าและชำแหละไก่เนื้อ การแปรรูปเนื้อไก่และการผลิตอาหารสัตว์

การทำฟาร์มไก่เนื้อที่พบส่วนใหญ่ในจังหวัดลพบุรีจะเป็นการเลี้ยงแบบประกันราคากับบริษัทซึ่งมีการทำสัญญาระหว่างเกษตรกรกับบริษัท ในการผลิตบริษัทจะเป็นผู้ควบคุมและลงทุนด้านปัจจัยการผลิตเพื่อให้ได้มาตรฐานการผลิตเดียวกัน และมีการขายไก่เนื้อตามราชมที่กำหนดไว้ในสัญญา ไก่เนื้อที่ผลิตได้จะทำการส่งต่อยังโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ของบริษัท

โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่นั้นับว่าเป็นโรงงานที่มีความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งการจ้างงานขนาดใหญ่เนื่องจากในกระบวนการผลิตมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมากซึ่งประกอบด้วยแรงงานที่มีฝีมือและไม่ฝีมือ จากการศึกษาพบว่า การจ้างงานของโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ทั้ง 2

โรงงานในเขตอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลรวม 7,000 คน โดยแรงงานส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ อำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลประมาณร้อยละ 74 ของการจ้างงานรวม เมื่อพิจารณาเงินลงทุนพบว่า มีจำนวนเงินลงทุนมากถึง 1,854,629,914 บาท จึงนับว่า โรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ในอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลเป็นโรงงานขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งการจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นที่ตั้งของโรงงานและพื้นที่ใกล้เคียง รายได้ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของโรงงานอุตสาหกรรมไก่เนื้อทั้งทางตรง คือ การจ้างแรงงานและการใช้จ่ายทางอ้อม คือ การซื้อปัจจัยการผลิตอื่นๆที่ไม่ใช่แรงงาน

จากการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมไก่เนื้อมีการสร้างต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมไก่เนื้อที่สำคัญ คือ ต้นทุนด้านวัตถุดิบทำให้อุตสาหกรรมไก่เนื้อมีความจำเป็นต้องตั้งอยู่บริเวณแหล่งวัตถุดิบ และมีความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง เนื่องจากการขนส่งไก่เนื้อจะทำให้เสียค่าขนส่งเพิ่ม ส่งผลต่อต้นทุนการผลิต เนื่องจากการขนส่งไก่เนื้อต้องกระทำอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายระหว่างการขนส่ง ซึ่งทำให้ได้รับประโยชน์จากการกระจุกตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมที่มีการสูญเสียน้ำหนักมากหรือน้ำหนักได้ง่าย ที่ตั้งของโรงงานประเภทนี้จึงมีความจำเป็นต้องตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบให้มากที่สุดเพราะเมื่อสิ้นสุดกระบวนการผลิตแล้วน้ำหนักของสินค้าจะลดลงการขนส่งสินค้าจึงสะดวกกว่าการขนส่งวัตถุดิบนับว่าเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการกระจุกของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในอำเภอพัฒนานิคมและอำเภอชัยบาดาลมากที่สุดของจังหวัดลพบุรีตามเส้นทางคมนาคม บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 โดยเฉพาะในเขตตำบลคีลัง ตำบลช่องสาริกา ตำบลพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม และ ตำบลห้วยหิน ตำบลศิลาทิพย์ อำเภอชัยบาดาล ส่วนอำเภออื่นๆไม่มีโรงงานขนาดใหญ่ตั้งอยู่ แต่จะอยู่ในรูปของอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อ จังหวัดลพบุรีสามารถเชื่อมโยงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 บริเวณจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งเป็นแหล่งข้าวโพดอาหารสัตว์และแหล่งแรงงานขนาดใหญ่ของประเทศและในขณะเดียวกันก็สามารถเชื่อมโยงกับกรุงเทพฯได้โดยสะดวกซึ่งเป็นแหล่งตลาดที่สำคัญ เพราะทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 มีแนวโครงข่ายต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 หรือ ถนนพหลโยธิน จึงกล่าวได้ว่าจังหวัดลพบุรีมีความได้เปรียบทางด้านที่ตั้ง

นโยบายของรัฐมีส่วนดึงดูดให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรี กล่าวคือ จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยจัดอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขตที่ 3 ซึ่งเป็นเขตที่ได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆมากที่สุด และนโยบายของรัฐที่ต้องการกระจายความเจริญและให้จังหวัดลพบุรีเป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของจังหวัดสระบุรี ซึ่งเริ่มมีปัญหาเกี่ยวกับ Carrying Capacity ทำให้รัฐมีนโยบายที่จะส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดลพบุรี โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการวางแผนทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีนอกจากจะต้องทราบถึงศักยภาพจำเป็นที่จะต้องทราบถึงปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาประกอบกัน จากการศึกษาพบว่าจังหวัดลพบุรี มีปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ยังขาดความต่อเนื่องและความสมบูรณ์ โดยเฉพาะโครงข่ายคมนาคมขนส่งระหว่างพื้นที่ภายในจังหวัด จากการสำรวจภาคสนามพบว่า ถนนท้องถิ่นซึ่งเข้า-ออกจากรองงานส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง เมื่อฝนตกทำให้เกิดสภาพหลุมบ่อ ความขรุขระ ลักษณะการทำการเกษตรในจังหวัดลพบุรียังประสบปัญหาการขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้มีการสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ซึ่งคาดว่าจะสามารถบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรได้ นอกจากนี้ปัญหาทางด้านกายภาพยังพบว่าการประกอบการอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีประสบปัญหาด้านการผลิตและการตลาดซึ่งส่งผลต่อการกำหนดปริมาณการผลิต ปัญหาทางด้านการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ การขาดความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับเทคนิคที่ทันสมัยทำให้การเลี้ยงไก่เนื้อไม่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากต่างประเทศ ประกอบกับเกษตรกรมักจะมีอาชีพทักษะความเคยชินในการเลี้ยงไก่เนื้อแบบดั้งเดิมซึ่งในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคนิคในการเลี้ยงที่แตกต่างจากเดิมซึ่งทำให้ได้ไก่เนื้อที่มีคุณภาพและปริมาณสูงซึ่งทำให้การเลี้ยงไก่เนื้อไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ต่างประเทศชะลอการนำเข้าไก่เนื้อจากไทยหรือมีการนำเข้าในปริมาณที่ลดลง ปัจจุบันการแข่งขันของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในตลาดโลกมีค่อนข้างสูง ปัญหาการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีอากรจึงเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะการใช้ข้ออ้างเกี่ยวกับคุณภาพของไก่เนื้อมาตรฐานฟาร์มและการเลี้ยงไก่เนื้อ การปนเปื้อนของสารตกค้าง จากการประมวลสภาพการณ์ทางปัญหาศักยภาพ และโอกาส จึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาออกเป็น 3 แนวทางใหญ่ๆ ได้แก่

1. แนวทางการพัฒนาทางด้านกายภาพ ที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาระบบชลประทาน การปรับปรุงระบบโครงข่ายคมนาคมให้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนแนวทางเพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมอันส่งผลต่อความเป็นอยู่ของแรงงานและประชาชนในพื้นที่
2. แนวทางการพัฒนาทางการผลิต เป็นแนวทางเกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณการผลิตตามศักยภาพและความเหมาะสมของพื้นที่ เช่น การส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ชลประทานในฤดูแล้ง
3. แนวทางการพัฒนาทางการตลาดเป็นการเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดส่งออกให้กว้างขึ้น เช่น การปรับปรุงความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ไก่เนื้อ

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## 6.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา

จากแนวทางการพัฒนาที่เสนอไปผู้ศึกษาได้มีข้อเสนอแนะด้านกายภาพ ข้อเสนอแนะทางการผลิตและการตลาดดังนี้

### 6.2.1 ข้อเสนอแนะด้านกายภาพ

6.2.1.1 จัดให้มีการพัฒนาระบบชลประทานขนาดเล็กแทนการสร้างระบบการชลประทานขนาดใหญ่เนื่องข้อจำกัดทางด้านปริมาณน้ำต้นทุนมีน้อยแต่ควรมีการกระจายระบบการชลประทานให้ทั่วตามความต้องการในแต่ละพื้นที่

6.2.1.2 ควรมีโครงการพัฒนาและปรับปรุงเครือข่ายถนนเชื่อมโยงภายในจังหวัดกับจังหวัดใกล้เคียงซึ่งในปัจจุบันสามารถเชื่อมโยงกันอยู่ได้บ้างแต่ยังไม่สมบูรณ์นัก ตลอดจนปรับปรุงถนนท้องถิ่นเพื่อเป็นการสร้างแรงดึงดูดให้ผู้ประกอบการเข้ามาลงทุน เนื่องจากอุตสาหกรรมไก่เนื้อมีที่ตั้งที่อยู่ในพื้นที่ชนบท ถนนท้องถิ่นบางเส้นยังคงเป็นดินลูกรังทำให้เกิดสภาพเป็นหลุม ผิวทางถนนชำรุดในช่วงฤดูฝน

6.2.1.3 เนื่องจากในกระบวนการผลิตจะมีน้ำเสียจากโรงงานออกมาจึงควรมีการจัดระบบการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่นเดียวกับขยะ การของเสียต่างๆที่ทิ้งออกจากโรงงานชำแหละเนื้อไก่ควรมีการกำจัดของเสียอย่างเป็นระบบที่ได้มาตรฐานเพื่อป้องกันผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้น

ตลอดจนควรมีจัดการสุขาภิบาลในโรงงานซึ่งเป็นระบบที่มีความสำคัญมากต่อโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่ เนื่องจากไก่สดแช่เย็นเป็นสินค้าบริโภคซึ่งเกี่ยวข้องกับสุขภาพถ้ามีจุลินทรีย์หรือสารพิษก็จะอันตรายต่อผู้บริโภคได้ ดังนั้นความสะอาดจึงเป็นเรื่องสำคัญ

### 6.2.2 ด้านการผลิต

6.2.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและค้นคว้าโดยให้รัฐบาลและเอกชนร่วมกันเพื่อปรับปรุงพันธุ์ไก่เนื้อให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่ต้องการและจัดอบรมเผยแพร่ความรู้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาการเลี้ยงไก่เนื้อที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน

สถาบันวิจัยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.2.2.2 ส่งเสริมการปลูกข้าวโพดอาหารสัตว์ในพื้นที่ชลประทานฤดูแล้ง โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของสมรรถนะดินจากการศึกษาพบว่าบริเวณที่มีดินที่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชไร่ได้แก่ อำเภอชัยบาดาล อำเภอพัฒนานิคม อำเภอท่าหลวง และอำเภอโคกสำโรง

### 6.2.3 ด้านการตลาด

6.2.3.1 ควรมีการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อให้ผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีอำนาจต่อรอง

6.2.3.2 เพื่อที่จะให้เนื้อไก่แช่แข็งสามารถเพิ่มมูลค่าในการส่งออกได้มากขึ้นและสามารถแข่งขันกับตลาดต่างประเทศได้ผู้ผลิตควรมีการพัฒนาเนื้อไก่โดยให้มีการแปรรูปเนื้อไก่ให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆเป็นการเพิ่มความหลากหลายและความน่าสนใจของสินค้า

### 6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

การศึกษานี้เป็นการวางแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีจากการศึกษาพบว่าจังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีปัจจัยพื้นฐานทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากรและสังคมที่เอื้อต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมไก่เนื้อซึ่งมีศักยภาพสูงที่จะได้รับการพัฒนาให้ป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมไก่เนื้อของภาคกลางตอนบน ในการศึกษาครั้งต่อไปน่าจะมีการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไก่เนื้อในจังหวัดลพบุรีให้ป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมไก่เนื้อของภาคกลางตอนบน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับการพัฒนาของอุตสาหกรรมไก่เนื้อและป้องกันปัญหาการขัดแย้งในเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดิน



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## รายการอ้างอิง

### ภาษาไทย

- กรมปศุสัตว์. 2544. แผนกลยุทธ์การวิจัย การผลิตสัตว์ปีก ปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ:กรมปศุสัตว์.
- กรมศุลกากร. 2544. สถิติการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2537-2540. กรุงเทพฯ:กรมศุลกากร.
- จรินดา จินตนาวัน. 2532. วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาความเชื่อมโยงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขา เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ในพื้นที่โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก. การวางแผนภาคและเมืองมหาดบัณฑิต. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา มณีจินดา. 2534. วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมพลอยที่มีต่อจังหวัด จันทบุรีและตราด. การวางแผนภาคและเมืองมหาดบัณฑิต. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธกาล รัชช. 2524. โครงสร้างการผูกขาดของอุตสาหกรรมไก่เนื้อในเขตกรุงเทพมหานคร.
- มนตรี ดีมานพ. 2532. วิทยานิพนธ์เรื่องผลกระทบจากแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น. การวางแผนภาคและเมืองมหาดบัณฑิต. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์. 2541. สถิติการเกษตรของประเทศไทยปีเพาะปลูก 2539/2540. กรุงเทพฯ: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2534. แนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดไก่เนื้อกอนนโยบาย และแผนพัฒนาการเกษตร. กรุงเทพฯ: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์.
- เอกจิตต์ วงศ์ศุภชาติกุล. 2526. เศรษฐศาสตร์ภูมิภาคเบื้องต้น. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

### ภาษาอังกฤษ

- Arrom Bendavid-Val. 1983. Regional and Local Economic Analysis for Pratictioners. New York : Praeger Publishers.
- Charles M. Tiebout. 1962. The Community Economic Base Study. New York : Committee for Economic Development Publisher.
- Douglas C. North. 1955. Location Theory and Regional Economic Growth. Journal of Political Economy (June, 1955).
- E. M. Hoover. 1971. An Introduction to Regional Economics. New York : Alfred A. Knopf.



Miller, E.W. 1977. Manufacturing : A Study of Industry Location. Pennsylvania :  
Pennsylvania ress.



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



6.							
----	--	--	--	--	--	--	--

10. ในการผลิตไก่เนื้อท่านจำเป็นต้องซื้อปัจจัยการผลิตจากจังหวัดอื่นบ้างหรือไม่

- ต้องซื้อ                       ไม่ต้องซื้อ (ข้ามไปตอบข้อ 11)

ปัจจัยการผลิต	จาก อำเภอ จังหวัด	พาหนะขนส่ง	เส้นทาง

11. ท่านขายไก่ให้กับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- โรงงานชำแหละไก่ของบริษัทคิดเป็น ร้อยละ.....ของการผลิตทั้งหมด  
 โรงงานชำแหละท้องถิ่น คิดเป็น ร้อยละ.....ของการผลิตทั้งหมด  
 พ่อค้าคนกลางท้องถิ่น คิดเป็น ร้อยละ.....ของการผลิตทั้งหมด  
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....คิดเป็น ร้อยละ.....ของการผลิตทั้งหมด

12. ท่านขายไก่ในช่วงเดือน .....คิดเป็นร้อยละ ..... ของปริมาณการขายตลอดปี  
ช่วงเดือน .....คิดเป็นร้อยละ ..... ของปริมาณการขายตลอดปี

13. ตลาดที่ท่านขายไก่อยู่บริเวณ  ฟาร์มเลี้ยงไก่                       โรงงาน  
 อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

14. ท่านส่งไก่ไปขายที่จังหวัดอื่นบ้างหรือไม่

- ส่งขาย                       ไม่ส่งขาย (ข้ามไปตอบข้อ 15)

ผลผลิต	จาก อำเภอ จังหวัด	พาหนะขนส่ง	เส้นทาง

15. ปัจจุบันกิจการของท่านมีปัญหาบ้างหรือไม่

- มี(โปรดระบุ).....

วันที่ .....

ฉบับที่.....

ไม่มี

**\*\*\* ขอขอบพระคุณที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้\*\*\***



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ .....

ฉบับที่.....

### แบบสอบถามสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมไก่เนื้อ

1. ชื่อโรงงาน .....
2. ที่ตั้ง ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัด .....
- ในเขตเทศบาล       นอกเขตเทศบาล
3. ประเภทโรงงาน
- โรงงานอิสระ       โรงงานของบริษัท
4. โรงงานของท่านมีแรงงาน จำนวน ..... คน แบ่งเป็น  
    แรงงานประจำจำนวน ..... คน      แรงงานชั่วคราวจำนวน ..... คน
5. ขนาดพื้นที่ ..... ไร่ แบ่งเป็น
6. ลักษณะการถือครอง  เช่า      จำนวน ..... ไร่  
 เป็นเจ้าของ      จำนวน ..... ไร่  
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....จำนวน ..... ไร่
7. ท่านเริ่มดำเนินกิจการปี .....จำนวนเงินลงทุน..... บาท จำนวนแรงงาน .....คน
8. ท่านเริ่มดำเนินการขายผลผลิตไก่เนื้อในช่วงเดือน ..... ถึงเดือน .....
9. ปัจจัยการผลิตในโรงงาน (รวมค่าจ้างแรงงาน)

ปัจจัยการผลิต	% การใช้จ่าย	ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน			นอกพื้นที่ภาคกลางตอนบน		
		ลพบุรี	สระบุรี	อื่นๆ (ระบุ)	กทม.	อื่นๆ (ระบุ)	ต่าง ประเทศ
รวม	100						
1.ค่าจ้างแรงงาน							
2.ค่าวัสดุคูป(ระบุ)							
3.							
4.							
5.							
6.							

10. ในการผลิตไก่เนื้อท่านจำเป็นต้องซื้อปัจจัยการผลิตจากจังหวัดอื่นบ้างหรือไม่

วันที่ .....

ฉบับที่.....

ต้องซื้อ

ไม่ต้องซื้อ (ข้ามไปตอบข้อ 11)

ปัจจัยการผลิต	จาก อำเภอ จังหวัด	พาหนะขนส่ง	เส้นทาง

11. ท่านขายผลผลิต ให้กับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ต่างประเทศ คิดเป็น ร้อยละ.....ของการผลิตทั้งหมด

ภายในประเทศ คิดเป็น ร้อยละ.....ของการผลิตทั้งหมด

อื่นๆ (โปรดระบุ).....คิดเป็น ร้อยละ.....ของการผลิตทั้งหมด

12. ท่านขายผลผลิตใน

ช่วงเดือน .....คิดเป็นร้อยละ ..... ของปริมาณการขายตลอดปี

ช่วงเดือน .....คิดเป็นร้อยละ ..... ของปริมาณการขายตลอดปี

13. ผลผลิตของท่านจัดเป็น

สินค้าที่นำไปบริโภคได้ทันที (ข้ามไปตอบข้อ 15)  เป็นวัตถุดิบในโรงงานอื่น

14. โรงงานที่เป็นลูกค้าของท่าน ได้แก่

โรงงาน .....อำเภอ.....จังหวัด.....

โรงงาน .....อำเภอ.....จังหวัด.....

โรงงาน .....อำเภอ.....จังหวัด.....

15. ท่านส่งผลผลิตไปขายให้กับพื้นที่ใดบ้าง

รูปแบบ ผลิตภัณฑ์	ส่งให้กับ อำเภอ จังหวัด ประเทศ	พาหนะขนส่ง	เส้นทาง

16. ปัจจุบันกิจการของท่านมีปัญหาบ้างหรือไม่

มี(โปรดระบุ).....

วันที่ .....

ฉบับที่.....

ไม่มี

\*\*\* ขอขอบพระคุณที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้\*\*\*



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



วันที่ .....

ฉบับที่.....

### แบบสอบถามสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมไก่เนื้อ

- ชื่อโรงงาน .....
- ที่ตั้ง ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัด .....
- ในเขตเทศบาล  นอกเขตเทศบาล
- ประเภทโรงงาน
- โรงงานอิสระ  โรงงานของบริษัท
- โรงงานของท่านมีแรงงาน จำนวน ..... คน แบ่งเป็น  
แรงงานประจำจำนวน ..... คน แรงงานชั่วคราวจำนวน ..... คน
- ขนาดพื้นที่ ..... ไร่ แบ่งเป็น
- ลักษณะการถือครอง  เช่า จำนวน ..... ไร่  
 เป็นเจ้าของ จำนวน ..... ไร่  
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....จำนวน ..... ไร่
- ท่านเริ่มดำเนินกิจการปี .....จำนวนเงินลงทุน..... บาท จำนวนแรงงาน .....คน
- ท่านเริ่มดำเนินการขายผลผลิตไก่เนื้อในช่วงเดือน ..... ถึงเดือน .....
- ปัจจัยการผลิตในโรงงาน (รวมค่าจ้างแรงงาน)

ปัจจัยการผลิต	% การใช้จ่าย	ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน			นอกพื้นที่ภาคกลางตอนบน		
		ลพบุรี	สระบุรี	อื่นๆ (ระบุ)	กทม.	อื่นๆ (ระบุ)	ต่าง ประเทศ
รวม	100						
1.ค่าจ้างแรงงาน							
2.ค่าวัตถุดิบ(ระบุ)							
3.							
4.							
5.							
6.							

- ในการผลิตไก่เนื้อท่านจำเป็นต้องซื้อปัจจัยการผลิตจากจังหวัดอื่นบ้างหรือไม่

วันที่ .....

ฉบับที่.....

ต้องซื้อ

ไม่ต้องซื้อ (ข้ามไปตอบข้อ 11)

ปัจจัยการผลิต	จาก อำเภอ จังหวัด	พาหนะขนส่ง	เส้นทาง

11. ท่านขายผลผลิต ให้กับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ต่างประเทศ คิดเป็น ร้อยละ.....ของการผลิตทั้งหมด

ภายในประเทศ คิดเป็น ร้อยละ.....ของการผลิตทั้งหมด

อื่นๆ (โปรดระบุ).....คิดเป็น ร้อยละ.....ของการผลิตทั้งหมด

12. ท่านขายผลผลิตใน

ช่วงเดือน .....คิดเป็นร้อยละ ..... ของปริมาณการขายตลอดปี

ช่วงเดือน .....คิดเป็นร้อยละ ..... ของปริมาณการขายตลอดปี

13. ผลผลิตของท่านจัดเป็น

สินค้าที่นำไปบริโภคได้ทันที (ข้ามไปตอบข้อ 15)  เป็นวัตถุดิบในโรงงานอื่น

14. โรงงานที่เป็นลูกค้าของท่าน ได้แก่

โรงงาน .....อำเภอ.....จังหวัด.....

โรงงาน .....อำเภอ.....จังหวัด.....

โรงงาน .....อำเภอ.....จังหวัด.....

15. ท่านส่งผลผลิตไปขายให้กับพื้นที่ใดบ้าง

รูปแบบ ผลิตภัณฑ์	ส่งให้กับ อำเภอ จังหวัด ประเทศ	พาหนะขนส่ง	เส้นทาง

16. ปัจจุบันกิจการของท่านมีปัญหาบ้างหรือไม่

มี(โปรดระบุ).....

วันที่ .....

ฉบับที่.....

ไม่มี

\*\*\* ขอขอบพระคุณที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้\*\*\*



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

## ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสกุลกาญจน์ นิยมพลอย เกิดวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ.2519 ที่อำเภอพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาเอกภูมิศาสตร์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2540 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2541 ปัจจุบันรับราชการทหาร เป็นอาจารย์สอนนักเรียนเตรียมทหาร ในตำแหน่งรักษาราชการอาจารย์ผู้ช่วยสอนกองวิชาสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร (อัตรา พ.ต.)



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย